

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
д.е.н., професор
_____ Ф.О. Журавка
«__» _____ 2013 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
за спеціальністю 8.03050901 «Облік і аудит»

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ НА
СТВОРЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ АКТИВІВ»

Виконав студент 5 курсу, група – МОА-22 _____ Чоботар О.І.
«__» _____ 2013 р.

Керівник дипломної роботи _____ Макаренко І.О.
«__» _____ 2013 р.

Консультант з охорони праці та
безпеки в надзвичайних ситуаціях _____ Лопаткіна І.В.
«__» _____ 2013 р.

Суми – 2013

Форма № Н-9.02

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи Національного банку України»
Обліково-фінансовий факультет
Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи
освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
на тему

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ НА
СТВОРЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ АКТИВІВ»

Виконав: студент У курсу, групи МОА-22
напряму підготовки (спеціальності)
8.03050901 «Облік і аудит»

Чоботар О.І.

Керівник Макаренко І.О.
(прізвище та ініціали)

Рецензент Репетун О.В.
(прізвище та ініціали)

Суми – 2013 року

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить – 110 сторінок, 24 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел з 70 найменувань, 9 додатків.

Неузгодженість вимог П(С)БО 31 «Фінансові витрати» з загальноприйнятою світовою практикою обліку фінансових витрат, недостатність висвітлення питань їх обліку в наукових джерелах, зростання потреб будівельних підприємств у залученні коштів та проведенні їх аудиту, обумовили актуальність обраної теми.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку фінансових витрат та їх внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і аудиту фінансових витрат.

Мета дипломної роботи – дослідження теоретичних, методичних і практичних питань організації обліку і аудиту фінансових витрат, розробка шляхів їх удосконалення, а також аналіз стану системи охорони праці на конкретному підприємстві.

При написанні дипломної роботи були використані наступні методи: метод спостереження, аналізу та синтезу, діалектичний метод, метод порівняння, методи індукції та дедукції, а також метод узагальнення.

За результатами дослідження сформульовані висновки:

- організація обліку фінансових витрат на підприємстві залежить від особливостей та обраного методу їх визнання;
- альтернативний метод визнання фінансових витрат передбачає їх капіталізацію, тобто включення до собівартості активу, за умови визнання його кваліфікаційним.

– при створенні кваліфікаційного активу операційний процес може призупинятись, відповідно включення фінансових витрат до собівартості також призупиняється, а після завершення його виготовлення капіталізація припиняється;

результати проведеного аналізу, основних показників фінансової

National Institute
OF BANKING
OF UKRAINE

діяльності ТОВ «Номак-Інвест», свідчать про їх невідповідність нормативним значенням, що характеризує фінансовий стан підприємства як незадовільний;

– на прикладі ТОВ «Номак-Інвест» розглянуто за яких умов фінансові витрати будуть включатись до первісної вартості кваліфікаційного активу та як ці витрати будуть відображатися в обліку та звітності;

– встановлено, що порядок проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат у товаристві не регламентований і проводиться головним бухгалтером;

– з метою вирішення виявлених недоліків доповнено Наказ про облікову політику товариства положеннями про умови визнання кваліфікаційних активів та фінансових витрат згідно з обраним альтернативним методом;

– запропоновано використовувати формулу для визначення періоду капіталізації фінансових витрат та розроблені форми внутрішньої звітності, що забезпечать користувачів необхідною інформацією про елементи позикового капіталу;

– запропоновано методику розрахунку фінансових витрат та методику проведення їх внутрішнього аудиту.

– організаційно-методичну і наглядову діяльність з охорони праці, підготовку управлінських рішень та контроль за їх виконанням на ТОВ «Номак-Інвест» покладено на службу охорони праці;

Одержані результати можуть бути використані товариством для покращення організації обліку і аудиту фінансових витрат, а також набули апробації на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт у галузі науки «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» у 2011/2012 н. р. (диплом III ступеня), на XVI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє» (диплом III ступеня) та через публікацію статті і тез доповіді.

Ключові слова: фінансові витрати, кваліфікаційний актив, капіталізація, внутрішній аудит фінансових витрат, охорона праці.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ.....	12
1.1 Економічна сутність та класифікація фінансових витрат.....	12
1.2 Порядок обліку фінансових витрат.....	18
1.2.1 Особливості первісного визнання, оцінка фінансових витрат та їх відображення у фінансовій звітності.....	18
1.2.2 Облік капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів.....	24
1.3 Методика проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат.....	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ НА ТОВ «НОМАК-ІНВЕСТ».....	35
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Номак-Інвест».....	35
2.2 Особливості обліку фінансових витрат на ТОВ «Номак- Інвест».....	43
2.3 Організація і методика внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест».....	52
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ НА ТОВ «НОМАК-ІНВЕСТ».....	61
3.1 Шляхи удосконалення документального оформлення та розкриття інформації про фінансові витрати у річній звітності підприємства.....	61
3.2 Шляхи удосконалення порядку капіталізації фінансових витрат.....	69

3.3 Шляхи удосконалення порядку проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат.....	75
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	85
4.1 Система управління охороною праці на ТОВ «Номак-Інвест»....	85
4.2 Аналіз небезпечних і шкідливих факторів умов праці на підприємстві.....	87
4.3 Безпека в надзвичайних ситуаціях на ТОВ «Номак-Інвест».....	94
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	102
ДОДАТКИ.....	111

State Higher Educational Institution
 "UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
 OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE"

Державний вищий навчальний заклад
 "УКРАЇНЬСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
 НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

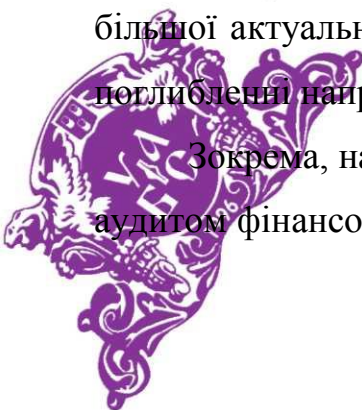

ВСТУП

Для аналізу ефективності виробничої діяльності, кожне підприємство користується інформацією про собівартість продукції, після чого проводить планування ціни, обсягу виробництва та прибутку, який буде використаний на фінансування його потреб. Коли таких коштів не вистачає для придбання сировини, матеріалів чи основних виробничих фондів, компанії звертаються до залучення потрібних ресурсів. Плата за користування залученими ресурсами буде для підприємства фінансовими витратами і повинна бути відображена в бухгалтерському обліку. Фінансові витрати – це витрати на відсотки за користування отриманими кредитами, за випущеними облігаціями, за фінансовою орендою тощо.

До прийняття Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 31 «Фінансові витрати» всі фінансові витрати, пов'язані з придбанням, виготовленням, створенням активів, визнавалися в обліку витратами того звітного періоду, в якому вони були понесені. На сьогодні в наказі про облікову політику підприємства визначають метод обліку таких витрат, що передбачає альтернативний вибір: чи включати фінансові витрати, пов'язані з придбанням активів, до поточних витрат, чи їх капіталізувати, тобто включати до собівартості створюваних кваліфікаційних активів. Якщо підприємство капіталізує фінансові витрати, то відповідно збільшується прибуток звітного періоду. Водночас, з поширенням практики використання Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) 23 «Витрати на позики» дослідження підходів до обліку фінансових витрат, методики їх капіталізації, особливостей створення кваліфікаційних активів набувають усе більшої актуальності серед науковців та практиків, що і визначає потребу у поглибленні напрацювань у цьому напрямі.

Зокрема, на особливу увагу заслуговують питання, пов'язані з обліком і аудитом фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів та шляхи їх

удосконалення, особливо у контексті переходу України на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ).

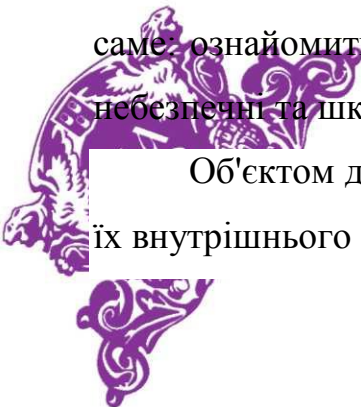
Питаннями відображення в обліку фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів та проведенням їх аудиту займалися такі вчені як Блохін К., Бондар О., Веренич О., Гнилицька Л., Головацька С., Гуцаленко Л., Зеленіна О., Клименко О., Кричун П., Охрамович О., Полякова Н., Романчук А., Сачук А., Чижішин О., Шадурська Л. та інші.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних, методичних і практичних питань організації обліку і аудиту фінансових витрат, а також розробка шляхів їх удосконалення.

Для досягнення мети необхідно вирішити наступні завдання:

- проаналізувати підходи до сутності, класифікації, визнання та оцінки фінансових витрат в діяльності підприємства;
- вивчити порядок капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів, у т. ч. і на окремому будівельному підприємстві;
- розглянути методику проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат;
- дослідити фінансово-економічний стан ТОВ «Номак-Інвест» та ознайомитись із організацією бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту фінансових витрат та виявити недоліки, щодо використовуваних методик;
- розробити шляхи вдосконалення обліку фінансових витрат на будівельних товариствах;
- удосконалити порядок проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат;
- дослідити стан ТОВ «Номак-Інвест» з точки зору охорони праці, а саме ознайомитись з системою управління охороною праці, проаналізувати небезпечні та шкідливі фактори умов праці на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку фінансових витрат та їх внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест».

Предметом написання дипломної роботи є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і аудиту фінансових витрат.

У процесі написання дипломної роботи використовувались загальнонаукові та спеціальні методи: метод спостереження, аналізу та синтезу, діалектичний метод, метод порівняння, методи індукції та дедукції, а також метод узагальнення.

Інформаційною базою у дослідженні виступають нормативні і законодавчі акти, що регулюють облік фінансових витрат, авторські наукові статті зарубіжних і вітчизняних спеціалістів з питань організації, обліку та аудиту фінансових витрат, матеріали періодичних та спеціалізованих видань, дані мережі Інтернет, а також фактичні матеріали ТОВ «Номак-Інвест».

State Higher Educational Institution
"UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE"
Державний вищий навчальний заклад
"УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ

1.1 Економічна сутність та класифікація фінансових витрат

Будь-яка діяльність підприємства пов'язана з витратами трудовими чи матеріальними. Витрати діяльності суб'єкта господарювання мають прямий вплив на визначення прибутку. В Україні визнання, визначення та облік витрат регулюються законодавчими та бухгалтерськими нормами. В результаті чого фінансова та податкова звітність одного й того ж підприємства може містити різні значення результату діяльності.

Існують різні підходи до трактування сутності витрат діяльності підприємства за своєю економічною сутністю, галузевою ознакою та іншими напрямками, які відображені в таблиці А.1.

Необхідно зазначити, що тлумачення сутності витрат у бухгалтерському обліку відрізняється від економічного. З економічної точки зору термін витрати розкриває їх економічний зміст, а з бухгалтерської – економічні наслідки здійснених витрат після завершення виробничого процесу. Витрати – це загальноекономічна категорія, яка характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання [18]. З облікової точки зору, під витратами розуміють конкретні затрати ресурсів, які розкривають інформацію про діяльність підприємства і знаходять своє відображення у фінансовій звітності.

У П(С)БО 16 «Витрати» чітко визначено, що витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Умови визнання та невизнання витрат наведені на рисунку 1.1. Якщо підприємство не в змозі їх пов'язати з доходами певного періоду, то такі витрати відносяться до періоду в якому виникли. Якщо процес одержання економічних вигод від понесених витрат має довготривалий характер і відбувається протягом кількох звітних періодів, то і

визнання витрат буде пропорційним між відповідними звітними періодами [46].

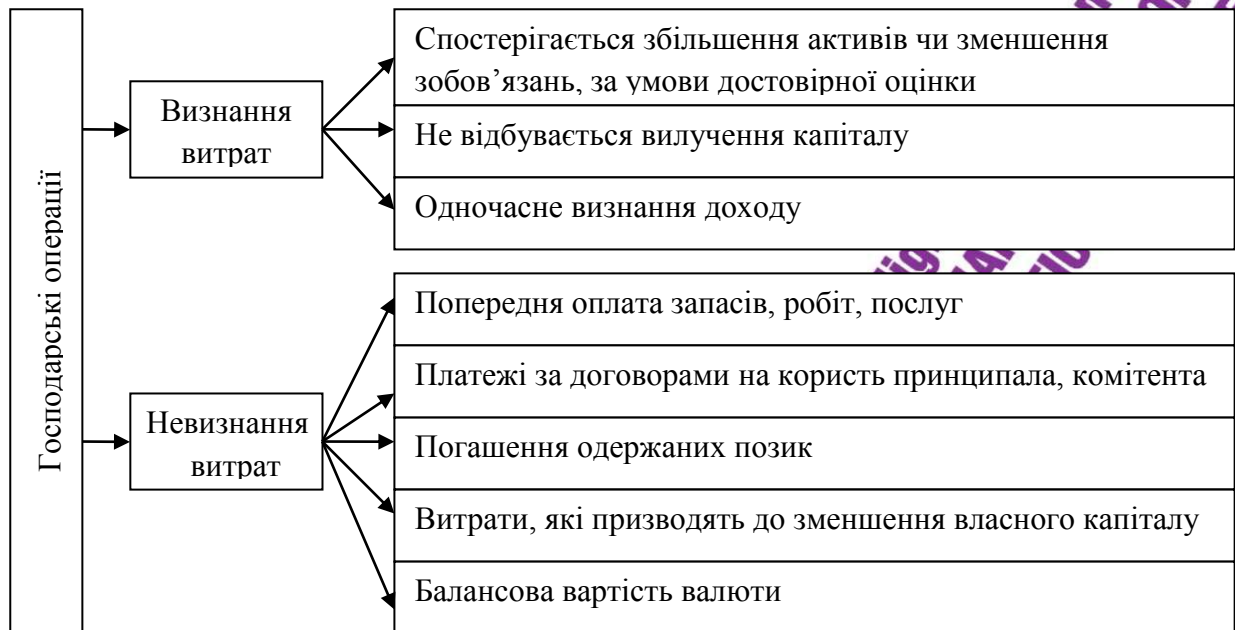

Рисунок 1.1 – Визнання витрат діяльності підприємства відповідно до П(С)БО 16

Невід'ємною складовою витрат підприємства є фінансові витрати. Специфіка деяких підприємств, особливо будівельних, впливає на обсяги таких витрат, від чого безпосередньо залежить кінцевий результат діяльності підприємства: прибуток або збиток, що наочно відображається у формі № 2 «Звіт про фінансові результати».

Значні обсяги фінансових витрат знижують конкурентоспроможність підприємства, а їх зниження гарантує стабільність функціонування підприємства. Уміння правильно розпорядитися фінансовими витратами може свідчити про їх раціональне використання та отримання бажаного позитивного результату для власників. При цьому, на сьогодні фінансові витрати підприємств залишаються однією з найбільш недосліджених складових витрат.

Термін «фінансові витрати» з'явився після реформування вітчизняної системи обліку з 2000 року. П(С)БО 31 «Фінансові витрати» № 610 від 28.04.2006 року визначає поняття «фінансові витрати», як витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями [47]. Таке визначення по своїй суті тотожне визначенню, наведеному в МСБО 23 «Витрати на позики» в якому говориться, що «витрати на позики» – це проценти та інші витрати, які підприємство бере на себе у зв'язку з позичанням коштів [32].

Щодо класифікації витрат загалом та фінансових витрат зокрема, теорія обліку та аналізу наводить досить багато підходів до їх розмежування за різними ознаками. Розглянемо класифікацію фінансових витрат за найбільш розповсюдженими в економічній теорії та практиці ознаками (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація витрат в бухгалтерському обліку

Класифікаційна ознака	Види
Залежно від видів діяльності	– витрати, що виникають в процесі звичайної діяльності: операційної, інвестиційної, фінансової; – витрати, що виникають в процесі надзвичайної діяльності.
За економічним змістом (елементами витрат)	– матеріальні витрати; – витрати на оплату праці; – відрахування на соціальні заходи; – амортизація; – інші витрати.
По відношенню до виробничого процесу	– основні; – накладні.
За способами включення до собівартості	– прями; – непрями.
За відношенням до звітного періоду	– витрати поточного періоду; – витрати минулого періоду; – витрати майбутнього періоду.
За центрами відповідальності	– витрати виробництва; – витрати цеху; – витрати дільниці; – витрати функціональних служб.
За способом відображення в звітності.	– спожиті (витрати звітного періоду) ; – неспожиті (витрати майбутніх періодів).
За ступенем залежності від обсягів діяльності	– змінні; – постійні.

Без сумніву, важливою передумовою здійснення організації бухгалтерського обліку фінансово–господарської діяльності суб'єктів господарювання є економічно обґрунтована класифікація витрат. Вона впливає на здатність суб'єктів господарювання оптимально управляти прибутком, виявляти певні співвідношення між окремими їх видами, а також проведення оперативного аналізу і прогнозування. У бухгалтерському обліку витрати класифікуються залежно від характеру та видів діяльності. З точки зору бухгалтерського обліку класифікація витрат – це групування витрат за окремими ознаками.

В сучасних умовах на важливість класифікації вказує Сопко В.В., який визначає, що класифікація витрат потрібна для визначення вартості продукції. Слід відзначити, що кожна класифікаційна група є необхідною в тих чи інших умовах, тобто відповідає певній меті. Групування витрат у певному напрямку не завжди відповідає потребам керівництва. Більш того, технологічні і організаційні особливості підприємств також зумовлюють вибір відповідної класифікації витрат [61].

З огляду на те, що досліджується облік витрат для підприємств, що займаються будівельною діяльністю, ми вважаємо за доцільне розглянути класифікацію витрат відповідно до Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно–монтажних робіт № 30 [31], яка подана у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Класифікація витрат будівельної організації відповідно до Методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно–монтажних робіт

№ з/п	Ознаки	Витрати
1	Види діяльності будівельної організації	– витрати звичайної діяльності – витрати операційної діяльності – витрати основної діяльності
2	Момент виникнення витрат	– витрати основного виробництва – витрати допоміжного виробництва – витрати другорядного виробництва

Продовження таблиці 1.2

№ з/п	Ознаки	Витрати
3	Види витрат	– елементи витрат – статті витрат
4	Способи включення витрат до собівартості будівельно–монтажних робіт	– прямі витрати – загальновиробничі (непрямі) витрати
5	Результативність витрачання	– продуктивні витрати – непродуктивні витрати
6	Календарні періоди	– поточні витрати – одноразові витрати
7	Відносно договору підряду на виконання робіт з будівництва	– витрати за договором підряду – витрати періоду
8	Наявність надзвичайних подій	– надзвичайні витрати

Така класифікація витрат у будівельних організаціях забезпечує раціональність організації планування, правильність та повноту бухгалтерського обліку, калькулювання та аналізу собівартості будівельних робіт підприємства.

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій склад витрат фінансової діяльності підприємства можна представити як зображено на рисунку 1.2 [43].

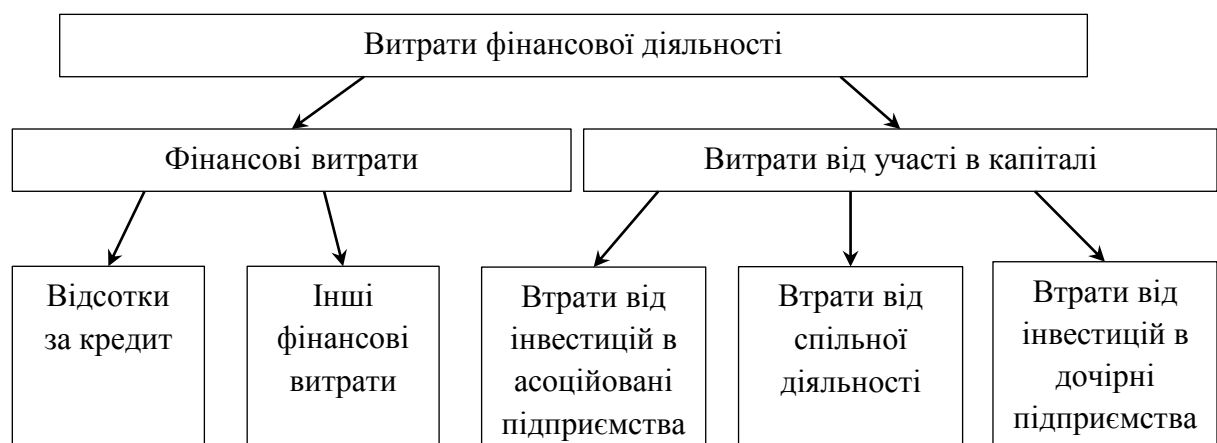

Рисунок 1.2 – Склад витрат фінансової діяльності підприємства

Фінансові витрати можуть включати:

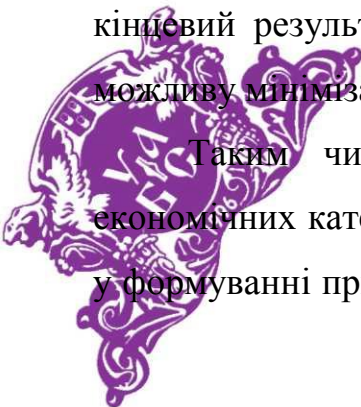

- відсотки на банківський овердрафт, короткострокові і довгострокові позики;
- амортизацію знижок чи премій, пов'язаних із позиками;
- амортизацію другорядних витрат, пов'язаних із отриманням позик;
- фінансові витрати, пов'язані з фінансовою орендою і визнаються згідно з МСБО 17 «Облік оренди»;
- курсові різниці, які виникають внаслідок отримання позик в іноземній валюті, якщо вони розглядаються як коригування витрат на сплату відсотків [32].

Основними нормативними документами, які регламентують склад витрат підприємства та їх класифікацію для визначення фінансових результатів і формування фінансової звітності в Україні, є П(С)БО № 16 «Витрати». При формуванні Звіту про фінансові результати витрати підприємства групують за їхнім впливом на формування фінансового результату діяльності. Так під час формування звітності враховують спочатку витрати на виробництво продукції, операційні витрати, а потім фінансові. У статті фінансових витрат відображають витрати, пов'язані з нарахуванням і сплатою відсотків за користування кредитами банків, з випуском, зберіганням та обігом власних цінних паперів, нарахуванням відсотків за договорами небанківського кредитування підприємств, відсотків за фінансовим лізингом. А наступним кроком буде врахування витрати від участі в капіталі, інших та надзвичайних витрат [46].

Такий розподіл на групи витрат сприяє зручному формуванню фінансової звітності підприємства і відповідає міжнародній практиці. Звіт має структурно логічну форму, яка дозволяє виявити вплив витрат на кінцевий результат, та користувачі мають змогу зробити висновки про їх можливу мінімізацію або збільшення для користі діяльності підприємства.

Таким чином, витрати являють собою одну з найважливіших економічних категорій діяльності підприємства, що відіграють ключову роль у формуванні прибутку підприємства та дозволяють підвищити ефективність

виробництва. Невід'ємною умовою визнання витрат є їх достовірна оцінка, зменшення активів або збільшення зобов'язань, що не призводить до зменшення власного капіталу.

У структурі витрат підприємства значне місце займають фінансові витрати, під якими розуміють витрати, пов'язані з обслуговуванням позикового капіталу – коштів, які на умовах платності й повернення залучає підприємство для забезпечення певних заходів і виконання зобов'язань. Фінансова діяльність підприємства знаходить своє відображення у Звіті про фінансові результати підприємства, де окремим рядком виділені фінансові витрати.

Склад витрат будь якого підприємства може бути дуже різноманітним, тому необхідно не лише знати їх, а й вмти класифікувати, що є дуже важливим елементом ефективного управління. Адже розподіл витрат за окремими ознаками дає можливість виявити внутрішні резерви, підвищити рентабельність, зменшити витрати за одним видом продукції і збільшити за іншим (більш прибутковим) тощо. У діяльності будівельних підприємств класифікація витрат відіграє значну роль для управління організацією та формування прибутку.

1.2 Порядок обліку фінансових витрат

1.2.1 Особливості первісного визнання, оцінка фінансових витрат та їх відображення у фінансовій звітності

У різних країнах відображення витрат в обліку та звітності відбувається з певними відмінностями, через які виникає проблема трансформації витрат підприємства. У системах МСФЗ і Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку США (ЗПБО США) немає спеціального стандарту, аналогічного П(С)БО 16 «Витрати». Науковці наводять

порівняльну характеристику витрат по МСФЗ, ЗПБО США, П(С)БО (таблиця Б.1) [8].

Проведений аналіз основних характеристик витрат в системах бухгалтерського обліку МСФЗ, П(С)БО і ЗПБО США та порівняльний аналіз визначення, визнання, оцінки, класифікації та групування витрат доцільно використовувати у процесі трансформації фінансової звітності [8].

Початок та основа будь-якого обліку складається з формування перинних документів. Належним чином оформлений документ є підставою для бухгалтерського запису, від якого залежать повнота, достовірність та своєчасність облікової інформації для користувачів. Основою бухгалтерського обліку є первинна інформація, яка фіксує факти здійснення господарських операцій.

Розглянемо більш детально випадки виникнення фінансових витрат. Серед таких випадків для будівельних підприємств основними є відсотки: за користування кредитом, виданим векселем та облигацією, та користування майном за договором фінансового лізингу.

Відсотки за користування кредитом як фінансові витрати виникають коли підприємство звертається до банку з клопотанням про надання кредиту. У такому клопотанні зазначається інформація про суму кредиту, строк користування ним, сутність та економічний ефект від заходу, який буде прокредитований, та ін. Одночасно клієнт подає до банку наступні документи [48].

- лист (клопотання, заявку, заяву) про надання кредиту;
- бізнес-план, техніко-економічне обґрунтування, довідку-розрахунок повернення кредиту та нарахованих відсотків;
- копії документів, що обґрунтовують необхідність отриманні кредиту (договори, рахунки-фактури на поставку товарно-матеріальних цінностей чи обладнання, з метою придбання яких береться кредит);

- фінансову звітність (баланс і звіт про фінансові результати підприємства) за останнє півріччя (рік);
- документи, що гарантують повернення кредиту в разі нерентабельності проекту, що кредитується;
- кредитний договір.

Якщо розрахунковий рахунок позичальника відкрито в іншому банку, то, крім перелічених вище документів, він подає до банку

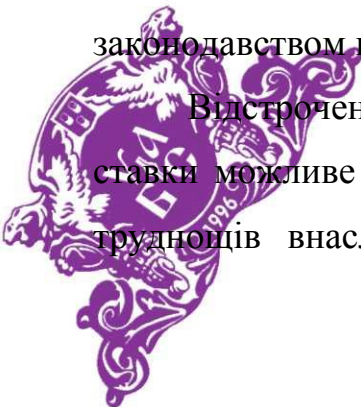
- засновницькі документи із зазначенням юридичної адреси;
- картку зі зразками підписів, завірену банком;
- довідку банку про залишки коштів на рахунках і наявність заборгованості за позиками.

Надання і повернення кредиту можуть здійснюватися різними способами: одноразово, різними частками протягом періоду дії кредитної угоди, шляхом проведення поточних грошових операцій позичальника через позичковий рахунок. Тому одним з елементів структурування майбутньої позики є чітке визначення порядку її надання і повернення.

У разі погашення кредиту рівними внесками необхідно розробити графік платежів за позикою відповідно до строків обороту капіталу, на формування якого надана позика.

Погашення кредиту і нарахованих за ним відсотків (комісій) здійснюється позичальником з розрахункового чи поточного (валютного) рахунка. Якщо розрахунковий рахунок позичальника відкрито в іншому банку, погашення боргу за кредитом і сплата відсотків здійснюються за платіжним дорученням позичальника. У разі неможливості сплати боргу позичальником він стягується з гарантів (поручителів) у встановленому законодавством порядку.

Відстрочення банком погашення кредиту з підвищенням відсоткової ставки можливе у разі виникнення в позичальника тимчасових фінансових труднощів внаслідок непередбачених обставин за умови вжиття таким

позичальником відповідних заходів для їх усунення. Таке відстрочення має бути оформлене додатковим договором між позичальником і банком.

У разі несвоєчасного погашення боргу за кредитом і сплати відсотків (комісій), за відсутності домовленості про відстрочення погашення кредиту, банк має право на застосування штрафних санкцій у розмірах, передбачених договором.

Наступним видом фінансових витрат є зобов'язання за векселями виданими та облігаціями.

Оформити грошовий борг, за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги, підприємство може за допомогою векселя. Для розрахунків в такий спосіб юридичні особи придбають у банку бланки векселів, які згодом заповнюють та при їх передачі роблять записи до реєстру виданих векселів векселедавцю. Умови, щодо проведення розрахунків за конкретним векселем повинні бути зазначені у відповідному договорі.

Також законом передбачено, що підприємства мають право випускати облігації з метою залучення капіталу. В обліку для реєстрації розміщених облігацій та нарахування за ними відповідних відсотків зазначаються у спеціальному журналі розміщення облігацій.

Окремим напрямом виникнення фінансових витрат для підприємства є випадок користування майном за договором фінансового лізингу. Для регулювання відносин між лізингодавцем та лізингоодержувачем повинен бути укладений договір. Такий об'єкт повинен бути відображений у балансі лізингоодержувача, позначкою, яка відповідно підтверджує, що дане майно отримано у фінансовий лізинг. Передача такого об'єкта лізингу повинна також бути підтверджена актом приймання-передачі.

Облік зазначених витрат ведеться на рахунках: 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі» [43].

Рахунок 95 «Фінансові витрати» призначено для обліку витрат фінансової діяльності підприємства. На субрахунку 951 «Відсотки за кредит»

ведеться облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків за користування кредитами.

На субрахунку 952 «Інші фінансові витрати» ведеться облік витрат, пов'язаних із залученням позикового капіталу, зокрема витрат, пов'язаних з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів; нарахуванням відсотків за договорами кредитування (крім банківських кредитів), фінансового лізингу та ін.

У дебеті рахунка 95 «Фінансові витрати» та його субрахунків відображається сума визнаних витрат; по кредиту – списання відображених витрат на дебет рахунка 79 «Результат фінансових операцій».

На рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі» ведеться облік втрат від зменшення вартості інвестицій, облік яких проводиться за методом участі в капіталі. Він має такі субрахунки: 961 «Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства»; 962 «Втрати від спільної діяльності»; 963 «Втрати від інвестицій в дочірні підприємства». За дебетом рахунків відображається сума визнаних втрат, за кредитом – списання на рахунок 792 «Результат фінансових операцій».

При здійсненні операцій, які зумовлюють виникнення фінансових витрат, кожне підприємство повинне відобразити такі витрати в обліку. Для визнання витрат на позики можуть застосовувати методи, що зображені на рисунку 1.3. Перехід від основного варіанту обліку витрат на позики до альтернативного (або навпаки) розглядається як зміна облікової політики та можливий виключно у випадках, передбачених МСФЗ 8 «Облікові політики, зміни облікових оцінок і помилки» [33].

Якщо суб'єкт господарювання приймає дозволений альтернативний підхід, його слід послідовно застосовувати до всіх витрат на позики, які безпосередньо відносяться до придбання, будівництва або виробництва всіх активів суб'єкта господарювання, що кваліфікуються.

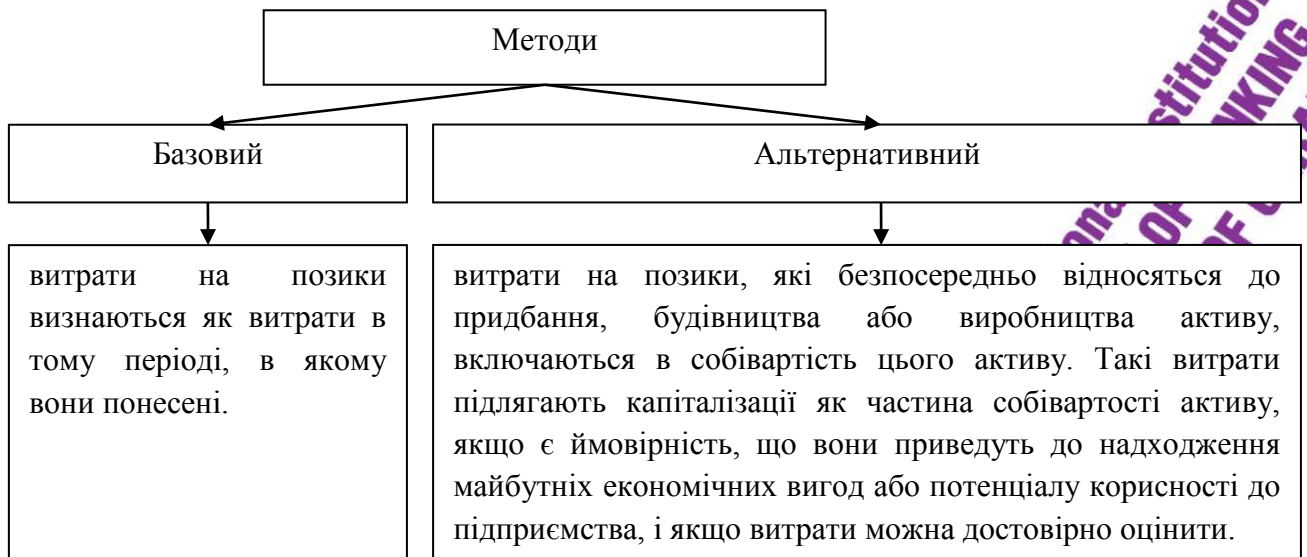

Рисунок 1.3 – Методи визнання витрат на позики

Відповідно до МСБО 23 фінансові витрати, визнані після завершення капіталізації, включаються у витрати поточного звітного періоду і підлягають відображенню в звіті про фінансові результати [32].

П(С)БО 31 передбачає, щоб підприємства у складі річної фінансової звітності наводили інформацію про те, який метод (базовий чи альтернативний) обліку фінансових витрат застосовує, суму фінансових витрат, включених у звітному році до собівартості кваліфікаційних активів, норму капіталізації [47].

На сьогодні витрати на позики знаходять відображення в деяких формах фінансової звітності. Зокрема це звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів, але не існує такої звітності, де б була відображена повна інформація про заборгованість підприємства та відповідно понесені фінансові витрати.

Отже для підприємства загальними документами на сплату відсотків будуть платіжне доручення та видатковий касовий ордер. Для контролю за рухом грошових коштів, на підприємство надходять банківські виписки, де зазначено всі суми надходжень і платежів, дата і номер тих документів, які додаються до такої виписки, та на підставі яких були зроблені записи. А списання фінансових витрат здійснюють на підставі розрахунку бухгалтерії.

1.2.2 Облік капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів

Фінансові витрати за П(С)БО 31 можуть включатися до первісної вартості не будь-якого активу, а тільки кваліфікаційного активу [47].

Кваліфікаційним активом вважається актив, який потребує суттєвого часу для його створення. Управління методології бухгалтерського обліку рекомендує суттєвим часом вважати час, який становить 3, і більше, місяці для створення кваліфікаційного активу. [67].

У П(С)БО 31 чітко розмежовані кваліфікаційні та не кваліфікаційні активи таблиця 1.3. [47].

Таблиця 1.3 – Приклади кваліфікаційних та не кваліфікаційних активів

Актив	Приклад
Кваліфікаційні активи	
Незавершене виробництво продукції з тривалим (суттєвим) операційним циклом	Вино, коньяк, що потребує кілька років (місяців) технологічної витримки
Незавершені капітальні інвестиції	Будівництво приміщень, будинків, будівель, споруд, виготовлення і монтаж устаткування, розробка (створення) програмного продукту та інших матеріальних активів, які тривають. Вирощування багаторічних насаджень
Інвестиційна нерухомість	Будівля, яка потребує добудови, реконструкції, реставрації та іншого поліпшення
Некваліфікаційні активи	
Фінансові інвестиції	Інвестиції в боргові цінні папери або інструменти власного капіталу
Незавершене будівництво продукції з коротким (несуттєвим) операційним циклом	Незавершені вироби
Активи, які готові для використання із запланованою метою або продажу	Активи придбані для продажу. Готова продукція (взуття, меблі, одяг тощо). Сировина, матеріали, конструкції тощо, придбані для використання у виробництві продукції (робіт, послуг) та в іншій операційній діяльності

Згідно МСБО 23 та П(С)БО 31 підприємство повинно почати капіталізацію витрат на позики як частину собівартості кваліфікаційного

активу з дати початку [32,47]. Дата початку капіталізації – це дата, якщо підприємство має відразу всі наступні умови:

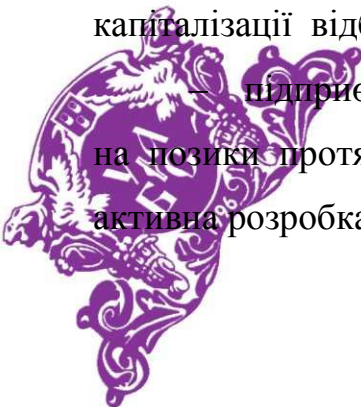
- бере на себе витрачання на актив;
- бере на себе витрати на позики;
- робить дії, які необхідні для підготовки активу для його використання за призначенням або продажу.

Капіталізація фінансових витрат починається (тобто відсотки за користування позиками включаються до собівартості кваліфікаційного активу) у тому періоді, у якому визнані витрати на створення кваліфікаційного активу й фінансові витрати. Відповідно до НП(С)БО 1 витрати визнаються тоді, коли їх оцінка достовірно відома, тобто фактично відбулися події, які призвели до витрат – нараховано заробітну плату за виконані роботи, акцептовано до оплати рахунок за роботи (послуги), витрачено матеріальні ресурси й необоротні активи (в сумі амортизації), належить сплатити відсотки [45].

Витрати на кваліфікаційний актив включають тільки ті витрати, результатом яких є платежі готівкою, передача інших активів або прийняття процентних зобов'язань. Витрати зменшуються на суму будь-яких отриманих проміжних виплат і грантів, отриманих у зв'язку з активом. Середня балансова вартість активу протягом періоду, включаючи попередньо капіталізовані витрати на позики, як правило, є обґрунтовано наближеною величиною витрат, до яких застосовується норма капіталізації в цьому періоді.

Також може виникати така ситуація, коли капіталізація призупиняється. Згідно МСБО 23 «Витрати на позики» призупинення капіталізації відбувається [32], якщо:

- підприємство повинно тимчасово призупинити капіталізацію витрат на позики протягом тривалих періодів, у яких тимчасово призупиняється активна розробка кваліфікаційного активу.

– підприємство може брати на себе витрати на позики протягом тривалого періоду, в якому воно тимчасово призупинить дії, необхідні для підготовки активу для його використання за призначенням або продажу. Такі витрати є витратами утримання частково завершених активів і не капіталізуються. Проте, підприємство, як правило, не призупиняє капіталізацію витрат на позики протягом періоду, якщо воно здійснює істотну технічну і адміністративну роботу.

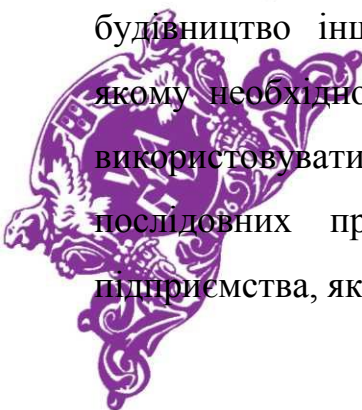
Повне припинення капіталізації відбувається за таких умов:

– підприємство повинно припинити капіталізацію витрат на позики, якщо по суті вся діяльність, необхідна для підготовки кваліфікаційного активу для його використання за призначенням або продажу, завершена;

– актив, як правило, вважається готовим для його використання за призначенням або продажу, якщо фізичне будівництво активу завершено, навіть якщо адміністративна підготовка ще триває. Якщо необхідно завершити незначні модифікації (деталі), як наприклад, інтер'єр згідно вимог покупцю або споживача, то діяльність щодо активу вважається по суті завершеною;

– якщо підприємство завершує будівництво кваліфікаційного активу частинами і кожна частина може використовуватися, тоді як будівництво інших частин триває, підприємство повинно припинити капіталізацію витрат на позики, якщо вся діяльність, необхідна для підготовки цієї частини для її використання за призначенням або продажу, по суті завершена;

– бізнес-комплекс, що охоплює декілька будівель (споруд), кожна з яких, може використовуватися індивідуально, є прикладом кваліфікаційного активу, для якого кожна частина придатна до використання, тоді як будівництво інших частин триває. Прикладом кваліфікаційного активу, якому необхідно бути завершеним перед тим, як будь-яка частина зможе використовуватися, є промислове підприємство, що включає декілька послідовних процесів, які здійснюються в різних цехах в межах підприємства, як наприклад сталеливарний завод [32].

Державній вищій навчальній закладі
"УКРАЇНЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВЬОКІ СПРАВ"
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

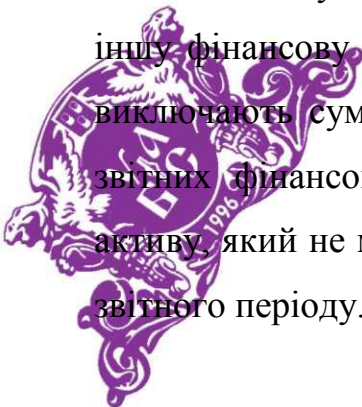
State Higher Educational Institution
"UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE"

У собівартість кваліфікаційного активу включають не всю суму фінансових витрат. Методика розрахунку фінансових витрат, що підлягають включенню до собівартості кваліфікаційного активу, згідно методичних рекомендацій щодо обліку фінансових витрат, наведена на рисунку 1.4 [29].

Рисунок 1.4 – Методика визначення фінансових витрат

Фінансові витрати розраховують з урахуванням витрат на створення кваліфікаційного активу та процентних ставок за позиками. Якщо частину запозиченої суми, підприємство тимчасово інвестувало в цінні папери або іншу фінансову інвестицію, то із суми витрат, які підлягають капіталізації, виключають суму отриманого за цією інвестицією доходу. Крім того сума звітних фінансових витрат включається до собівартості кваліфікаційного активу, який не може перевищувати загальної суми фінансових витрат цього звітного періоду.

Таким чином, якщо на підприємстві прийнято рішення щодо капіталізації фінансових витрат розрахункової суми капіталізованих фінансових витрат повинен залежати від їх загальної суми, витрат на створення кваліфікаційного активу та терміну його створення, а також від того які ці запозичення, пов'язані чи не пов'язані зі створенням кваліфікаційного активу та чи не інвестовано частину цих запозичень.

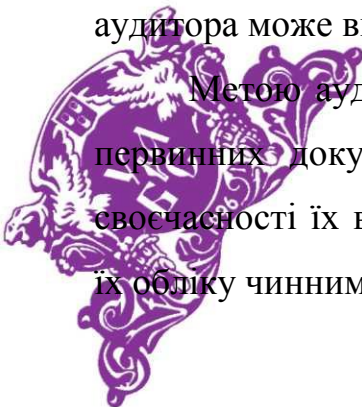
1.3 Методика проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат

У сучасних економічних умовах зростає потреба у достовірній обліковій й податковій інформації про діяльність суб'єктів господарської діяльності. Це дає можливість контролювати відповідність діяльності підприємства чинному законодавству, правилам, інструкціям та вимогам, що регламентують його роботу.

На базі достовірної облікової та звітної інформації приймаються адекватні управлінські рішення оперативного та стратегічного характеру фінансування та складання капіталу, розробляється стратегія фінансово-інвестиційної діяльності.

Саме тому внутрішній аудит фінансових витрат діяльності підприємства займає важливе місце серед етапів аудиту фінансово-господарської діяльності. Тому для підприємств важливим моментом при організації діяльності є створення служби внутрішнього аудиту. По своїй суті представниками такої служби повинні бути незацікавлені особи, тобто головний бухгалтер ніяким чином не може суміщати свої обов'язки та обов'язки внутрішнього аудитора фірми, у даному випадку для внутрішнього аудитора може виникати загроза власної оцінки.

Метою аудиту фінансових витрат є встановлення достовірності даних первинних документів щодо визначення фінансових витрат, повноти та своєчасності їх відображення в облікових регістрах, відповідності методики їх обліку чинним нормативним актам.

Завдання аудиту витрат наведено на рисунку 1.5.

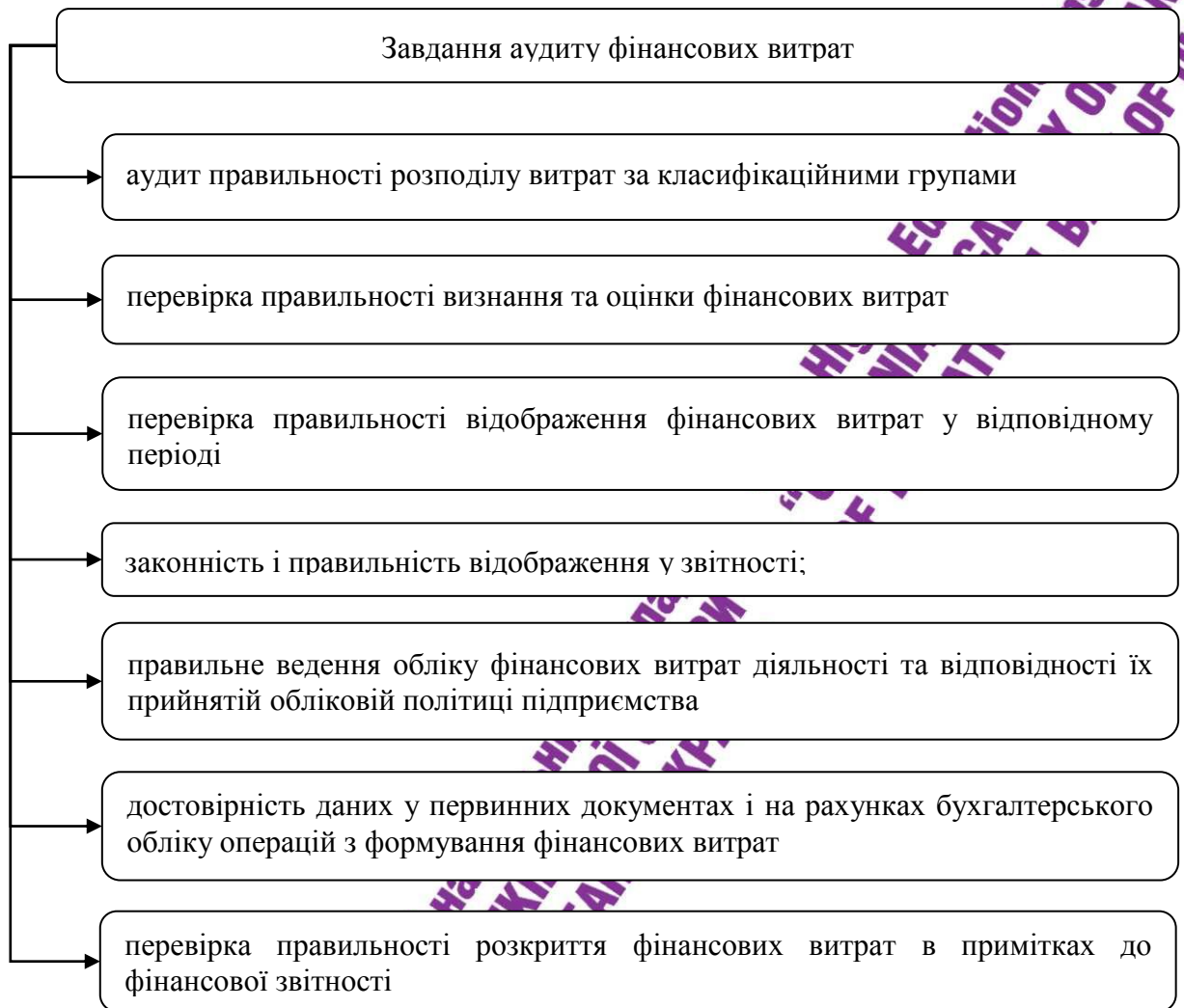
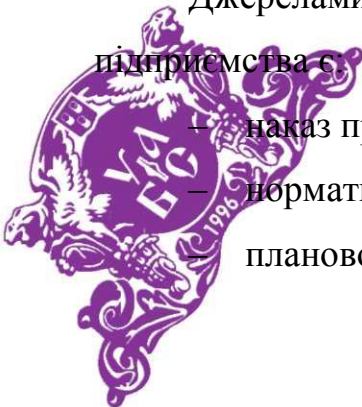

Рисунок 1.5 – Завдання аудиту фінансових витрат

До початку проведення перевірки внутрішній аудитор зобов'язаний вивчити організаційні і технологічні особливості підприємства, визначити характер, спеціалізацію, масштаби і структуру кожного виду виробничої діяльності підприємства.

Джерелами інформації для проведення аудиту фінансових витрат підприємства є

- наказ про облікову політику підприємства;
- нормативні акти щодо регламентування складу витрат;
- планово-нормативна інформація про витрати підприємства;

- внутрішня організаційно-розпорядча документація;
- акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- первинні і зведені облікові документи та реєстри аналітичного і синтетичного обліку;
- фінансова та статистична звітність.

Для проведення внутрішньої аудиторської перевірки можуть використовуватися такі методичні прийоми аудиту: обстеження, вибіркові спостереження; інвентаризація, комплексні та тематичні перевірки; експертиза, прийоми порівняльного і факторного аналізу, інформаційне моделювання; дослідження документації; службове розслідування, нормативно-правове регулювання [41].

Аудиторську перевірку фінансових витрат необхідно проводити у певній послідовності. Звичайно, зміст етапів проведення аудиту залежить від того, до якої галузі належить підприємство та від специфіки його діяльності. Проведення аудиту, по суті, є конкретним практичним завданням і жодного аудиту, подібного до іншого не буває. Однак існують загальні етапи які можна виділити майже для кожного внутрішнього аудиту, зокрема і для аудиту фінансових витрат.

На початковому етапі здійснюється планування, реєстрація і контроль, аудитор досліджує і дає відповідну оцінку процедурам внутрішнього контролю на підприємстві. Оцінка бухгалтерського обліку й аудиторського ризику – завдання другого етапу. На третьому етапі з'ясовуються шляхи пошуку аудиторських доказів: тестування працівників внутрішнього контролю здійснюється на четвертому – етапі.

Скорочена і глибока перевірка операцій та процедури дослідження на сутєвість огляд фінансової звітності здійснюються на п'ятому етапі, на шостому – оформлюються матеріали аудиту і складається аудиторський звіт.

Під час проведення аудиту фінансових витрат необхідно керуватися ЦС)БО 16 «Витрати», в якому наведені такі терміни і поняття, як «елементи

витрат», «напрями витрат», «нормальна потужність», «об'єкт витрат», «визнання витрат», «склад витрат», «розкриття інформації про витрати у примітках до фінансової звітності» та іншими нормативними актами.

Метою внутрішнього аудиту фінансових витрат є складання аудитором звіту про те, чи відповідає інформація, відображена у звітності та бухгалтерському обліку, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, оскільки гарантом достовірності цієї інформації є аудиторський висновок [55].

У ході аудиту фінансових витрат підприємства доцільно перевіряти:

- дотримання встановленого переліку фінансових витрат при їх обліку. До фінансових витрат належать витрати на відсотки (за користування одержаними кредитами, за випущеними облігаціями, за фінансовою орендою тощо) та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу;

- правильність ведення обліку витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків за користування кредитами банків. З цією метою аудиторю необхідно ознайомитися з умовами кредитних договорів;

- правильність визначення частки фінансових витрат, що включається до собівартості кваліфікаційного активу;

- достовірність обліку витрат, пов'язаних із залученням позикового капіталу;

- правильність визначення та ведення обліку витрат, пов'язаних зі зменшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування, зокрема внаслідок одержання асоційованими (дочірніми, спільними) підприємствами збитків від зменшення власного капіталу підприємств внаслідок інших подій.

При цьому слід перевірити документи, що підтверджують одержання збитку або зменшення власного капіталу.

Отже для початку внутрішній аудитор повинен встановити причину виникнення фінансових витрат, тобто на основі чого понесені витрати

визнано як фінансові. Якщо основою для їх визнання є договір кредиту, то потрібно ретельно з ним ознайомитись, встановити з якою метою він отриманий та визначити подальше цільове використання даної позики.

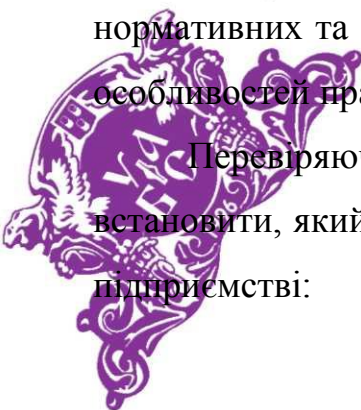
Аудитор також повинен розрахувати доцільність отриманого кредиту, тобто зробити відповідні розрахунки по можливим очікуваним витратам. Взагалі при виборі чергової позики керівництво підприємства повинно звертатися за консультацією до внутрішнього аудитора фірми та радитися з приводу вибору оптимального варіанту кредитування нового проекту. За таких умов аудитор має ознайомитися з умовами запропонованих кредитних договорів: термінами сплати, методика нарахування та сплати відсотків, комісії за користування отриманими коштами.

Після перевірки отриманого кредиту та вивчення кредитного договору внутрішній аудитор перевіряє правильність використання отриманих грошових коштів. А саме, відповідно до проекту, на який отримано кредит, робиться звірка бухгалтерських даних та фактичної наявності матеріалів вказаних у кошторисі витрат. Встановлюється за який кошт придбані матеріальні цінності, робляться запити до контрагентів підприємства з проханням надати Акт звірки взаєморозрахунків, як підтвердження дійсності зареєстрованих операцій.

За результатами даної процедури внутрішній аудитор повинен провести вибіркочну перевірку наявності та стану отриманих матеріалів, щоб переконатися у достовірності облікових та фактичних даних підприємства та впевнитися у цільовому використанні отриманого кредиту.

Аудиторська перевірка фінансових витрат є одним з трудомістких процесів в аудиторській діяльності, вимагає великої зосередженості, знань нормативних та інструктивних матеріалів з їх подальшими змінами, а також особливостей правильного розрахунку витрат, що підлягають капіталізації.

Перевіряючи склад фінансових витрат організації, необхідно встановити, який з методів визнання фінансових витрат використовується на підприємстві: базовий чи альтернативний. При використанні

альтернативного методу фінансові витрати дозволено включати до первісної вартості необоротних активів та запасів, з придбанням (будівництвом, виготовленням) яких пов'язано використання позикових коштів. При цьому встановлено обмеження, щодо включення таких вартостей у собівартість активу. Фінансові витрати включаються до первісної вартості активу тільки якщо його визнано як кваліфікаційний, тобто актив з тривалим операційним періодом. Невід'ємною частиною обліку, для кожного підприємства, є податковий облік, який також заслуговує на проведення внутрішнього аудиту у частині фінансових витрат. У таблиці 1.4 наведено критерії щодо проведення капіталізації витрат в бухгалтерському та податковому обліку, відповідно до яких повинен проводити перевірку внутрішній аудитор.

Таблиця 1.4 – Критерії капіталізації витрат [56]

Критерій капіталізації	Капіталізовані витрати	Витрати періоду	Нормативно-правовий акт
Вид активу	Інвестиційна нерухомість, незавершені капітальні інвестиції; незавершене виробництво продукції з тривалим операційним циклом.	Транспортні засоби; Фінансові інвестиції	П(С)БО 31 [47]
Цільове призначення кредиту	З метою створення кваліфікаційного активу	Без мети створення кваліфікаційного активу	П. 6 П(С)БО 31 [47]
Строк створення активу	Більше 3 місяців	Менше 3 місяців	Лист 31-34000-10-5/11601 [40]
Використання в господарській діяльності	Нарахування здійснюється у зв'язку з провадженням господарської діяльності платника податку	Нарахування здійснюється у зв'язку з провадженням господарської діяльності платника податку	Пп. 141.1 ст. 141 ПКУ [38]
Показники господарської діяльності	Середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.	Середньооблікова чисельність працюючих за звітний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.	Ч. 3 ст. 55 ГКУ [9]

Продовження таблиці 1.4

Критерій капіталізації	Капіталізовані витрати	Витрати періоду	Нормативно-правовий акт
Ведення робіт зі створення кваліфікаційного активу	Здійснення технічної та адміністративної роботи; тимчасового затримання робіт зі створення кваліфікаційного активу, що є необхідною складовою процесу його створення	Припинення робіт; завершення робіт	Ст. 11-13 П(С)БО 31 [47]

Після встановлення, що актив, який створює підприємство дійсно визнають як кваліфікаційний, проводиться перевірка методики капіталізації фінансових витрат. А саме встановлюється критерії та умови капіталізації; момент початку, припинення та завершення капіталізації фінансових витрат; джерело фінансування такого активу.

Таким чином, проведення аудиту на підприємстві допомагає виявити всі недоліки і слабкі місця обліку витрат та відображення результатів у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Аудит забезпечує не тільки перевірку достовірності інформації, а й розробку пропозицій за допомогою яких облік і раціональне використання ресурсів дає можливість оптимізувати господарську діяльність підприємства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ НА ТОВ «НОМАК-ІНВЕСТ»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Номак-Інвест»

Об'єктом дослідження було вибрано ТОВ «Номак-Інвест», яке знаходиться у місті Суми. Чисельність працюючих складає 47 осіб. Дане підприємство почало свою роботу у 1991 році у відповідності до Конституції України, Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України та інших нормативно-законодавчих документів.

Підприємство ТОВ «Номак-Інвест» самостійно визначає напрями та перспективи розвитку, планує та здійснює свою діяльність виходячи з попиту на послуги, що надають, а також необхідності забезпечити необхідний розвиток підприємства, збільшення прибутку.

Основними напрямками діяльності ТОВ «Номак-Інвест» є:

- виконання договірних зобов'язань з будівництва об'єктів різного призначення і складності: монолітно-каркасні та цегляні багатоповерхові житлові будинки, готельні комплекси, адміністративні будівлі, котеджі, складські приміщення, торговельні комплекси, тощо;
- введення виробничих потужностей, соціально-культурних об'єктів та об'єктів житла;
- виконання монтажних робіт, надання побутових, ремонтно-будівельних та інших послуг населенню та підприємствам;
- оптова та роздрібна торгівля будівельними матеріалами, виробами та конструкціями.

Метою діяльності підприємства є будівельна діяльність, спрямована на отримання прибутку.

Підприємство є юридичною особою відповідно до законодавства України. ТОВ «Номак-Інвест» має самостійний баланс, рахунки в установах банків та печатку із своїм найменуванням.

Загальні збори учасників є вищим органом управління ТОВ «Номак-Інвест». Управління діяльністю Товариства здійснює Директор, який призначається зборами власників товариства. Відповідно до своїх посадових обов'язків, він самостійно вирішує всі питання, що стосуються виробничо-господарської діяльності та соціального розвитку. Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства на предмет достовірності звітності та іншої інформації здійснюється Ревізійною комісією. ТОВ «Номак-Інвест» має лінійну організаційну структуру управління з досить чітким розмежуванням відділів та функціональних підрозділів (рис. 2.1).

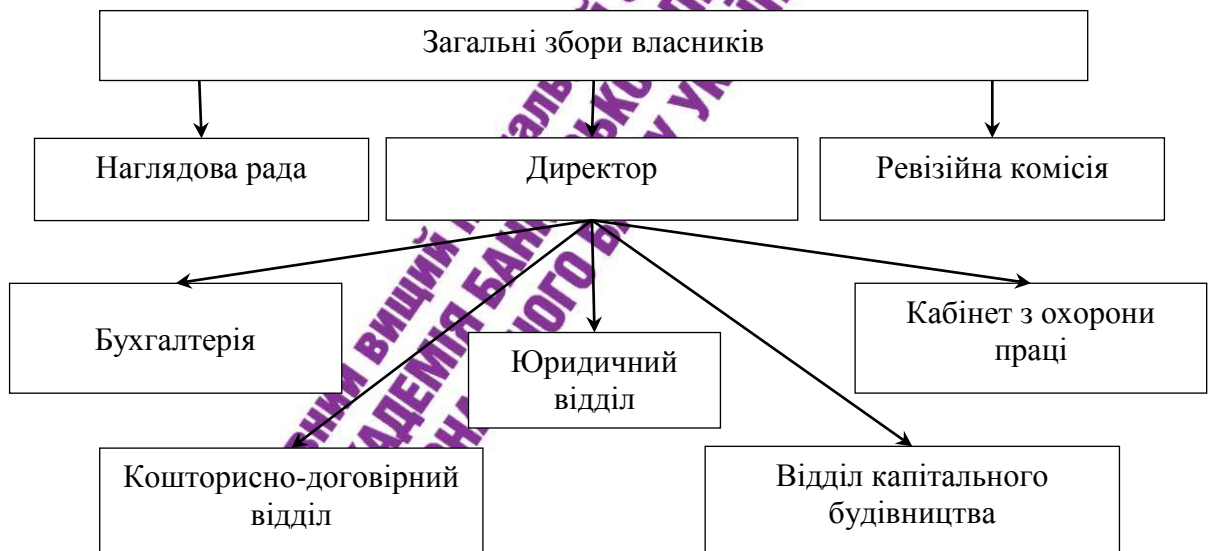

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «Номак-Інвест»

Ефективність створеної структури товариства полягає у злагодженому співробітництві та чіткості наданих розпоряджень. Кожен працівник, розуміючи важливість своєї роботи з відповідальністю ставиться до її виконання, що безпосередньо впливає на кінцевий результат діяльності товариства.

Кошторисно-договірний відділ здійснює операції по складанню кошторисів на будівництво об'єктів різного призначення, розцінок на здійснювані ремонтно-будівельні послуги та укладає договори з замовниками.

Юридичний відділ ТОВ «Номак-Інвест» відповідає за правильність та законність здійснюваних операцій, а саме перевіряє договори, які укладаються з підприємством, консулює кошторисно-договірний відділ з питань приватизації земельних ділянок, отримання потрібних ліцензій та дозволів, тощо.

Відділ капітального будівництва здійснює інженерні проекти майбутніх новобудов. Займається безпосереднім керуванням процесу будівництва від закладання фундаменту до здачі об'єкта замовникам.

Кабінет з охорони праці – це невід'ємна частина будь-якого будівельного підприємства. Його призначення полягає у організації, створенні безпечних умов праці та здійсненні контролю за дотриманням цих вимог.

Бухгалтерія займається обробкою первинних документів, занесенням відповідних даних до реєстрів бухгалтерського обліку, розрахунком заборгованостей та зобов'язань перед контрагентами та державою, формуванням фінансової звітності. Очолює бухгалтерію заступник директора з фінансів, якому підпорядкований головний бухгалтер та бухгалтери відділу.

Для складання фінансової звітності ТОВ «Номак-Інвест» відповідно до вимог чинних нормативних актів та надання її користувачам, бухгалтерія підприємства формує облікову політику: обирає принципи, методи і процедури обліку з метою достовірного відображення фінансового стану та результатів діяльності підприємства.

Розглянемо основні фінансово-економічні показники за 2010 -2012 рр., що характеризують діяльність товариства за даний період (табл. 2.1).

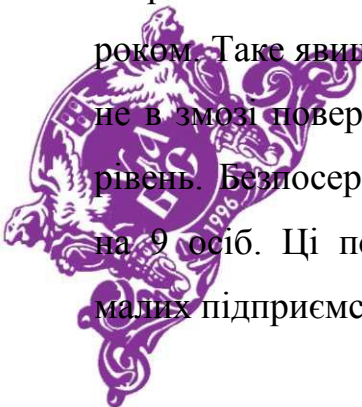

Таблиця 2.1 – Фінансово-економічні показники діяльності

ТОВ «Номак-Інвест» за 2010 - 2012 рр., грн.

№ з/п	Показник	Рік			Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
		2010	2011	2012		
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	11641,00	5808,00	4363,40	-7277,60	37,5
2	Чисельність персоналу, осіб	56,00	49,00	47,00	-9,00	83,9
3	Фонд оплати праці, тис. грн.	1553,00	1451,00	1383,00	-170,00	89,1
4	Середньорічна оплата праці, тис. грн.	1681,00	751,00	708,50	-972,50	42,1
5	Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	3216,00	3699,00	4153,45	937,45	129,1
6	Фондовіддача	3,62	1,57	1,05	-2,57	29,0
7	Середньорічні залишки оборотних активів, тис. грн.	21996,00	23317,65	25964,65	3968,65	118,0
8	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	27336,50	28436,00	30798,75	3462,25	112,7
9	Власний капітал, тис. грн.	7246,00	6160,30	3910,20	-3335,80	54,0
10	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	(9884,00)	(5649,00)	(5649,00)	4235,00	57,2
11	В т.ч. прямі матеріальні витрати, тис. грн.	2223,00	2214,00	2104,00	-119,00	94,6
12	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	(0,85)	(0,97)	(1,29)	-0,45	152,5
13	Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	1757,00	3506,00	(1427,90)	-3184,90	-81,3
14	Прибуток від основної діяльності, тис. грн.	1118,00	(1241,00)	(1409,00)	-2527,00	-126,0
15	Чистий прибуток, тис. грн.	1118,00	(1241,00)	(1409,00)	-2527,00	-126,0

Дані таблиці 2.1 свідчать, що протягом останніх трьох років відбулось скорочення чистого доходу підприємства майже у 3 рази у порівнянні з 2010 роком. Таке явище пов'язано з кризою 2010-2011 рр., після якої підприємство не в змозі повернути минулі обороти будівництва та вийти на прибутковий рівень. Безпосередньо зменшилась чисельність працюючих на підприємстві на 9 осіб. Ці події зумовили переведення ТОВ «Номак-Інвест» до числа малих підприємств.

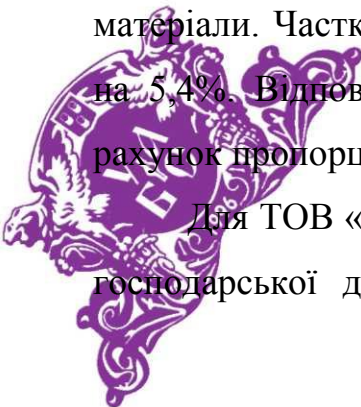
Фонд оплати праці протягом 2010-2012 років скоротився на 170 тис. грн. або на 10,9%. На такі зміни вплинуло скорочення наданих послуг будівництва підприємством від чого безпосередньо залежить кількість відпрацьованого часу працівниками та їхня заробітна плата. Відповідно і середньорічна оплата праці також зменшилась на 972,5 тис. грн.

Середньорічна вартість основних фондів порівняно з попередніми роками зросла на 29,1%. При чому ефективність використання основних фондів підприємства значно скоротилась, про що свідчить показник фондівіддачі. А значить, що вкладені кошти в основні засоби підприємства приносять менше доходу на 71,0% ніж у попередні роки. Такі зміни можливі за рахунок зменшення продуктивності праці обладнання та устаткування, підвищення їх вартості.

Загальна вартість активів підприємства протягом останніх 3 років зросла на 12,7%. А вартість власного капіталу ТОВ «Номак-Інвест» скоротилась на 46,0%. Таке скорочення виникло за рахунок значного зменшення частини прибутку, що підприємство отримало в попередньому році. Будівельне підприємство пояснює цю ситуацію довготривалим періодом будівництва та передачі замовнику виконаних робіт. Так, вкладена частка прибутку та запозичених коштів на новий проект у поточному році приносять доходи по його завершенні у наступному.

Показник собівартості реалізованої продукції ТОВ «Номак-Інвест» скоротився на 42,8%. Різке скорочення собівартості будівництва майже у 2 рази, з 9884,00 тис. грн. у 2010 році, до 5649,00 тис. грн. у 2012, пояснюється виникненням економічної кризи у період 2008-2011 років, що обумовило зменшення замовлень на будівництво та підвищенням витрат на сировину та матеріали. Частка прямих матеріальних витрат за даний період скоротилася на 5,4%. Відповідно таке скорочення собівартості будівництва сталося за рахунок пропорційного скорочення всіх елементів операційних витрат.

Для ТОВ «Номак-Інвест» однією з важливих частин аналізу фінансово-господарської діяльності є аналіз ліквідності та платоспроможності. Ці

показники дають зрозуміти інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим особам, як швидко організація може реалізувати активи та розрахуватися зі своїми зобов'язаннями. Проведені розрахунки показників ліквідності та платоспроможності для ТОВ «Номак-Інвест» наведені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники ліквідності ТОВ «Номак-Інвест» за 2010 - 2012 рр.

Показники	Рік			Середній темп росту, %
	2010	2011	2012	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,06	0,00	29,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	4,68	6,64	4,29	95,7
Коефіцієнт покриття	21,22	27,76	21,12	99,7
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	20548,00	24168,20	25586,10	111,6

Таким чином, провівши аналіз ліквідності ТОВ «Номак-Інвест» бачимо, що коефіцієнт абсолютної ліквідності станом на 2012 рік дорівнює нулю, це свідчить про те, що ТОВ «Номак-Інвест» втратило можливість негайно погасити хоча б якусь частку своїх зобов'язань. За умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами підприємство на період 2012 року не в змозі розрахуватись зі своїми поточними зобов'язанням про що свідчить коефіцієнт швидкої ліквідності. Коефіцієнт покриття має допустиме значення. Це свідчить про те, що ТОВ «Номак-Інвест» реалізувавши свої оборотні активи буде в змозі розрахуватися з поточними зобов'язаннями. Показник чистого оборотного капіталу протягом останніх трьох років має нормативне значення та проявляється динаміка до збільшення, що має позитивний вплив на баланс та ліквідність товариства.

Аналіз платоспроможності ТОВ «Номак-Інвест» лише підтверджує вище наведені розрахунки (табл. 2.3). Так, коефіцієнт автономії (платоспроможності) має значення нижче за нормативне та протягом останніх років зменшується. Така ж ситуація спостерігається і при

розрахунку коефіцієнта фінансування. Інші показники мають задовільне значення та знаходяться у межах норми.

Таблиця 2.3 – Показники платоспроможності ТОВ «Номак-Інвест» за 2010 - 2012 рр.

Показники	Рік			Середній темп росту, %
	2010	2011	2012	
Коефіцієнт автономії	0,27	0,20	0,12	67,7
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	2,84	3,92	6,54	151,9
Коефіцієнт фінансування	2,70	3,88	7,06	161,8
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	22,22	28,76	22,12	99,8

Наступним етапом аналізу ТОВ «Номак-Інвест» є розгляд показників ділової активності, що відображають швидкість обертання матеріальних запасів, активів, розрахунків за кредиторською та дебіторською заборгованістю (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Аналіз ділової активності ТОВ «Номак-Інвест» за 2010 - 2012 рр.

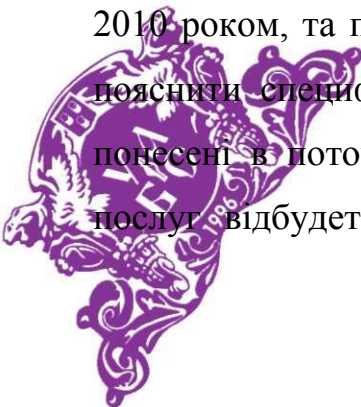
Показники	Рік			Середній темп росту, %
	2010	2011	2012	
Коефіцієнт обертання матеріальних запасів	203,05	19,84	23,36	33,9
Період обертання матеріальних запасів, дні	2	18	16	294,8
Коефіцієнт обертання активів	0,43	0,20	0,14	57,7
Період обертання активів, дні	857	1787	2576	173,4
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	13,92	6,05	4,01	53,7
Період обертання кредиторської заборгованості, дні	26	60	91	186,3
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	5,62	2,05	1,58	53,1
Період обертання дебіторської заборгованості, дні	65	178	230	188,4

Отже, бачимо, що період обертання матеріальних запасів та активів у порівнянні з 2011р. зменшується, відповідно поновлення матеріальних запасів та активів товариства здійснюється швидше ніж у попередні роки. А от показники обертання дебіторської та кредиторської заборгованості навпаки має тенденцію до збільшення, це свідчить про уповільнення здійснюваних розрахунків.

Важливою складовою аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «Номак-Інвест» є оцінка його рентабельності. Але відповідно до фінансової звітності товариство за останні два роки отримувало збитки. Таким чином за відсутності даних проведення аналізу рентабельності є недоцільним.

Таким чином, будівельне підприємство ТОВ «Номак-Інвест» має лінійну структуру управління, хорошу матеріально-технічну базу незадовільний фінансово-господарський стан. Провівши горизонтальний аналіз Балансу товариства ми спостерігаємо збільшення валюти балансу у частині заборгованості за кредитами та отримання чистого збитку протягом 2011 – 2012 рр. Здійснивши вертикальний аналіз діяльності ТОВ «Номак-Інвест», було встановлено, що у структурі Балансу 85% активу займають оборотні активи. У структурі пасиву Балансу більшу частку, 83% становлять довгострокові зобов'язання, а власний капітал займає всього 14%. Провівши вертикальний аналіз Звіту про фінансові результати ТОВ «Номак-Інвест», було встановлено, що частка собівартості від наданих послуг у 2012р. перевищує розміри отриманої виручки у даному періоді на 15%, що має безпосередній вплив на результати діяльності товариства.

Підприємство погіршило результати своєї діяльності, у порівнянні з 2010 роком, та протягом 2011 та 2012 років отримувало збиток. Це можна пояснити специфікою будівельної галузі, бо затрати на будівництво були понесені в поточному звітному періоді, а отримання доходів від надання послуг відбудеться у наступному. В цілому підприємство має повільно

ліквідний баланс, тобто товариство в змозі розрахуватися за своїми зобов'язаннями але не відразу, а протягом певного часу.

2.2 Особливості обліку фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест»

На ТОВ «Номак-Інвест» фінансування нових будівельних проектів здійснюється за рахунок позикових коштів, використання яких призводить до виникнення фінансових витрат у товаристві. Дослідження практичних аспектів обліку фінансових витрат для ТОВ «Номак-Інвест» є актуальним, оскільки має безпосередній вплив на фінансовий результат товариства.

Загальні положення, щодо ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «Номак-Інвест» зазначені у Наказі «Про облікову політику» товариства. Але при її вивченні конкретних положень, щодо відображення фінансових витрат в обліку товариства не було знайдено.

Для одержання різних за ступенем деталізації показників у бухгалтерському обліку є два види рахунків: синтетичний та аналітичний. Синтетичні рахунки відкриваються на підставі статей балансу і забезпечують облік руху зобов'язань. На ТОВ «Номак-Інвест» ведуть аналітичні рахунки з кожного виду розрахунків з кредиторами, орендодавцями тощо.

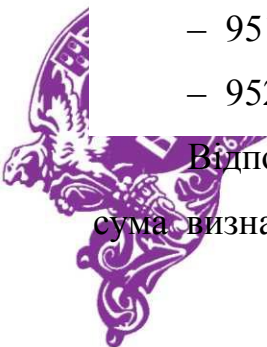
Також на ТОВ «Номак-Інвест» використовують субрахунки, тобто групуються данні аналітичного обліку. За допомогою яких можна отримати загальні відомості про загальні об'єкти обліку.

На рахунку 95 «Фінансові витрати» ведеться облік витрат на проценти та інших витрат ТОВ «Номак-Інвест», що пов'язані із запозиченнями.

Рахунок 95 «Фінансові витрати» має такі субрахунки:

- 951 «Відсотки за кредит»;
- 952 «Інші фінансові витрати».

Відповідно до Інструкції № 291 за дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові

результати», а також на рахунки обліку витрат з придбання, будівництва, створення, виготовлення, виробництва, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу, відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати» [43].

На субрахунку 951 «Відсотки за кредит» ведеться облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків, процентів тощо за користування кредитами банків.

На субрахунку 952 «Інші фінансові витрати» ведеться облік витрат, пов'язаних із залученням позикового капіталу, зокрема витрат, пов'язаних з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів; нарахуванням відсотків за договорами кредитування (крім банківських кредитів), фінансового лізингу тощо.

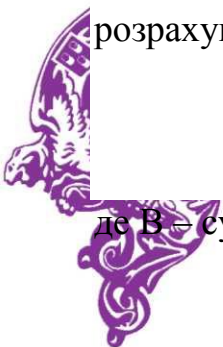
Розглянемо детальніше відображення фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест». Товариство отримало в банку кредит на фінансування будівництва багатопверхової будівлі для молодих сімей в розмірі 150 тис. грн.. на три роки під 23% річних. За договором повернути кредит потрібно 2 вересня 2011 р. Відсотки за протягом трьох років, будуть погашатись щороку в перший робочий день вересня. При порушенні строку погашення кредиту або несвоєчасної сплати нарахованих відсотків за нього укладеним договором передбачено нарахування пені в розмірі 0,05% за кожний прострочений день. Розглянемо цю ситуацію станом на 31 жовтня 2011 р.

За такої умови суму основного боргу та відсотки за кредит за останній рік підприємство сплатило 4 жовтня 2011 р. Отже, прострочення платежів становило 32 дні, і позичальник повинен сплатити пеню.

Суму відсотків за кредит, що підлягає сплаті, у такому разі можна розрахувати за такою формулою (2.1):

$$B = \sum_{кр} \cdot C : 100\% - N, \quad (2.1)$$

де B – сума відсотків за кредит;

$E_{кр}$ – сума кредиту;

C – відсоткова ставка за кредит, річних;

N – кількість років, на які надано кредит.

Підставивши до формули відповідні дані, обчислимо суму відсотків за користування грошовими коштами: $150\ 000 \cdot 23\ \% : 100\ \% \cdot 3 = 103\ 500$ (грн.).

Отже, в момент отримання кредиту зобов'язання підприємства перед банком склалися із сум основного боргу (150 тис. грн.) та відсотків, що належать до сплати (103,5 тис. грн.). Протягом дії кредитного договору підприємство зобов'язане сплатити відсотки (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Розрахунок сплати відсотків

Строк сплати	Відсотки	Сума основного боргу	Пеня
01.09.2008	$103\ 500:3=34\ 500$	–	–
01.09.2009	$103\ 500:3=34\ 500$	–	–
02.09.2010	$103\ 500:3=34\ 500$	150 000	–
04.10.2010	–	–	$(150\ 000+34\ 500) \cdot 0,05\% : 100\% - 32 = 952$

В обліку ТОВ «Номак-Інвест» операції з отримання та погашення довгострокового кредиту, відсотків за кредит і пені за прострочення платежів є сенс відображати бухгалтерськими записами, показаними в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Відображення в обліку ТОВ «Номак-Інвест» операцій з отримання та погашення довгострокового кредиту, відсотків за кредит і пені

№ з/п	Дата	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
			Дт	Кт	
1	02.09.2007	На поточний рахунок підприємства отримано довгостроковий кредит банку	311	501	150000
2	01.09.2008	Відображено належні до сплати відсотки за кредит за перший рік	951	684	34500
3	01.09.2008	Сплачено нараховані відсотки за користування кредитом за перший рік	684	311	34500

Продовження таблиці 2.6

№ з/п	Дата	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
			Дт	Кт	
4	30.09.2008	Списано на фінансовий результат нараховані відсотки за кредит за перший рік	792	951	34500
5	01.09.2009	Відображено належні до сплати відсотки за кредит за другий рік	951	684	34500
6	01.09.2009	Сплачено нараховані відсотки за користування кредитом за другий рік	684	311	34500
7	30.09.2009	Списано на фінансовий результат нараховані відсотки за кредит за другий рік	792	951	34500
8	31.02.2009	Довгострокову заборгованість за кредитом переведено до складу поточної заборгованості, оскільки до закінчення строку її погашення залишається менше року	501	611	150000
9	02.09.2010	Відображено належні до сплати відсотки за кредит за третій рік	951	684	34500
10	30.09.2010	Списано на фінансовий результат нараховані відсотки за кредит за третій рік	792	951	34500
11	04.10.2010	Сплачено відсотки за користування кредитом за третій рік	684	311	34500
12	04.10.2010	Погашено довгостроковий кредит банку	611	311	150000
13	04.10.2010	Нараховано та перераховано пеню за несвоєчасне погашення заборгованості за кредитом та відсотків за ним	948	311	2952
14	31.10.2010	Списано на фінансовий результат витрати, пов'язані зі сплатою пені	792	948	2952

Після запису господарських операцій за місяць на рахунках бухгалтерського обліку у автоматичному режимі програми 1С. Підприємство 7.7, що використовується бухгалтерією, здійснюється підрахунок оборотів за дебетом і кредитом кожного синтетичного рахунку і визначається залишок на кінець місяця по рахунках. Такі розрахунки використовують на ТОВ «Номак-Інвест» для складання бухгалтерського балансу на перше число наступного місяця.

Як правило, фінансові витрати не включають до собівартості виготовленої продукції (товарів, робіт, послуг), а визнають витратами поточного звітного періоду. Водночас існує частина фінансових витрат, які

капіталізуються, тобто включається до складу вартості кваліфікаційних активів, які створило підприємство.

Порядок визнання фінансових витрат повинен визначатися обліковою політикою ТОВ «Номак-Інвест». Але облікова політика товариства не визначає порядок віднесення витрат пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу: або включення цих витрат до витрат звітного періоду, або їх капіталізація. Відповідно до П(С)БО 31 [47] у випадку створення кваліфікаційного активу підприємство має право застосовувати альтернативний метод обліку фінансових витрат, який передбачає їх капіталізацію. Наслідком застосування цього підходу буде збільшення вартості чистих активів підприємства. В обліковій політиці ТОВ «Номак-Інвест» не зазначено за яких умов товариство може капіталізувати фінансові витрати. Хоча капіталізація фінансових витрат проводиться.

При обчисленні суми фінансових витрат, які підлягають капіталізації, бухгалтер ТОВ «Номак-Інвест» визначає, чи запозичення підприємства безпосередньо пов'язане чи не пов'язане із створенням кваліфікаційного активу, а також переконується, що запозичені кошти використані за призначенням та, що термін створення кваліфікаційного активу не закінчився у той час, як підприємство продовжує сплачувати відсотки за позику.

Якщо бухгалтером ТОВ «Номак-Інвест» встановлено, що запозичення носить цільовий характер і пов'язане зі створенням кваліфікаційного активу, то отримані відсотки та інші витрати, пов'язані із його використанням включаються до собівартості конкретного кваліфікаційного активу за умови їх капіталізації. У випадку одержання ТОВ «Номак-Інвест» нецільових позик суму фінансових витрат що підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу, яку визначають за формулою (2.2):

$$ФВ_{св.} = \sum I \cdot H_{кфв} \quad (2.2)$$

де $ФВ_{св.}$ – фінансові витрати, які включають до собівартості;

$\sum I$ – середньозважена сума інвестицій;

$N_{\text{кфв}}$ – норма капіталізації фінансових витрат.

Слід мати на увазі, що для цілей капіталізації включають лише ті витрати, для здійснення яких сплачуються грошові кошти, передаються інші активи або приймаються зобов'язання з нарахуванням відсотків.

У разі завершення створення кваліфікаційного активу капіталізація фінансових витрат повинна припиняється.

В окремих випадках на ТОВ «Номак-Інвест» передбачається обмеження суми фінансових витрат, що підлягає капіталізації. Це обумовлено необхідністю дотримання принципу обачності. Відповідно до якого сума фінансових витрат, що підлягає капіталізації у звітному періоді, не може перевищувати загальної суми нарахованих фінансових витрат цього звітного періоду. Таким чином до собівартості створеного кваліфікаційного активу на ТОВ «Номак-Інвест» включається лише сума в межах фактично отриманих фінансових витрат.

Розглянемо більш детально за яких умов фінансові витрати ТОВ «Номак-Інвест» будуть включатись до первісної вартості кваліфікаційного активу.

10 червня 2012р. ТОВ «Номак-Інвест» отримало кредит на купівлю виробничого обладнання в розмірі 50 тис. грн. на чотири місяці під 35 % річних. Відсотки за користування одержаним кредитом сплачуються щомісяця одночасно з кінцевим строком погашення кредиту. Кредит погашено 10 жовтня 2012 р.

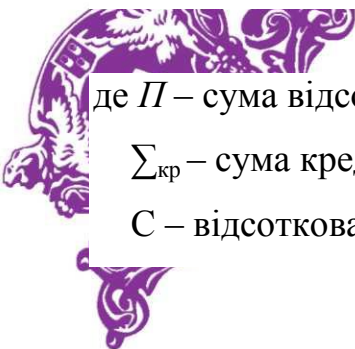
Суму відсотків, що підлягає сплаті щомісяця, короткострокового кредиту можна розрахувати за такою формулою (2.3):

$$P = \sum_{\text{кр}} - C : 100 \% : 365 \cdot D, \quad (2.3)$$

де P – сума відсотків за кредит;

$\sum_{\text{кр}}$ – сума кредиту;

C – відсоткова ставка за кредит, річних;

365 – кількість календарних днів у році;

Д – кількість календарних днів у місяці.

Отже, обчислимо суми, які підприємство зобов'язане сплатити протягом дії кредитного договору (табл. 2.7). Ці операції відображають бухгалтерськими записами, показаними в таблиці 2.8.

Таблиця 2.7 – Розрахунок сплати відсотків ТОВ «Номак-Інвест» за одержаний кредит

Строк сплати	Сума відсотків за користування кредитом, грн.	Сума основного боргу, грн
30.06.2011	1006,85 (50 000 · 35 % : 100 % : 365 · 21)	–
31.07.2011	1486,30 (50 000 · 35 % : 100 % : 365 · 31)	–
31.08.2011	1486,30 (50 000 · 35 % : 100 % : 365 · 31)	–
30.09.2011	1438,36 (50 000 · 35 % : 100 % : 365 · 30)	–
10.10.2011	479,45 (50 000 · 35 % : 100 % : 365 · 10)	50 000

Таблиця 2.8 – Відображення, отримання та погашення короткострокового кредиту

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн..
		Дт	Кт	
1	Отримано на поточний рахунок підприємства короткостроковий кредит банку 10.06.2011	311	601	50 000
2	Нараховано відсотки за користування грошовими коштами за червень 2011р.	951	684	1 006,85
3	Списано на фінансовий результат нараховані відсотки за червень 2011 р.	792	951	1 006,85
4	Сплачено відсотки за користування кредитом за червень 2011р.	684	311	1 006,85
Аналогічно відображаються нарахування та сплата відсотків за липень, серпень, вересень і десять днів жовтня 2011 р.				
5	Погашено короткостроковий кредит банку 10.10.2011	601	311	50 000

Відповідно, в цьому випадку витрати понесені підприємством не будуть включені до первісної вартості активу, тому що даний актив не може

бути визнаним кваліфікаційним відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати». А тому витрати на сплату відсотків за користування грошовими коштами будуть визнаватись витратами того звітного періоду в якому вони виникли.

Розглянемо інший випадок виникнення фінансових витрат.

1 березня 2011 року ТОВ «Номак-Інвест» розпочало будівництво житлового приміщення. Упродовж березня-червня було здійснено такі капітальні інвестиції, грн.: 1 березня – 125 000; 1 квітня – 170 000; 1 травня – 210 000; 1 червня – 350 000 (у т.ч. заборгованість підряднику 50 000 грн.).

31 березня 2011 року товариством емітовано нещільові облігації на суму 250 000 грн. строком на три роки. Річна ставка відсотка за облігаціями становить 14%. Одночасно у складі позик товариства упродовж 2011 року є зобов'язання за облігаціями на суму 450 000 грн., які було емітовано два роки тому. За цими облігаціями річна ставка відсотка становить 12%.

Для розрахунку суми фінансових витрат, яка підлягає включенню до собівартості кваліфікаційного активу у II кварталі, потрібно:

- визначити середньозважену суму капітальних інвестицій (таблиця 2.9);
- визначити норму фінансових витрат у II кварталі;
- визначити суму фінансових витрат, яка підлягає включенню у II кварталі до собівартості кваліфікаційного активу.

Таблиця 2.9 – Розрахунок середньозваженої суми капітальних інвестицій

Дата	Сума інвестиції, грн.	Зважений коефіцієнт інвестиції	Середньозважена сума інвестиції, грн.
1 квітня	170 000	3/3	170 000
1 травня	210 000	2/3	140 000
1 червня	300 000	1/3	100 000
Разом	-	-	410 000

Зважений коефіцієнт інвестиції на ТОВ «Номак-Інвест» розраховується, як частка від ділення кількості місяців (днів) звітнього періоду, протягом якого інвестиції були складовою вартості конкретного кваліфікаційного активу, на загальну кількість місяців (днів) у поточному звітному періоді.

Визначення норми фінансових витрат у II кварталі буде розраховано наступним чином: $((250000 \cdot 0,14 \cdot 3/12) + (450000 \cdot 0,12 \cdot 3/12)) / (250000 + 450000) = 22250 / 700000 = 0,0318 = 3,18\%$ та становитиме 3,18%

Визначення суми фінансових витрат, які підлягають включенню у II кварталі до собівартості кваліфікаційного активу $(410000 \cdot 0,0318 = 13038)$

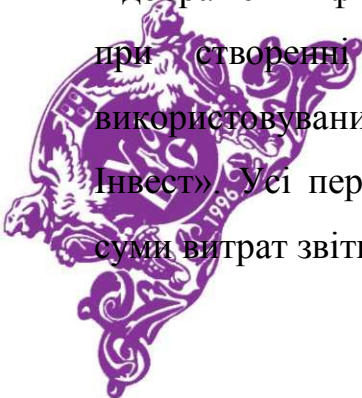
Решта фінансових витрат $(22250 - 13038) = 9212$ включається до витрат звітнього періоду (II кварталу).

У цьому випадку на рахунках бухгалтерського обліку буде відображено наступні операції (таблиця 2.10).

Таблиця 2.10 – Відображення в обліку фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційного активу

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн..
		Дт	Кт	
1	Відображено фінансові витрати за емітованими підприємством облігаціями	952	684	22250
2	Включено капіталізовану суму фінансових витрат у собівартість кваліфікаційного активу	151	952	13038
3	Списано на фінансовий результат витрати, що не капіталізуються	792	952	9212

Отже, залежно від того, який метод використовує підприємство для відображення фінансових витрат, які джерела фінансування застосовуються при створенні кваліфікаційного активу та призначення залучених використовуваних коштів відіграють важливу роль в діяльності ТОВ «Номак-Інвест». Усі перелічені фактори прямо впливають на визначення загальної суми витрат звітнього періоду, а відповідно і на суму прибутку підприємства.

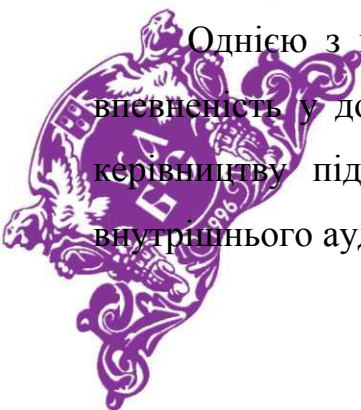
На визначення загальної суми витрат звітного періоду, а відповідно і на суму прибутку підприємства впливають такі чинники як: метод, який використовує підприємство для відображення фінансових витрат; джерела фінансування, що застосовуються при створенні кваліфікаційного активу; призначення залучених використовуваних коштів. Всі ці фактори відіграють важливу роль в діяльності підприємства.

Також встановлено і певні недоліки у цьому процесі, що, на нашу думку, пов'язані з незначною тривалістю обліку подібних витрат на українських підприємствах:

- відсутнє обґрунтоване збільшення чистих активів товариства за рахунок проведення капіталізації фінансових витрат. Облікова політика підприємства не визначає за яких умов може проводитись така капіталізація;
- в обліковій політиці товариства не зазначений метод обліку фінансових витрат та умов здійснення їх капіталізації;
- товариство не має чітко регламентованої методики розрахунку фінансових витрат;
- виникають труднощі з визначенням періоду капіталізації кваліфікаційних активів;
- не розроблено відповідних форм звітності, де б була відображена повна інформація про заборгованість товариства та відповідно понесені фінансові витрати.

2.3 Організація і методика внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест»

Однією з найважливіших умов успішного управління товариством є впевненість у достовірності отриманих облікових даних. Таку впевненість керівництву підприємства може забезпечити здійснення зовнішнього та внутрішнього аудиту.

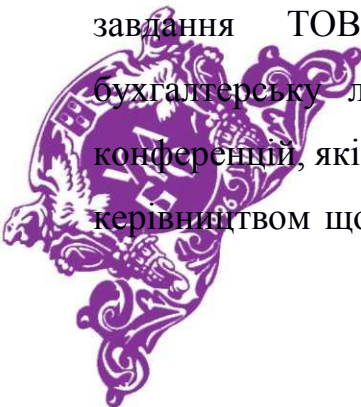
Було встановлено, що на ТОВ «Номак-Інвест» зовнішній аудит не проводиться, що пояснюється малим розміром підприємства.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку будь-якого товариства важливе значення має організація внутрішнього аудиту. Про необхідність організації внутрішнього аудиту на підприємстві коротко зазначено у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відповідно до якого організація бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника.

На ТОВ «Номак-Інвест» організація внутрішнього аудиту покладена на директора, відповідно до чинного законодавства. На підставі затвердженого плану здійснення перевірок бухгалтерського обліку, головний бухгалтер товариства здійснює систематичний поточний контроль за діяльністю бухгалтерії підприємства. За результатами цих перевірок керівництво товариства приймає рішення про усунення причин, що негативно впливають на його діяльність.

Здійснення внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест» покладено на заступника директора з фінансів та головного бухгалтера, які займаються детальною перевіркою кожної ділянки обліку. Зокрема, перевірка звітності та всіх реєстрів бухгалтерського обліку покладена на заступника, а перевірка первинних документів, правильність їх реєстрації у програмі 1С та відповідність даних обліку товариства з даними обліку їх контрагентів покладені на головного бухгалтера.

Обов'язковим завданням для керівника та заступника директора з фінансів товариства є створення необхідних умов для правильного ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Для досягнення даного завдання ТОВ «Номак-Інвест» виписує різноманітну періодичну бухгалтерську літературу; бухгалтери товариства відвідують семінари і конференції, які дозволять вести облік товариства на належному рівні. Перед керівництвом щоквартально звітують про склад та розмір витрат поточного

періоду, у тому числі і про фінансові та узгоджують прогнозний план майбутніх витрат на наступний звітний період.

Обов'язковим завданням для головного бухгалтера ТОВ «Номак-Інвест» є забезпечення раціональної організації обліку та звітності. Воно вирішується через дотримання чинного законодавства, своєчасність і правильність оформлення документів, складання економічно обґрунтованих звітних калькуляцій собівартості робіт, які виконуються, розрахунки з оплати праці, правильне нарахування і перерахування податків і зборів до бюджету, погашення у встановлені терміни заборгованості банкам по позиках, а також відрахування коштів на матеріальне стимулювання працівників підприємства.

При здійсненні внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест» основним завданням є:

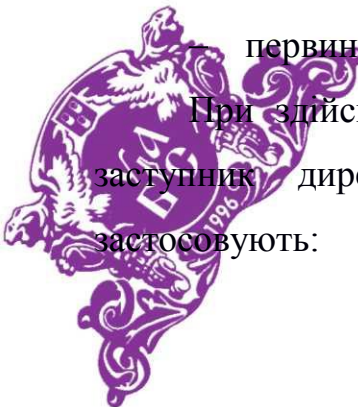
- встановлення обґрунтованості та достовірності відображення інформації про фінансові витрати у обліку та звітності;
- перевірка стану аналітичного та синтетичного обліку фінансових витрат у товаристві;
- визначення доцільності, цільового використання та одержання кредитів банку;
- перевірка законності та дотримання вимог національних стандартів, щодо капіталізації фінансових витрат.

Джерелами перевірки на ТОВ «Номак-Інвест» є:

- фінансова звітність підприємства;
- реєстри аналітичного та синтетичного обліку;
- банківські договори;

первинні документи, розрахунки тощо.

При здійсненні внутрішнього аудиту фінансових витрат товариства заступник директора та головний бухгалтер ТОВ «Номак-Інвест» застосовують:

– нормативні перевірки, тобто займаються вивчення вмісту відображеної в документі операції з точки зору її відповідності до чинних норм, правил та інструкцій;

– арифметичну перевірку, яка полягає в здійсненні контролю за правильністю підрахунків, що були зроблені при складанні конкретного бухгалтерського документа;

– запити до позикодавців, які спрямовані на встановлення правильності нарахування та сплати зобов'язань по кредитах;

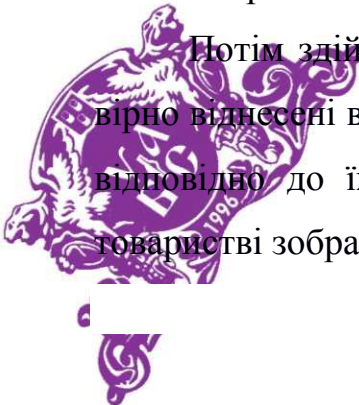
– аналіз, що до доцільності отримання кредитних коштів та ефективності їх використаних.

Розглянемо більш детально, яким чином здійснюється виконання завдань внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест». Основними етапами перевірки є:

- встановлення правильності визнання витрат;
- перевірка відповідності віднесених витрат на рахунки бухгалтерського обліку;
- перевірка доцільності отриманих кредитів банку;
- інвентаризація матеріальних цінностей, що придбані за рахунок кредитних коштів та кредитних зобов'язань;
- перевірка правильності нарахування відсотків та їх сплати;
- перевірка капіталізації фінансових витрат.

Першим кроком перевірки, обліку фінансових витрат, є встановлення правильності визнання витрат: чи спостерігається зменшення активів, або збільшення зобов'язань товариства, чи зберігається умова достовірної оцінки таких витрат та не відбувається вилучення капіталу.

Потім здійснюється аналіз дій бухгалтера, а точніше перевіряється чи вірно віднесені визнані витрати на конкретні рахунки бухгалтерського обліку відповідно до їх форми. Вплив форми кредиту на його відображення у товаристві зображено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Класифікація бухгалтерських рахунків ТОВ «Номак-Інвест» для обліку кредитів на підприємстві [43]

Ознаки кредиту		Види рахунків
Вид кредиту	Термін погашення	
Строкові кредити	Короткострокові	601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті»
	Довгострокові	611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті» – поточна частина боргу 501 «Довгострокові кредити банків у національній валюті» – довгострокова частина боргу 505 «Інші довгострокові кредити банку в національній валюті»
Пролонговані кредити	Короткострокові	603 «Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті»
	Довгострокові	503 «Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті» – довгострокова частина боргу
Прострочені	Короткострокові Довгострокові	605 «Прострочені позики в національній валюті»

Здійснення перевірки стану аналітичного та синтетичного обліку ТОВ «Номак-Інвест» полягає у перевірці правильності ведення обліку та відображенні всіх господарських операцій підприємства. Для цього використовують таблиці спеціальної форми, які називаються оборотними відомостями, та обраховуються автоматично за допомогою програми 1С. Підсумки цієї відомості збігаються з відповідними показниками синтетичного рахунку. Нетотожність підсумків оборотної відомості на аналітичних рахунках з даними синтетичного рахунку свідчить про наявність помилок в обліку, які потрібно виправити.

Таким чином, взаємне звіряння даних синтетичного і аналітичного обліку за допомогою складання оборотних відомостей дозволяє контролювати записи на рахунках бухгалтерського обліку. У цьому полягає контрольне значення оборотних відомостей.

Третім етапом перевірки фінансових витрат діяльності підприємства є перевірка отриманих кредитів банку, тобто причини виникнення таких витрати. На цьому етапі заступник директора з фінансів детально

ознайомлюється з усіма договорами на отримання кредиту ТОВ «Номак-Інвест», перевіряє правильність класифікації всіх дійсних кредитів.

При перевірці зобов'язань перед банком обов'язково визначається цільове використання отриманого кредиту. ТОВ «Номак-Інвест» зазвичай отримує кредити на будівництво, відповідно перевіряється доцільність використаних коштів. Отримані кредити використовують на закупівлю сировини та матеріалів, на заробітну плату будівельникам та сплату нарахувань до бюджету, на закупівлю нового обладнання, на патентування отриманих земельних ділянок, на розробку проекту будівництва та інші витрати, що безпосередньо приймають участь у будівництві.

Невід'ємною частиною підтвердження достовірності отриманих даних обліку, під час даної перевірки на ТОВ «Номак-Інвест», є проведення інвентаризації матеріальних цінностей, що використовуються у будівництві, тобто матеріалів які придбані за кошти отриманого кредиту банку. Якщо така перевірка припадає на кінець року, то під керівництвом заступника директора з фінансів проводиться річна інвентаризація. Якщо перевірка припадає на інший період то проводять вибірково інвентаризацію матеріальних цінностей.

За результатами річної інвентаризації на ТОВ «Номак-Інвест» обов'язково складаються акти за різними ділянками обліку, зокрема з обліку ТМЦ, що придбані за рахунок позикових коштів та обліку кредиторської заборгованості. За умови проведення вибіркової інвентаризації матеріальних цінностей створюється наказ на проведення такої перевірки та відповідно результати її здійснення зазначають в акті. В акті вказується об'єкт інвентаризації, матеріально-відповідальна особа, на підставі якого наказу здійснена інвентаризація, що саме встановлено цим актом, фактична наявність, наявність за обліковими даними, підсумки інвентаризації (надлишок або нестача), ставляться підписи всіма членами комісії, матеріально-відповідальною особою, дата, вказується причина нестач (надлишків).

На ТОВ «Номак-Інвест» керівником затверджується протокол інвентаризаційної комісії на засіданні, в якій зазначаються дата оформлення протоколу, склад комісії, надається інформація фактів, які встановлені у процесі проведення інвентаризації. Зазначаються результати інвентаризації.

Перевірка отриманих кредитів на ТОВ «Номак-Інвест» зводиться до двох основних напрямків:

- перевірка обліку основної суми боргу (суми кредиту);
- перевірка обліку нарахування відсотків за користування кредитом.

Це пояснюється тим, що дані елементи бухгалтерського обліку зобов'язань за кредитами на ТОВ «Номак-Інвест» відображаються на різних рахунках, а також визнаються та оцінюються за різними принципами. Хоча й заборгованість за процентами, як і за основною сумою боргу, в обліку товариства також визнається зобов'язаннями.

Крім процентів за користування кредитом, векселем або облігацією, у ТОВ «Номак-Інвест», іноді можуть виникати і інші витрати, які безпосередньо пов'язані з залученням позикових ресурсів, а саме:

- комісія банку за відкриття кредитного рахунку та інші послуги, пов'язані з його наданням;
- витрати на нотаріальне посвідчення та/або державну реєстрацію договорів застави;
- оплата консультативних, бухгалтерських та аудиторських послуг, що передбачає підготовку документів для банку з питань техніко-економічного обґрунтування нового проекту, фінансової звітності, аудиторських звітів, тощо;
- витрати на проведення експертної оцінки (предметів застави, об'єкта інвестування – у випадку, коли банк надає кредит під інвестиційний проект, тощо);
- забезпечення кредиту (виникнення відносин забезпечення зобов'язань – застави, гарантії, поруки);
- страхування предмета застави або відповідальності позичальника.

Але, на відміну від суми кредиту і щомісячних відсотків, за його користування, усі перелічені витрати (операції) мають разовий характер і виникають лише на етапі отримання та оформлення кредиту. На ТОВ «Номак-Інвест» ці витрати відносять до поточних операційних витрат періоду. Хоча згідно П(С)БО 16 [46] до фінансових витрат, крім витрат на проценти, належать й «інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу». При чому, про склад цих «інших витрат» не уточнюється. Аналогічно до П(С)БО 16, Інструкція № 291 зазначає, що на рахунку 95 «Фінансові витрати» повинен вестися облік витрат нарахованих щомісячних відсотків та інших витрат підприємства, які пов'язані з залученням такого позикового капіталу. А значить товариство сміливо може відносити ці витрати до складу фінансових та капіталізувати у майбутньому.

Також при здійсненні внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест», не залишається без уваги правильність нарахування відсотків та їх сплати по одержаним кредитам. Відповідно до укладених договорів кредитування заступник директора з фінансів разом з головним бухгалтером здійснюють перерахунок відсотків за кредитами. Перевіряють методику їх нарахування застосовуючи відповідні формули складних та простих відсотків, відповідно до договору. Перевіряють розрахунки бухгалтерії, виписки банку з метою отримання інформації, щодо вчасного погашення зобов'язань та вірності нарахованих сум фінансових витрат. Роблять запит до банку з проханням надіслати Акт звірки розрахунків та перевіряють залишки заборгованості та відповідно суми і період сплати нарахованих зобов'язань.

Невід'ємною частиною внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест» є перевірка капіталізації нарахованих сум фінансових витрат. Перевірка проводиться поетапно. Спочатку перевіряється чи дійсно визнані кваліфікаційні активи відповідають вимогам П(С)БО 31 та мають право відноситись до таких активів.

Наступним кроком на ТОВ «Номак-Інвест» здійснюється перевірка терміну виконання робіт, тобто для кожного будівництва окремо здійснюється розрахунок тривалості його забудови, від моменту початку робіт до повного завершення проекту та здачі замовнику. Після таких розрахунків працівники, що проводять інвентаризацію переходять до ознайомлення з бухгалтерськими розрахунками, щодо нарахування суми капіталізації фінансових витрат товариства. Перевіряється правильність нарахування таких витрат, що підлягають включенню до собівартості кваліфікаційного активу.

Таким чином, ми ознайомились з процесом проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест». Встановлено, що на підприємстві відсутні будь-які внутрішні документи, щодо проведення внутрішнього аудиту. Але працівники товариства здійснюють його керуючись власним досвідом та перевіряючи кожен ділянку обліку, яка пов'язана з фінансовими витратами. Така перевірка зазвичай включає в себе: перевірку інформації, щодо виникнення фінансових витрат; безпосередній контроль за отриманими банківськими кредитами, їх класифікацією, нарахуванням та сплатою відсотків; визначення цільового використання та його відповідності фактичним діям товариства; проведенням інвентаризації матеріальних цінностей; перевірка процесу капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційного активу.

Відповідно до встановленого факту відсутності будь-яких внутрішніх документів, щодо проведення внутрішнього аудиту також відсутня, належним чином організована, служба внутрішнього аудиту. Вона могла б уможливити ефективне та оперативне здійснення контролю та підвищити якість облікових даних, у системі бухгалтерського обліку взагалі та у частині фінансових витрат товариства зокрема.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ФІНАНСОВИХ ВИТРАТ НА ТОВ «НОМАК-ІНВЕСТ»

3.1 Шляхи удосконалення документального оформлення та розкриття інформації про фінансові витрати у річній звітності підприємства

На підставі виявлених у другому розділі дипломної роботи недоліків щодо неврахування впливу альтернативного методу визнання фінансових витрат, документального оформлення та розкриття інформації про фінансові витрати у річній звітності на будівельних підприємствах пропонуємо ряд заходів, спрямованих на їх усунення.

Від інформації, представленої у фінансовій звітності, багато в чому залежить майбутнє підприємства. Відповідальність за забезпечення ефективного зв'язку між підприємством і фінансовими ринками несуть управлінці підприємства.

Для них фінансова звітність важлива тому, що вони повинні знати, яку інформацію отримають зовнішні користувачі і як вона вплине на схвалювані ними рішення. Практика складання фінансової звітності свідчить про те, що існує необхідність формувати звітність так, щоб максимально задовольняти інтереси всіх користувачів.

Спосіб обліку витрат на створення кваліфікаційного активу суттєво впливає на фінансовий результат ТОВ «Номак-Інвест». Тому для максимізації прибутку ми радимо використовувати повною мірою альтернативний метод обліку фінансових витрат на створення усіх кваліфікаційних активів.

Альтернативний метод більш трудомісткий, оскільки пов'язаний з ідентифікацією витрат, що капіталізуються, отже, він вимагає високого професіоналізму персоналу ТОВ «Номак-Інвест».

Необхідно також здійснювати постійний контроль за тим, щоб балансова вартість кожного кваліфікаційного активу не перевищувала вартості його очікуваного відшкодування.

Відображення витрат на позики у фінансовій звітності ТОВ «Номак-Інвест» при базовому і альтернативному підходах обліку представлено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Відображення витрат на позики у фінансовій звітності ТОВ «Номак-Інвест» при основному і альтернативному варіантах обліку

Форма звітності	Базовий підхід	Альтернативний підхід
Бухгалтерський баланс	Витрати на позики не відображаються	Капіталізовані витрати на позики, пов'язані з будівництвом або виробництвом кваліфікованих активів, включаються до їх первісної вартості
Звіт про прибутки та збитки	Визнаються як витрати того звітного періоду, в якому вони виникли	Визнаються як витрати того звітного періоду, в якому вони зроблені, за винятком капіталізованих витрат на позики
Звіт про рух грошових коштів	Загальна сума відсотків, виплачених протягом періоду	Загальна сума відсотків, сплачених протягом періоду

При використанні альтернативного підходу витрати на позики, включені до первісної вартості кваліфікаційного активу, в наступні звітні періоди будуть впливати на фінансовий результат ТОВ «Номак-Інвест» (звіт про фінансові результати).

Цей вплив обумовлено їх включенням до витрат на амортизацію протягом строку корисного використання кожного кваліфікаційного активу.

Наочно вплив обраного методу на фінансові показники товариства зображений у таблиці 3.2, де наведено звіт про фінансові результати ТОВ «Номак-Інвест». Наведений звіт складений у співставленні за двома методами, за умови що була наведена у другому розділі диплому. Тобто за 2 квартали 2012 року, під час завершення будівництва, яке тривало 1 рік і 6 місяців.

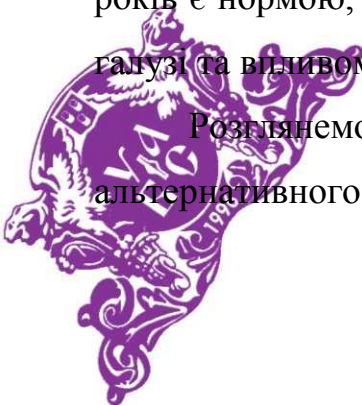

Таблиця 3.2 – Скоригований звіт про фінансові результати
ТОВ «Номак-Інвест» за 2 квартали 2012 року

Стаття	За базовим методом		За альтернативним методом	
	1 кв.	2 кв.	1 кв.	2 кв.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	72	600	72	600
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	22	400	22	452,4
Валовий:				
прибуток	50	200	50	147,6
збиток	-	-	-	-
Інші операційні доходи	4	4	4	4
Адміністративні витрати	15	15	15	15
Витрати на збут	8	8	8	8
Інші операційні витрати	6,5	6,5	6,5	6,5
Фінансові результати від операційної діяльності:				
прибуток	24,5	174,5	24,5	122,1
збиток	-	-	-	-
Інші доходи	-	-	-	-
Фінансові витрати	22,3	22,3	9,2	9,2
Інші витрати	1,5	1,5	1,5	1,5
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:				
прибуток	0,7	150,8	13,8	111,4
збиток	-	-	-	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	0,1	31,6	2,9	23,4
Чистий:				
прибуток	0,6	119,2	10,9	88
збиток	-	-	-	-

Отже з отриманих даних чітко прослідковується збільшення розміру чистого прибутку у поточних періодах капіталізації та зменшення податкового навантаження на товариство у період отримання прибутку. Для ТОВ «Номак-Інвест» отримання збитку на кінець року протягом останніх років є нормою, але їх поява може бути поясненою особливістю будівельної галузі та впливом наслідків фінансової кризи.

Розглянемо докладніше питання, пов'язані із застосуванням альтернативного підходу обліку витрат на ТОВ «Номак-Інвест».

Витратами на позики, безпосередньо пов'язаними з придбанням, будівництвом або виробництвом кваліфікаційного активу, є ті витрати, яких можна було б уникнути, якби організацією не були проведені витрати на відповідний актив. Якщо позикові кошти залучаються виключно для придбання зазначеного активу, то розглянуті витрати можуть бути чітко встановлені.

Іноді буває досить складно визначити безпосередній зв'язок між активом і фінансовими витратами на його створення. Така ситуація може бути при: централізованій координації фінансової діяльності, яка пов'язана із залученням кредитних ресурсів; встановленні різних процентних ставок ряду боргових зобов'язань, які використовуються організаціями всередині групи; використанні позик, номінованих в іноземній валюті, якщо група організацій працює в умовах високої інфляції.

У всіх зазначених випадках визначення витрат на позики, безпосередньо пов'язаних з придбанням кожного кваліфікаційного активу, вимагає суб'єктивної оцінки, яка являє собою професійне судження відповідного фахівця. В організаціях можуть бути розроблені різні методики подібного розподілу витрат, які представляють собою внутрішні рекомендації і дозволяють упорядкувати алгоритм формування професійного судження.

Правильне і об'єктивне відображення капіталізованих витрат на позики у фінансовій звітності тісно пов'язане з визначенням періоду і ставки капіталізації витрат. Для визначення періоду капіталізації необхідно встановити моменти початку і закінчення капіталізації, а також період її призупинення.

К. М. Блохін пропонує знаходити загальний період капіталізації витрат за формулою (3.1):

$$ЗПК = МОК - МПК - ПЗК, \quad (3.1)$$

де ЗПК – загальний період капіталізації

МЗК – момент закінчення капіталізації,

МПК – момент початку капіталізації,

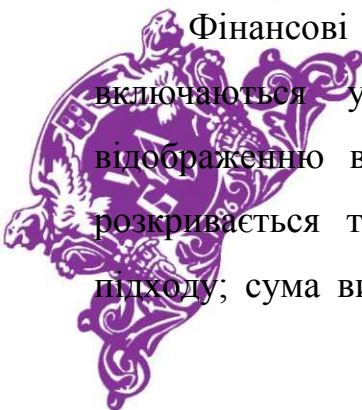
ПЗК – період зупинення капіталізації.

Підтримуючи думку вченого, визначимо період капіталізації фінансових витрат на прикладі ТОВ «Номак-Інвест». Товариство почало будівництво фітнес-центру з 2011 по 2012 р. р. При цьому, укладання договору, щодо нового проекту розпочато у січні 2011 р., фактичне будівництво почалось у березні 2011 р., у вересні 2011 р. актив був фактично завершений. Завершення робіт з оформлення потрібних документів та передача об'єкта замовнику було перенесено на березень 2012 р.

Отже, період коли активне будівництво не проводиться, фінансові витрати не підлягають капіталізації. Таким чином, фінансові витрати за січень – березень 2011р. є витратами звітного періоду та підлягають включенню в звіт про фінансові результати. Коли фактично кваліфікаційний актив завершено та він готовий до експлуатації, навіть якщо потрібен додатковий час для того, щоб почати використовувати його за цільовим призначенням, капіталізація фінансових витрат припиняється. У нашому випадку капіталізація фінансових витрат припиняється у вересні 2011р., а понесені фінансові витрати за жовтень – березень 2011 – 2012 р. р. також є витратами звітного періоду. Отже капіталізацію фінансових витрат за даним проектом ми здійснюємо протягом 7 місяців з березня по вересень 2011р.

Якщо організація при створенні активу використовує декілька джерел залучення позикових коштів, то доцільно протягом кожного звітного періоду розраховувати період капіталізації для кожного з них.

Фінансові витрати, визнані після завершення капіталізації, включаються у витрати поточного звітного періоду і підлягають відображенню в звіті про фінансові результати організації. При цьому розкривається така інформація: сам факт застосування альтернативного підходу; сума витрат на позики, капіталізованим протягом періоду; ставка

капіталізації, яка використовується для визначення суми витрат на позики, які відповідають критерію капіталізації.

Проте, на сьогодні фінансова звітність не забезпечує внутрішніх користувачів необхідною інформацією про елементи позикового капіталу, що формується з метою розширення діяльності підприємства, понесені фінансові витрати, та не надає можливості детально та повно оцінити фінансово-майновий стан, зокрема це стосується і досліджуваного підприємства ТОВ «Номак-Інвест». Ці умови зумовлюють необхідність розроблення та використання на підприємстві відповідної внутрішньої управлінської звітності.

Формуючи пакет внутрішньої звітності щодо зобов'язань за позиками, фінансовими витратами слід враховувати, що звітність повинна охоплювати дані за період, який дозволить найбільш повно провести аналіз позикового капіталу та спланувати майбутню роботу підприємства в даній сфері.

Ми пропонуємо застосовувати на ТОВ «Номак-Інвест», яке використовує позиковий капітал, наступні форми внутрішньої звітності (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Запропоновані форми внутрішньої звітності щодо зобов'язань за кредитами та позиками

№ з/п	Назва звіту	Коротка характеристика та призначення	Періодичність подання	Користувачі
ЗПК-1	Звіт про обсяг і структуру позикового капіталу підприємства	Дозволяє одержувати інформацію про структуру заборгованість підприємства за кредитами та позикам	Квартал	Головний бухгалтер, обліковий персонал, керівник товариства, власник
ЗПК-2	Звіт про використання можливостей формування позикового капіталу підприємства	Дозволяє одержувати інформацію про елементи позикового капіталу, за рахунок яких сформовано активи підприємства	Квартал	Головний бухгалтер, обліковий персонал, керівник товариства, власник

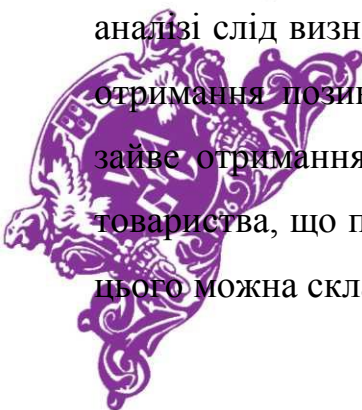
Оскільки заборгованість має вплив на фінансовий стан підприємства, виникає необхідність постійно слідкувати за зобов'язаннями, за кредитами та

позиками, адже невчасна сплата заборгованості призводить до нарахування штрафів і пені, які, як відомо, не відносяться до складу валових витрат, а зменшують розмір чистого прибутку. Окрім того існування неякісних зобов'язань погіршує фінансово-кредитну дисципліну підприємства, а отже і його репутацію.

Впровадження наведених форм внутрішньої звітності сприятиме ефективному проведенню аналізу та контролю зобов'язань за кредитами та позиками, що в свою чергу дозволить підприємству вчасно виявляти негативні тенденції та уникати порушення фінансово-кредитної дисципліни, а отже і погіршення загального фінансового стану.

Складання форми ЗПК-1 «Звіт про обсяг і структуру позикового капіталу підприємства» дає змогу планувати порядок повернення кредитів залежно від терміну їх надання, визначити розмір необхідної валюти для погашення заборгованості в іноземній валюті. Запропоновану форму звітності наведено у Додатку В і заповнено за прикладом другого розділу. Окрім того на основі даного звіту можна визначити співвідношення між платними і безоплатними позиковими коштами тощо. Він дозволить управлінському персоналу та власникам підприємства визначити якість зобов'язань за кредитами та позиками, обґрунтувати основні зміни в складі кредитної заборгованості, визначити рівень витрат, понесених за користування кредитами та позиками.

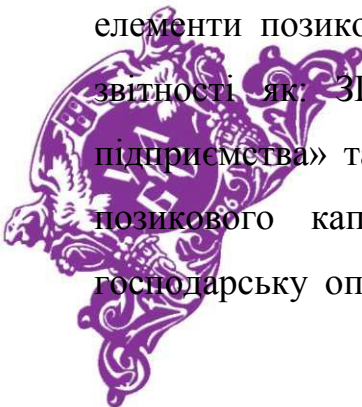
Своєчасне та повне використання позикового капіталу, як правило, забезпечує формування стійкого фінансового становища підприємства і, навпаки, відсутність фінансової маневреності, небажання чи невміння вчасно використати позиковий капітал призводить до фінансових труднощів. При аналізі слід визначити, чи в повній мірі використовує підприємство право на отримання позикового капіталу, чим викликане його недовикористання чи зайве отримання, як це впливає на фінансовий стан та платоспроможність товариства, що потрібно зробити для покращення існуючого становища. Для цього можна скласти внутрішній звіт з переліком усіх можливих об'єктів, для

яких використовується позиковий капітал для фінансування, та співставити їх з фактично отриманим позиковим капіталом (ЗПК-2 «Звіт про використання можливостей формування позикового капіталу»). Запропоновану форму звітності наведено у Додатку Г і заповнено за прикладом другого розділу. У ньому зазначається фактично отриманий підприємством позиковий капітал, який показує в якій мірі підприємство використало можливості залучення позикового капіталу.

Запропоновані форми внутрішньої звітності щодо зобов'язань за кредитами та позиками не є вичерпними і можуть змінюватись. Всі види внутрішньої звітності повинні закріплюватись Положенням про кредитну політику, а в разі його відсутності Положенням про облікову політику, а їх бланки мають наводитись у додатках до відповідного положення. Формування такої звітності суттєво не ускладнить обліковий процес, проте дасть змогу забезпечити дієвий контроль цільового використання позикового капіталу й упереджувати ризик несвоєчасного погашення.

Таким чином, провівши порівняння базового та альтернативного методів обліку фінансових витрат ми побачили, що обраний метод капіталізації витрат має безпосередній вплив на фінансовий результат діяльності ТОВ «Номак-Інвест». Використання альтернативного методу сприяє максимізації прибутку, забезпечує товариство можливістю скоротити своє податкове навантаження та відобразити більш достовірну інформацію у звітності. Для правильного відображення капіталізованих фінансових витрат потрібно знати загальний період їх капіталізації, тобто встановити момент початку та закінчення капіталізації, а також період її призупинення. Для забезпечення користувачів фінансової звітності необхідною інформацією про елементи позикового капіталу запропоновано використовувати такі форми звітності як ЗПК-1 «Звіт про обсяг і структуру позикового капіталу підприємства» та ЗПК-2 «Звіт про використання можливостей формування позикового капіталу», що дасть можливість оперативно аналізувати господарську операцію, яка опосередковує залучення позикового капіталу,

приймати відповідне рішення, щодо зменшення впливу того чи іншого елемента позикового капіталу на діяльність підприємства (керуватися необхідними методиками обліку, створювати відповідні резерви) й адекватно реагувати на результати такої операції.

3.2 Шляхи удосконалення порядку капіталізації фінансових витрат

На підставі виявлених у другому розділі роботи недоліків щодо організації обліку фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест», їх відображення в обліковій політиці, формування єдиного порядку капіталізації таких витрат, пропонуємо ряд заходів, спрямованих на їх нівелювання.

Першим заходом по усуненню виявлених недоліків повинно бути коригування чинної облікової політики ТОВ «Номак-Інвест». Одним із головних завдань створення облікової політики є зосередження уваги на виділенні тих факторів, які суттєво впливають на функціонування будівельних підприємств. Для точнішого виявлення ролі окремих факторів, які зумовлені специфікою будівництва, їх було згруповано за відповідними ознаками. Групи особливостей представлені на рисунку 3.1.

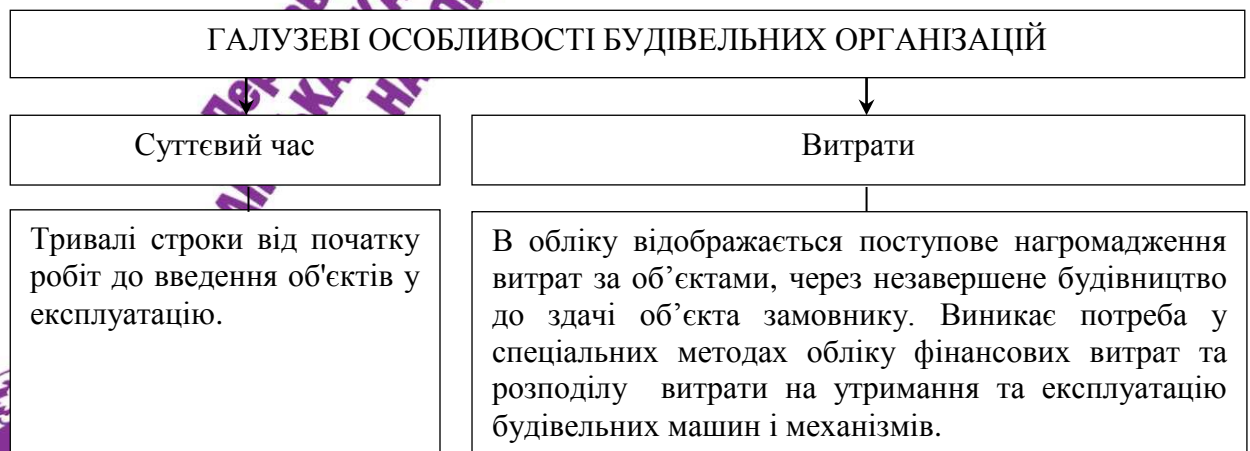

Рисунок 3.1 – Галузеві особливості будівельних організацій

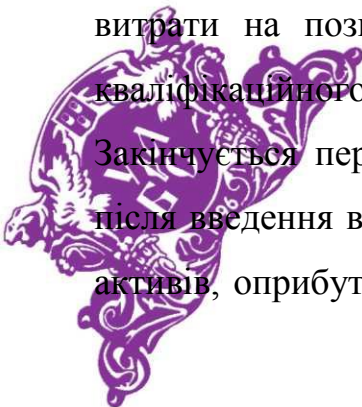

Відповідно ТОВ «Номак-Інвест» повинно зазначити у обліковій політиці ті методи обліку фінансових витрат, які використовує, тобто обраний альтернативний метод визнання. Потрібно також чітко розписати усі моменти призупинення та припинення їх капіталізації. Пропонуємо доповнити існуючу облікову політику товариства додатком, який включає пояснення, щодо зазначених моментів (Додаток Д). Таким чином, облікова політика повинна містити в собі чіткі інструкції, щодо порядку визнання і відображення фінансових витрат у обліку ТОВ «Номак-Інвест»; щодо розрахунку загального періоду капіталізації створюваного активу та критерій строку його створення для його класифікації і визнання як кваліфікаційного; щодо подальшого відображення цих витрат у звітності товариства.

Наступним заходом для вирішення існуючої проблеми реалізації конкретних дій, щодо проведення капіталізації фінансових витрат за різних умов створення кваліфікаційних активів та отримання і використання позик на ТОВ «Номак-Інвест» вбачаємо у впорядкуванні послідовності таких дій. Відповідну методику капіталізації витрат пропонуємо здійснювати за алгоритмом, наведеним на рисунку 3.2.

Спочатку потрібно визначити, чи підходить актив для капіталізації фінансових витрат (чи є актив кваліфікаційним). Відповідно до визначення кваліфікаційного активу, що відповідає вимогам ПСБО 31 «Фінансові витрати» та МСБО 23 «Витрати на позики».

Другим кроком є визначення періоду капіталізації (проміжок часу, протягом якого фінансові витрати повинні бути капіталізовані). Капіталізація фінансових витрат здійснюється тільки протягом періоду створення кваліфікаційного активу. Капіталізація починається з моменту, коли понесені витрати на позики і здійснюється діяльність, необхідна для підготовки кваліфікаційного активу до використання у запланованих цілях або продажу. Закінчується період після завершення всіх робіт зі його створення, а саме після введення в експлуатацію створених основних засобів і нематеріальних активів, оприбуткування готової продукції з тривалим операційним циклом.

Капіталізація фінансових витрат може призупиняється, якщо на тривалий час переривається активна діяльність, що пов'язана з його створенням.

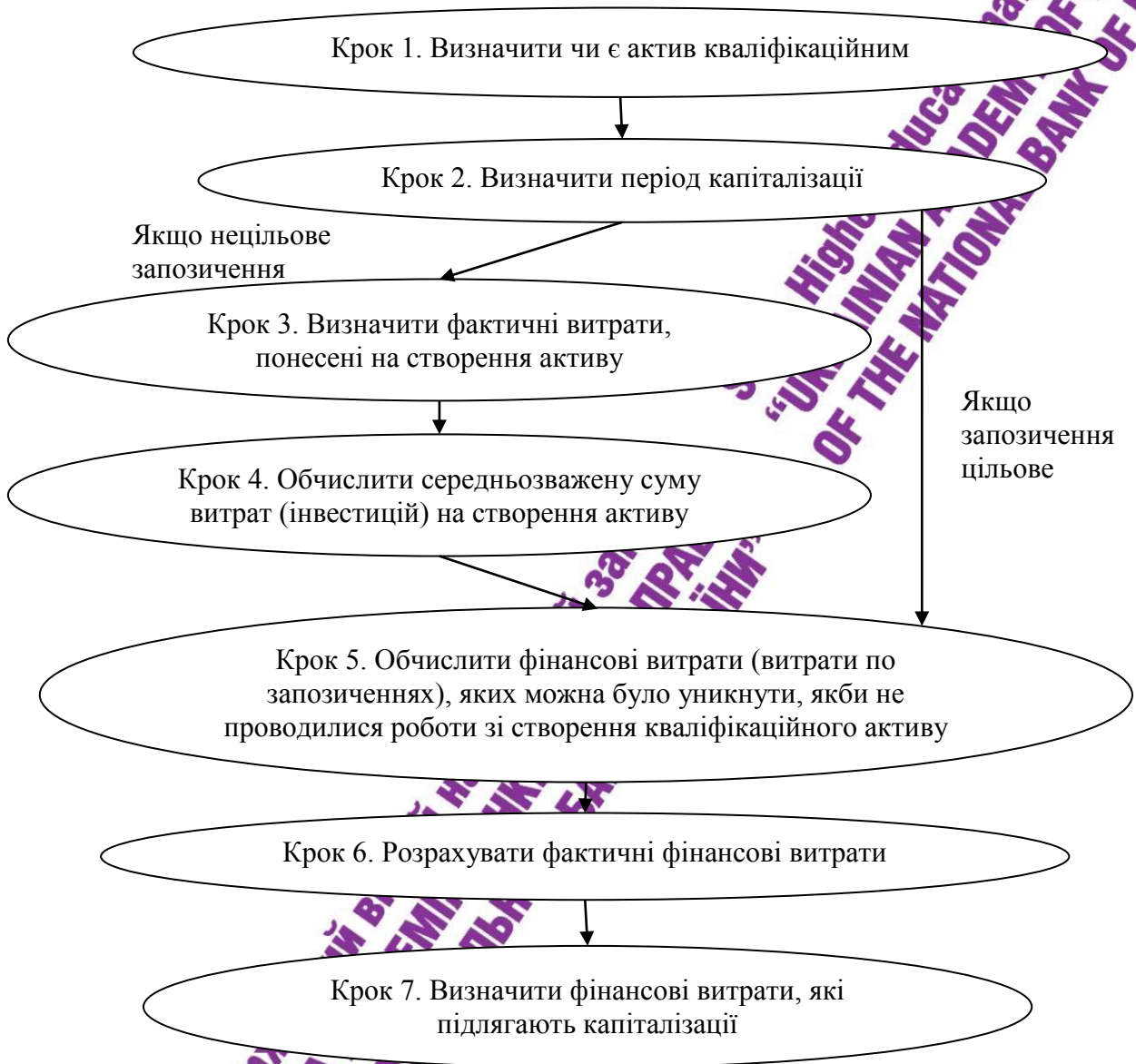

Рисунок 3.2 – Методика розрахунку фінансових витрат на створення кваліфікаційного активу, розробка автора

Доцільно визначити фактичні витрати ТОВ «Номак-Інвест», які були понесені на створення активу, протягом періоду капіталізації (підприємства, які мають тільки цільові запозичення, даний крок пропускають). Фактичними витратами будуть витрати з передачі активів, виплати коштів, прийняття на себе зобов'язань із нарахування відсотків.

За відповідних умов потрібно обчислити середньозважену суму витрат (інвестицій) на створення активу (підприємства, які мають тільки цільові запозичення, даний пункт пропускають). Обчислення такої суми протягом періоду капіталізації проводиться за кожний звітний період. При обчисленні показника за звітний період фактичні витрати на створення активу множаться на часовий зважений коефіцієнт (долю звітного періоду, протягом якого можуть бути нараховані фінансові витрати). При цьому враховуються витрати на створення кваліфікаційного активу на початок звітного періоду, включаючи раніше капіталізовані фінансові витрати. Середньозважена сума витрат (інвестицій) за звітний період, рівний місяцю, може бути розрахована як середньомісячне значення собівартості активу (частка від ділення суми собівартості активу на початок і на кінець місяця на два).

Собівартість кваліфікаційного активу (витрати на створення кваліфікаційного активу) – витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво та доведення кваліфікаційного активу до стану, в якому він придатний для використання у запланованих цілях чи продажу.

$$\sum I = I \cdot K_1, \quad (3.2)$$

де $\sum I$ – середньозважена сума витрат (інвестицій);

I – сума витрат (інвестицій);

K_1 – зважений коефіцієнт витрат (інвестицій).

Часовий зважений коефіцієнт (зважений коефіцієнт інвестиції) визначається за такою формулою (3.3):

$$K_1 = i / n, \quad (3.3)$$

де i – кількість місяців, протягом яких інвестиція включалась до складу активу,

n – кількість місяців в періоді.

При цьому якщо витрати здійснюються з першого числа місяця, то у розрахунку зваженого коефіцієнта можуть брати участь місяці у протилежному випадку беруться дні.

П'ятим кроком буде обчислення фінансових витрат (витрати по запозиченнях), яких можна було б уникнути, якби не проводилися роботи зі створення кваліфікаційного активу. Для цього слід враховувати, що запозичення ТОВ «Номак-Інвест» можуть бути цільовими та нецільовими.

Цільова позика – запозичення коштів з метою створення кваліфікаційного активу. Наприклад, отримано кредит на будівництво споруди, залучено кошти на будівництво дороги шляхом випуску облігацій.

Нецільова позика – запозичення, безпосередньо не пов'язане зі створенням кваліфікаційного активу.

Сума фінансових витрат, яких можна було б уникнути, визначається за формулою (3.4):

$$ФВ = ФВ_{цп} + ФП_{нцп}, \quad (3.4)$$

де ФВ – фінансові витрати, за звітний період, яких можна було уникнути;

ФВ_{цп} – фінансові витрати по цільових позиках за звітний період, яких можна було уникнути (формула (3.5));

ФП_{нцп} – фінансові витрати по нецільових позиках за звітний період, яких можна було уникнути (формула (3.6));

$$ФВ_{цп} = \sum П_{ц} \cdot \%П_{ц} - Д_{інв}, \quad (3.5)$$

де $\sum П_{ц}$ – сума цільової позики;

$\%П_{ц}$ – відсоткова ставка за цільовою позикою за звітний період;

$Д_{інв}$ – дохід від часового фінансового інвестування цільової позики за звітний період.

$$ФП_{нцп} = (\sum I - \sum П_{ц}) \cdot Н_{кфв}, \quad (3.6)$$

де $Н_{кфв}$ – норма капіталізації фінансових витрат.

Відповідно, оскільки ТОВ «Номак-Інвест» може використовувати цільову позику не за цільовим призначенням протягом звітного періоду, то на суму отриманого доходу від такого інвестування зменшується сума фінансових витрат, які належать включенню до собівартості кваліфікаційного активу.

Якщо підприємство має інші непогашені боргові зобов'язання (нецільові позики), то для частини середньозваженої суми витрат (інвестицій), яка перевищує суму цільової позики, використовується середньозважена відсоткова ставка за звітний період. Така середньозважена відсоткова ставка називається нормою капіталізації фінансових витрат і розраховується за формулою (3.7):

$$H_{\text{кфв}} = \frac{\sum \Pi \cdot \% \Pi}{\sum \Pi}, \quad (3.7)$$

де $\sum \Pi$ – сума непогашених нецільових позик;

$\% \Pi$ – відсоток за позику.

Також необхідно розрахувати фактичні фінансові витрати (по цільових і нецільових позиках).

Завершальним сьомим кроком є визначення фінансових витрат, які підлягають капіталізації. Визначаються вони шляхом вибору найменшого з двох значень:

- фінансових витрат, яких можна було уникнути;
- фактично визнаних фінансових витрат.

Фінансові витрати ТОВ «Номак-Інвест», визнані витратами звітного періоду, відшкодовують за рахунок прибутку. Суму капіталізованих фінансових витрат протягом терміну створення кваліфікаційного активу відображають у складі незавершених капітальних інвестицій або незавершеного виробництва, а після введення в дію кваліфікаційного

активу – у складі вартості цього активу; і вони будуть амортизуватися у складі вартості активу протягом строку його використання.

Таким чином, теоретичне та практичне значення результатів дослідження мають надані пропозиції щодо визначення суми фінансових витрат будівельного підприємства в сучасних умовах господарювання, а також щодо порядку капіталізації фінансових витрат (включення до собівартості кваліфікаційного активу) і позик ТОВ «Номак-Інвест». Радимо товариству в першу чергу внести корективи до чинної облікової політики в частині обліку фінансових витрат. Зокрема чітко розписати: критерії визнання створюваного активу як кваліфікаційного та умови поетапного здійснення капіталізації фінансових витрат відповідно до розробленої методики.

3.3 Шляхи удосконалення порядку проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат

Міжнародний інститут внутрішніх аудиторів зазначає, що «внутрішній аудит – це діяльність із надання незалежних й об'єктивних гарантій і консультацій, спрямованих на удосконалення діяльності організації». Його проведення забезпечує підвищення ефективної діяльності товариства та збільшує привабливість товариства для потенційних інвесторів.

Здійснивши аналіз організації та методики внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест» нами був виявлений ряд недоліків. Першим з яких було встановлено, що аудит у ТОВ «Номак-Інвест» здійснюють головний бухгалтер та заступник директора з фінансів, що суперечить положенням Кодексу етики внутрішніх аудиторів, де чітко прописано, що функції внутрішнього аудитора повинні бути незалежним та об'єктивними у своїй діяльності.

З метою підвищення достовірності обліку фінансових витрат та обліку в цілому пропонуємо ввести в штат товариства посаду внутрішнього

аудитора. Такий працівник буде здійснювати систематичний аудит діяльності товариства в цілому та аудит фінансових витрат зокрема. Він буде забезпечувати захист від помилок і зловживань, визначати зони «ризиків», допоможе ідентифікувати і «посилити» слабкі сторони в системах управління товариства.

Внутрішній аудит на ТОВ «Номак-Інвест» повинен здійснювати кваліфікований спеціаліст з відповідним досвідом та освітою. Також відповідно до вимог Міжнародних професійних стандартів внутрішнього аудиту та ЗУ «Про аудиторську діяльність» внутрішній аудитор має бути не підлеглий керівникові, а підпорядковуватись загальним зборам власників.

Що стосується проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат, то метою його проведення є встановлення достовірності даних щодо виникнення фінансових витрат; повноти і своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових регістрах; правильності ведення обліку фінансових витрат відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності ТОВ «Номак-Інвест».

До посадової інструкції внутрішнього аудитора, крім інших повноважень, у частині фінансових витрат слід навести наступні:

- перевірка наявності кредитних договорів, їх доцільність та реєстрацію у відповідних журналах;
- вивчення законності операцій з кредиторською заборгованістю та реальності і правомірності її визнання, оцінки, відображення;
- оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку розрахунків у товаристві, якості відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку, облікових регістрах та звітності;
- перевірка способів використання отриманих позикових коштів та проведення інвентаризації придбаних ТМЦ на конкретні проекти будівництва;

– перевірка правильності документального оформлення операцій з кредиторською заборгованістю та фінансовими витратами і відображення цих операцій в обліку і звітності;

– доцільності обраного методу визнання витрат, правильності розрахунку їх капіталізації.

Невід’ємною складовою організації процесу управління фінансовими витратами на ТОВ «Номак-Інвест» є налагоджена система внутрішнього аудиту. Це є одним із основних важелів досягнення міцної фінансової дисципліни у товаристві, завчасного попередження порушень і недоліків управління. Процес внутрішнього аудиту є цілою системою, починаючи з процесу збору інформації, її аналізу з використанням методичних прийомів та способів контролю до формулювання висновків та рекомендацій (рис. 3.3).

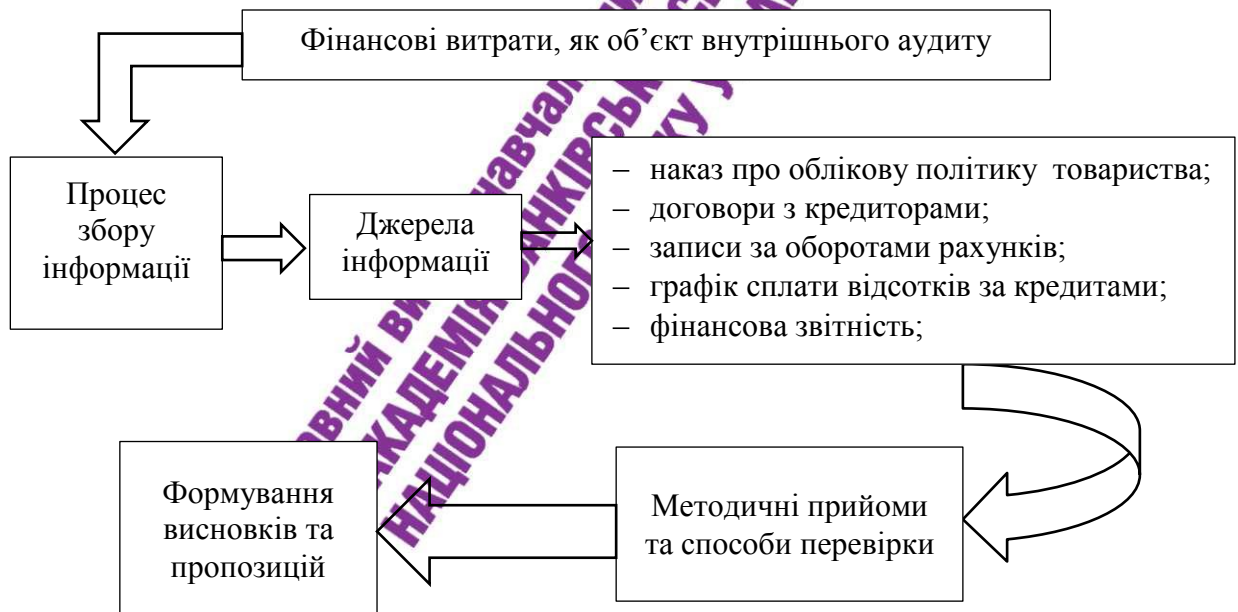

Рисунок 3.3 – Модель проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест»

Перевірці підлягають законодавчо затверджені та внутрішньо-розпорядчі документи (наказ про облікову політику підприємства; договори з кредиторами; записи за оборотами рахунків; графік сплати відсотків;

фінансова звітність). При цьому використовуються загальнонаукові та спеціальні методичні прийоми дослідження, які дають можливість комплексно вивчити законність, достовірність та економічну ефективність господарських операцій, пов'язаних з формуванням фінансових витрат та їх капіталізацією.

Під час проведення внутрішнього аудиту ми пропонуємо застосовувати на ТОВ «Номак-Інвест» методичні прийоми документального та фактичного контролю (рис. 3.4).

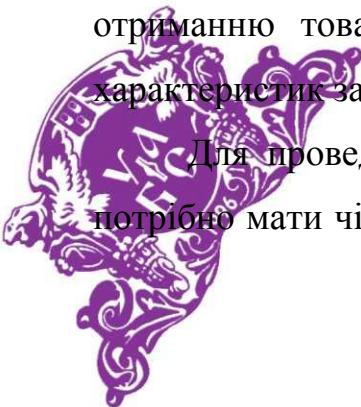
Рисунок 3.4 – Методичні прийоми внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест»

Документальний контроль операцій з виникнення фінансових витрат полягає в документальній перевірці наявності та правильності оформлення договорів кредитування та методики проведення капіталізації фінансових витрат. Об'єктом документального контролю є здійснені господарські операції та господарські відносини, які при цьому виникають. Використання методичних прийомів документального контролю дозволяє перевірити своєчасність, повноту, правильність визнання та відображення фінансових витрат, записів в облікових регістрах та фінансовій звітності.

Застосування методичних прийомів фактичного контролю фінансових витрат дозволяє виявити фактичний технічний стан активів, що входять до складу кваліфікаційних активів та тих запасів, які придбані для подальшого використання у будівництві, шляхом проведення інвентаризації. Суб'єкт внутрішнього аудиту повинен уважно вивчити матеріали попередніх інвентаризацій, особливу увагу звертаючи на своєчасність їх проведення та оформлення, відображення результатів у обліку.

Зустрічаються випадки формального проведення інвентаризації, коли дані про об'єкти інвентаризації переносяться в інвентаризаційні описи з інвентарних карток чи минулорічних інвентаризаційних описів. Повноту об'єктів інвентаризації встановлюють порівнянням інвентарних описів з даними аналітичного обліку в оборотних відомостях. Під час проведення інвентаризації одночасно здійснюється обстеження умов зберігання, використання окремих ТМЦ, особливо тих, які використовуються на будівництво проєкту, перебувають у запасі, консервації у зв'язку з припиненням будівельної діяльності товариства. Виявлення всіх цих недоліків на ранній стадії дасть змогу вчасно відреагувати та запобігти отриманню товариством збитків у вигляді крадіжок та втрати якісних характеристик запасів.

Для проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат спеціалісту потрібно мати чітку структуру дій для його проведення. Ми пропонуємо для

ТОВ «Номак-Інвест» чітко розроблену методику проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат (рис. 3.5).

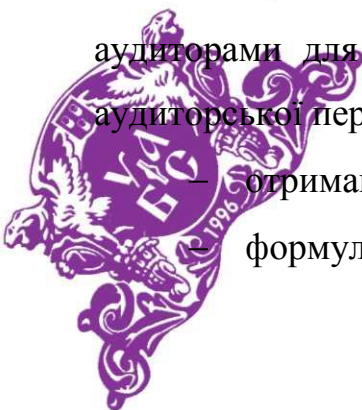
Рисунок 3.5 – Методика проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат для ТОВ «Номак-Інвест»

Таким чином основними етапами проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат для ТОВ «Номак-Інвест» є:

- визначення цілі перевірки та строки її проведення;
- визначення процедур, які використовуються внутрішніми аудиторами для збирання, аналізу та документування інформації під час аудиторської перевірки;

– отримання пояснень посадових осіб;

формулювання обґрунтованих висновків та пропозицій.

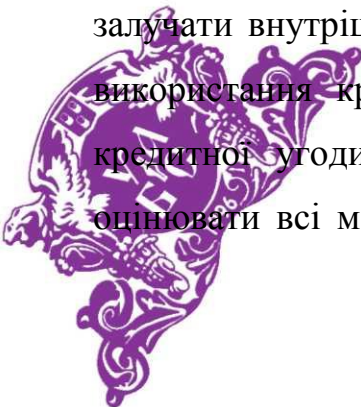

Отже першим етапом проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат є визначення цілей його проведення та конкретні строки виконання. Внутрішній аудитор, отримавши завдання перевірити ділянку обліку, в цьому випадку фінансові витрати товариства, повинен представити повний спектр роботи, яку потрібно буде зробити, поставити ціль здійснення перевірки та вказати хоча б орієнтовні строки здійснення запланованої перевірки.

Наступним етапом для внутрішнього аудитора ТОВ «Номак-Інвест» буде визначення процедур та послідовності їх виконання. Таким чином, для проведення перевірки стану фінансових витрат у товаристві потрібно послідовно зіставити взаємопов'язані між собою ділянки обліку застосовуючи методичні прийоми документального та фактичного контролю.

Перевірка стану фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест» включає в себе здійснення перевірок таких частин обліку які бачимо у пункті 2 рисунку 3.5. Отже спочатку потрібно встановити правильність визнання витрат як таких та чи можемо ми їх віднести до складу фінансових витрат відповідно до П(С)БО 16 та П(С)БО 31. Якщо визнання витрат здійснено правильно, то потрібно переглянути дані аналітичного та синтетичного обліку на предмет правильності їх формування.

Передумовою виникнення фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест» є отримання банківських кредитів, відповідно внутрішній аудитор повинен перевірити роботу бухгалтера у частині класифікації такого кредиту та його обліку на рахунках. Також внутрішній аудитор повинен бути ознайомлений з проектом під який взято кредит та зробивши його аналіз міг запевнити власників товариства про доцільність такого кредиту або марну трату коштів. У випадках отримання нових кредитів пропонуємо ТОВ «Номак-Інвест» залучати внутрішнього аудитора до прийняття рішення, щодо ефективності використання кредитних коштів, їх необхідності та вибору оптимальної кредитної угоди. Здійснюючі таку роботу внутрішній аудитор повинен оцінювати всі можливі ризики для товариства. Так при отриманні кредиту

внутрішній аудитор товариства повинен оцінити наступні основні ризики, які наведені у таблиці 3.4

Таблиця 3.4 – Основні ризики отримання кредиту для ТОВ «Номак-Інвест»

№ з/п	Назва ризику	Пояснення
1	Відсотковий ризик	Вплив ризику викликаний можливими змінами ставок за кредитами та позиками, а також необхідністю сплати товариством додаткових сум при несвоєчасному чи неповному погашенні відсоткових платежів за кредитами та позиками.
2	Ризик платоспроможності	Вплив такого ризику проявляється при зміні платоспроможності грошових коштів.
3	Ризик зміни вартості виробничих запасів	Вплив ризику проявляється через методи подальшої оцінки. Результатом подальшої оцінки є зміна (зменшення) та віднесення результату такої зміни до складу витрат іншої операційної діяльності товариства. Крім того, вплив ризику проявляється через вибір методів оцінки списання тмц у випадку, якщо вибраний метод оцінки не відповідає умовам ринкового середовища.
4	Ризик процесу заготівлі	Він полягає в тому, що у товариства може з'явитися необхідність сплати штрафів, пені, неустойок у випадку несвоєчасного або неповного погашення зобов'язань перед кредиторами.
5	Виробничий ризик	Він полягає у збільшенні витрат діяльності товариства у зв'язку з необгрунтованими перевитратами ресурсів.

Оцінивши можливі ризики діяльності товариства пов'язані з отриманням фінансових витрат внутрішній аудитор робить ґрунтовні висновки про доцільність отримання такого кредиту та ефективність його використання.

Наступним етапом перевірки фінансових витрат є визначення правильності та вчасності нарахування та сплати відсотків за кредит. Уважно ознайомившись з умовами договору аудитор перевіряє виконання дій бухгалтера, щодо його розуміння та правильності дій перевіряючи при цьому усі бухгалтерські записи, що пов'язані з даним процесом нарахування відсотків.

Надалі робота внутрішнього аудитора на ТОВ «Номак-Інвест» пов'язана з перевіркою цільового використання отриманого кредиту. Тобто

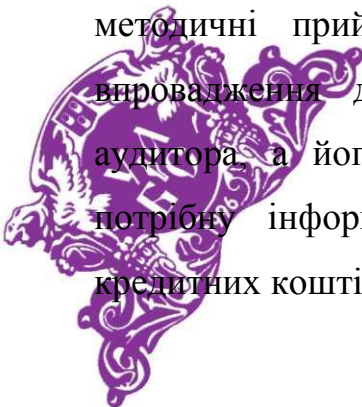

він чітко відслідковує на які цілі були витрачені позикові кошти. Проводить інвентаризацію закупленого товару та можливий огляд на місці будівництва, щоб пересвідчитись що дійсно всі матеріали використовуються за призначенням.

Переконавшись у цільовому використанні отриманих позикових коштів внутрішній аудитор ТОВ «Номак-Інвест» буде приступати до перевірки ділянки обліку, що стосується капіталізації витрат. Буде визначати за рахунок яких коштів, цільових чи нецільових запозичень будується проект; визначати загальну тривалість будівництва; перевіряти дії бухгалтера стосовно виконання методики яка зазначена у обліковій політиці товариства та розраховувати суми капіталізації для кожного звітного періоду.

Отже, провівши таким чином перевірку фінансових витрат внутрішній аудитор у разі виявлення порушень на будь-якій ділянці обліку, повинен отримати письмові пояснення посадових осіб. Після чого будуть зроблені обґрунтовані висновки проведеної роботи та запропоновані пропозиції, щодо усунення певних недоліків діяльності товариства чи покращення використовуваних методик обліку.

Таким чином, проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест» буде сприяти покращенню ефективності роботи підприємства та підвищенню її фінансових показників. Тому ми пропонуємо збільшити штат робітників товариства та ввести нову посаду внутрішнього аудитора, яка безпосередньо буде підпорядкована загальним зборам власників. Для оптимізації роботи внутрішнього аудитора нами була запропонована універсальна модель проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат та як доповнення до неї пропонуємо використовувати методичні прийоми документального та фактичного контролю. Таке впровадження допоможе ефективно організувати роботу внутрішнього аудитора, а його методична налагодженість дозволить вчасно отримати потрібну інформацію про стан обліку, про використання отриманих кредитних коштів, про умови зберігання та використання ТМЦ.

Для ТОВ «Номак-Інвест» нами була розроблена поетапна методика проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат. Вона допоможе ефективно спланувати час виконання такого аудиту, зорієнтує аудитора у послідовності здійснення перевірки та забезпечить контроль за дотримання працівниками своїх обов'язків.

State Higher Educational Institution
"UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING"
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE

Державний вищий навчальний заклад
"УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ"
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Система управління охороною праці на ТОВ «Номак-Інвест»

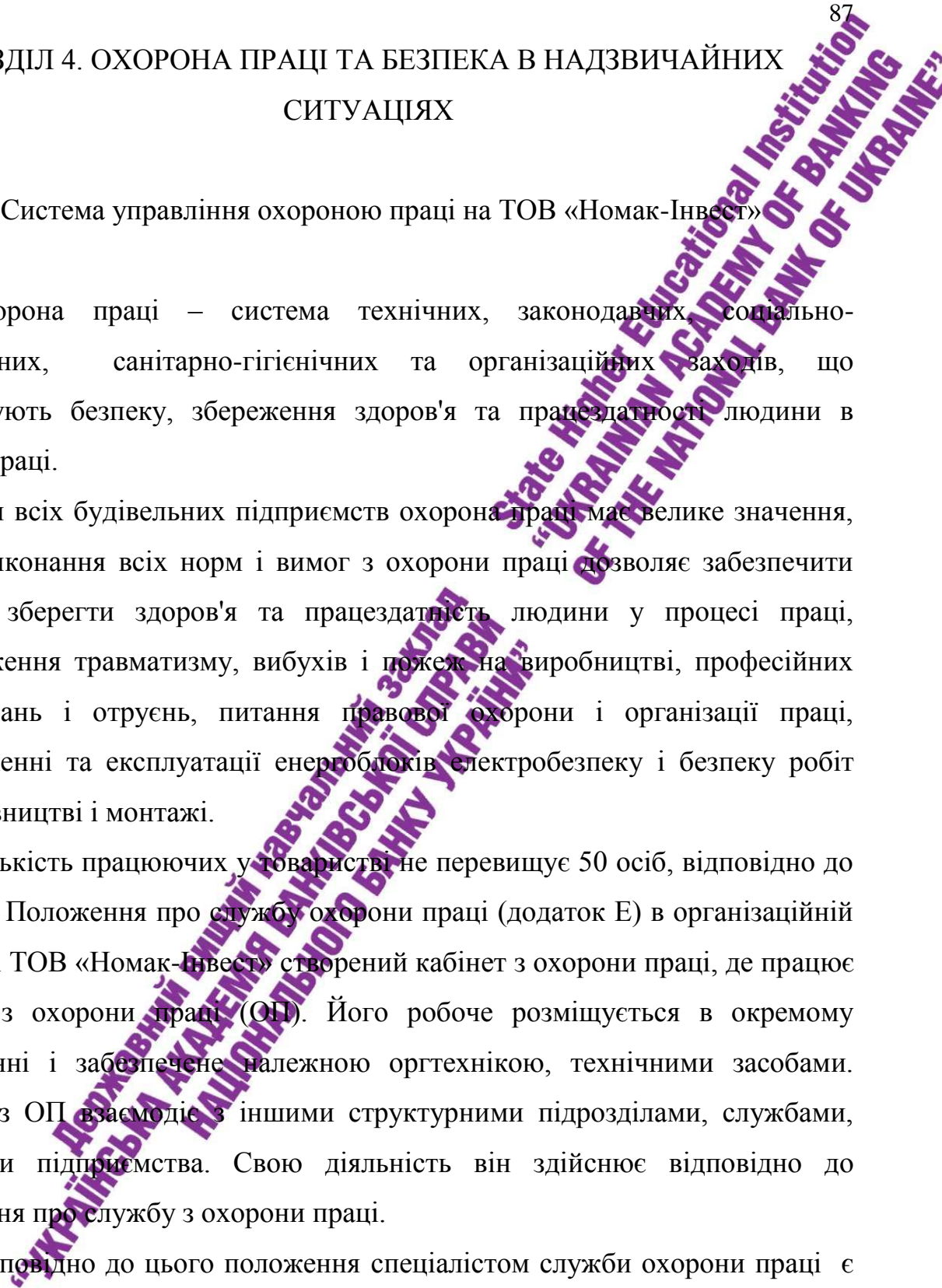
Охорона праці – система технічних, законодавчих, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних та організаційних заходів, що забезпечують безпеку, збереження здоров'я та працездатності людини в процесі праці.

Для всіх будівельних підприємств охорона праці має велике значення, так як виконання всіх норм і вимог з охорони праці дозволяє забезпечити безпеку, зберегти здоров'я та працездатність людини у процесі праці, попередження травматизму, вибухів і пожеж на виробництві, професійних захворювань і отруєнь, питання правової охорони і організації праці, налагодженні та експлуатації енергоблоків електробезпеку і безпеку робіт при будівництві і монтажі.

Кількість працюючих у товаристві не перевищує 50 осіб, відповідно до типового Положення про службу охорони праці (додаток Е) в організаційній структурі ТОВ «Номак-Інвест» створений кабінет з охорони праці, де працює інженер з охорони праці (ОП). Його робоче розміщується в окремому приміщенні і забезпечене належною оргтехнікою, технічними засобами. Інженер з ОП взаємодіє з іншими структурними підрозділами, службами, фахівцями підприємства. Свою діяльність він здійснює відповідно до Положення про службу з охорони праці.

Відповідно до цього положення спеціалістом служби охорони праці є інженер з ОП, який за посадою та заробітною працею прирівнюється до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Інженер з ОП в своїй діяльності керується законодавством України, нормативно-правовими актами з охорони праці, колективним договором та актами з охорони праці, що діють в межах товариства.

У додатку Ж наведено нормативно-правову базу з питань охорони праці та безпеки виникнення нещасних випадків, які є на підприємстві.

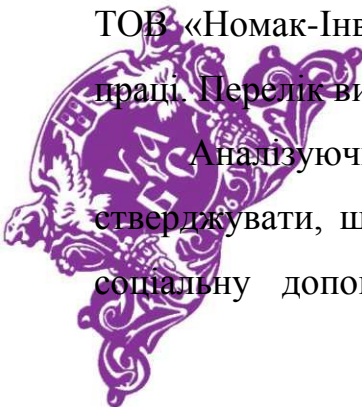
Інженер з ОП ТОВ «Номак-Інвест» працює відповідно до плану роботи та графіків обстежень, що затверджені директором. На ТОВ «Номак-Інвест» розроблено графіки комплексних та цільових перевірок, графіки перевірки знань та графіки перевірки стану умов праці у підрозділах та атестація робочих місць за умовами праці. Під час прийняття на роботу всі працівники інформуються під підпис про умови праці на робочому місці.

Планування охорони праці на ТОВ «Номак-Інвест» здійснюється згідно з колективним договором. Мета укладання договору полягає у врегулюванні соціально-трудових відносин та посиленні соціального захисту працівників.

Права працівників з охорони праці на ТОВ «Номак-Інвест» відстоює профспілка. Члени профспілки залучаються до розроблення розділу «Охорона праці» колективних договорів, до роботи в комісіях з питань атестації робочих місць. Вони беруть участь: у комісіях з розслідування професійних захворювань і нещасних випадків на виробництві; розгляду факту наявності виробничої ситуації, небезпечної для здоров'я чи життя працівника або для людей, які його оточують, і навколишнього природного середовища, у випадку відмови працівника виконувати з цих причин доручену йому роботу.

Для забезпечення безпеки на ТОВ «Номак-Інвест» регулярно проводиться навчання працівників з охорони праці, інструктаж і перевірка знань з охорони праці. Навчання та перевірка знань з питань охорони праці працівників підприємства здійснюється в установленому законодавством порядку один раз на три роки. Для збереження здоров'я своїх працівників ТОВ «Номак-Інвест» здійснює фінансування конкретних заходів з охорони праці. Перелік витрат товариства зазначений у додатку К.

Аналізуючи витрати підприємства на охорону праці можна стверджувати, що витрати на ТОВ «Номак-Інвест» включають: витрати на соціальну допомогу інвалідів, витрати на працезахисні заходи за

колективним договором та штрафи підприємства за недотримання нормативних вимог охорони праці.

Аналізуючи систему управління охороною праці на підприємстві нами було складено власний акт перевірки стану охорони праці на підприємстві, який наведено в додатку Л.

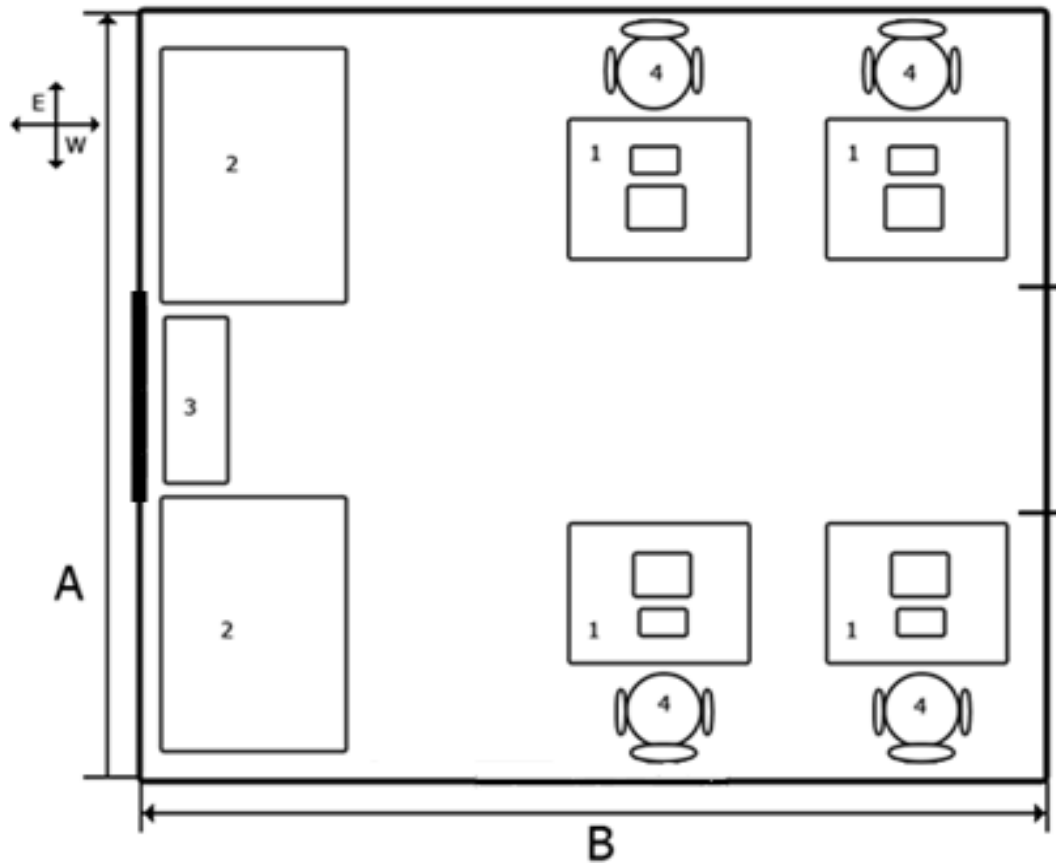
Таким чином на підприємстві налагоджена система охорони праці, керівництво надає всі умови для поліпшення умов праці. Відповідальність за належний стан охорони праці на підприємстві покладено на інженера з охорони праці. Для забезпечення охорони праці на підприємстві розробляються і затверджуються положення, інструкції, що діють в межах ТОВ «Номак-Інвест», здійснюється постійний контроль за дотриманням працівниками технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами іншими робочими засобами. Питання з охорони праці є одним з найважливіших на ТОВ «Номак-Інвест» за допомогою якого підприємство успішно здійснює свою діяльність.

4.2 Аналіз небезпечних і шкідливих факторів умов праці на підприємстві

В даній роботі аналізується офісне приміщення ТОВ «Номак-Інвест», яке знаходиться на 1-му поверсі п'ятиповерхового житлового будинку. У таблиці 4.1 та на рисунку 4.1 наведено геометричні параметри і план обраного приміщення.

Таблиця 4.1 – Геометричні параметри приміщення

Параметр	Позначення	Величина
Глибина, м	A	4,8
Ширина, м	B	4,6
Висота, м	H	3
Площа, м ²	S	22,08
Об'єм, м ³	V	66,24

1. Стіл з комп'ютером. 2.Робочі шафи. 3.Полічка для папок. 4.Стілець.

Рисунок 4.1 – План приміщення

На кожного працівника у товаристві приходиться 5,52 м², що відповідає нормам СНиП 2.09.04-87 [60]. Відповідно до цих норм, на кожного працівника повинне приходиться в управлінських приміщеннях не менш 4 м² робочої площі. Отже, норми по площі цілком дотримані.

Згідно з ДСанПіН 3.3.2.007-98 [19] неприпустимо розміщення приміщень для роботи з ЕОМ у підвалах або на цокольних поверхах. Також забороняється розміщення вибухонебезпечних приміщень категорій А та Б (ОНТП 24-86 [36]) і виробництв з мокрими технологічними процесами поруч із приміщеннями під ними. Поруч з дослідженим приміщенням такого немає.

Крім цього, дане приміщення не межує з приміщеннями, у яких рівень шуму та вібрації перевищує припустимі значення. Також згідно з вимогами дане приміщення має природне та штучне освітлення. Таким чином, розглянуте приміщення відповідає вимогам, зазначеним вище.

Вікна приміщення розташовані з однієї сторони і орієнтовані на схід. Відповідно до вимог ДСанПіН 3.3.2.007-98[19], про те що віконні прорізи у приміщеннях для роботи з ЕВМ повинні бути обладнані регульованими пристроями (жалюзі, завіски, зовнішні козирки), на вікнах в приміщенні є жалюзі. На стінах приміщення матові білі шпалери, стеля пофарбована в білий колір, підлога покрита ковроліном.

Світло з вікна на робочу поверхню падає з лівого боку, що цілком задовольняє вимогам. Робоче місце розташоване на відстані від вікна, приблизно метр, що також задовольняє вимогам.

Робоче місце схематично зображене на рисунку 4.2. Порівняємо фактичні і нормативні характеристики робочого місця, які наведені у таблиці 4.2.

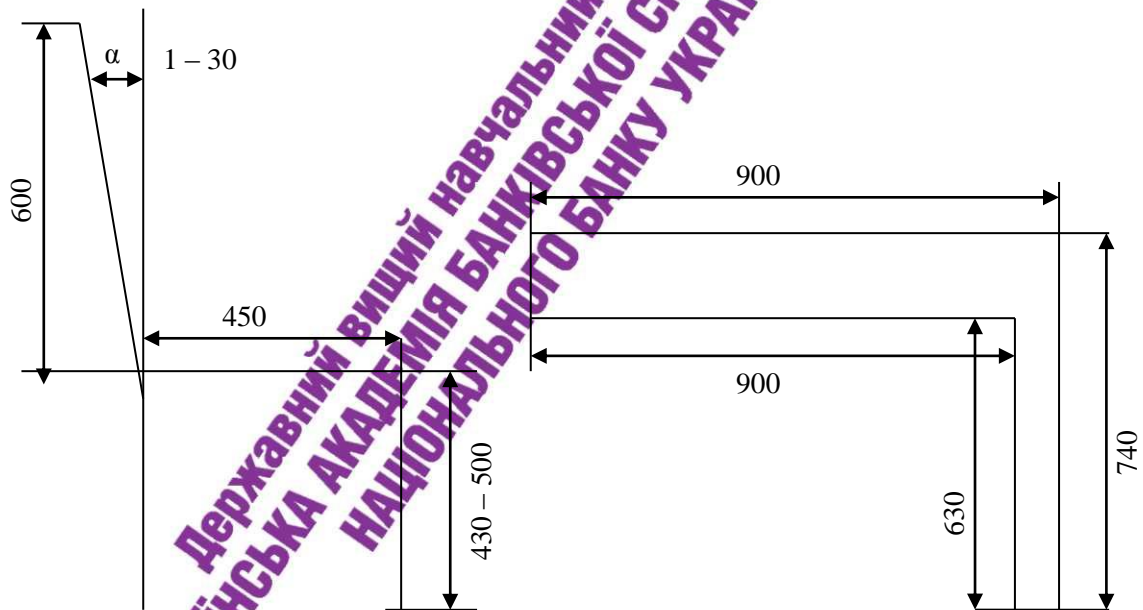

Рисунок 4.2 – Робоче місце бухгалтера

Таблиця 4.2 – Порівняння фактичних і нормативних характеристик робочого місця

Характеристика	Норматив	Фактичне
Висота робочої поверхні	680-800 мм	750 мм
Глибина робочої поверхні	800-1000мм	900 мм

Продовження таблиці 4.2

Характеристика	Норматив	Фактичне
Висота сидіння над рівнем підлоги	400-500 мм	430-500 мм
Висота спинки стільця	300+/- 20 мм	600 мм
Регулювання нахилу спинки крісла	1-30°	1-30°
Глибина сидіння	400 мм та більше	450 мм
Висота простору для ніг	600 мм та більше	630 мм
Ширина простору для ніг	500 мм та більше	510 мм
Глибина простору для ніг	650 мм та більше	900 мм
Відстань від екрану до очей	600-700 мм	620 мм

З таблиці 4.2 видно, що характеристики робочого місця відповідають нормативним вимогам. Також на стільці є підлокітники довжиною 300 мм та шириною 50 мм, з висотою над сидінням 220 мм, та відстанню між ними 500 мм, що повністю відповідає нормативним вимогам.

Атестація робочих місць на ТОВ «Номак-Інвест» проводиться з метою виявлення на робочих місцях наявності шкідливих та небезпечних виробничих факторів, встановлення їх рівня, розроблення заходів щодо поліпшення умов праці. Таку атестацію проводить атестаційна комісія, що створена на ТОВ «Номак-Інвест» за наказом директора.

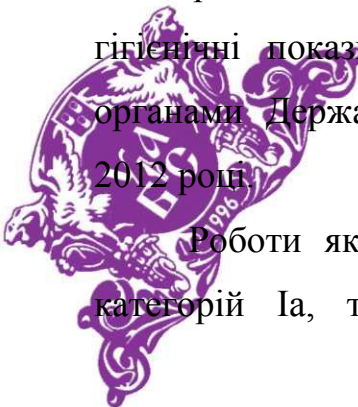
Працівники ТОВ «Номак-Інвест» згідно з існуючими нормами в повному обсязі забезпечені спеодягом та спецвзуттям. Первинні та періодичні медичні огляди працівників проводяться своєчасно.

Визначимо джерела пилу: документи, папір, книги, одяг, взуття, зовнішнє повітря.

У приміщенні часто проводяться вологі прибирання. Вони підтримують запиленість, що задовольняє нормам запиленості ДСН 3.3.6-042-99 «Повітря робочої зони» [20], і не перевищує 0.15 мг/м^3 . Ці дані підтверджені Актом перевірки впливу шкідливих та небезпечних чинників на гігієнічні показники та санітарний стан умов праці, який оформлений органами Державного санітарно-епідеміологічного нагляду міста Суми у

2012 році.

Роботи які виконуються в наведеному приміщенні, відносяться до категорій Іа, тобто роботи, які виконуються у положенні сидячи і

супроводжуються незначними фізичними навантаженнями (енерговитрати не перевищують 172 Дж/с), робочі місця вважаються постійними.

У таблиці 4.3 наведені параметри робочого приміщення та норми ДСанПіН 3.3.2.007-98, яким повинні відповідати значення у відповідності з Актом перевірки Держсанепідслужби.

Таблиця 4.3 – Параметри робочого приміщення та норми ДСанПіН 3.3.2.007-98, яким повинні відповідати значення

Параметри	Значення параметрів у робочому приміщенні	Норми згідно з ДСанПіН 3.3.2.007-98 [19]
Температура, °С (холодний період)	23-24	22-24
Температура, °С (теплий період)	24-25	23-25
Відносна вологість повітря, %	48-58	40-60
Швидкість руху повітря, м/с	0,1	0,1
Число n+ іонів на 1 см ³ повітря	2200	Min 400 Max 50000 Оптимальні 1500-3000
Число n- іонів на 1 см ³ повітря	3800	Min 600 Max 50000 Оптимальні 3000-5000
Тиск	750 мм. рт. ст	750 мм. рт. ст

Джерелом тепла в приміщенні являються люди, сонячна радіація, система штучного освітлення, ЕОМ і допоміжне обладнання. Джерелом вологості – атмосферне повітря, а також повітря, що видихається людьми. Параметри мікроклімату відповідають вимогам ДСанПіН 3.3.2.007-98 [19].

Для оцінки виробничого освітлення в приміщенні необхідно визначити вид освітлення, дослідити нормовані показники, що характеризують освітлення в умовах даного приміщення. Виробниче освітлення в приміщенні комбіноване. Загальне штучне освітлення (6 світильників, розташованих на стелі у два ряди) (рисунок 4.3).

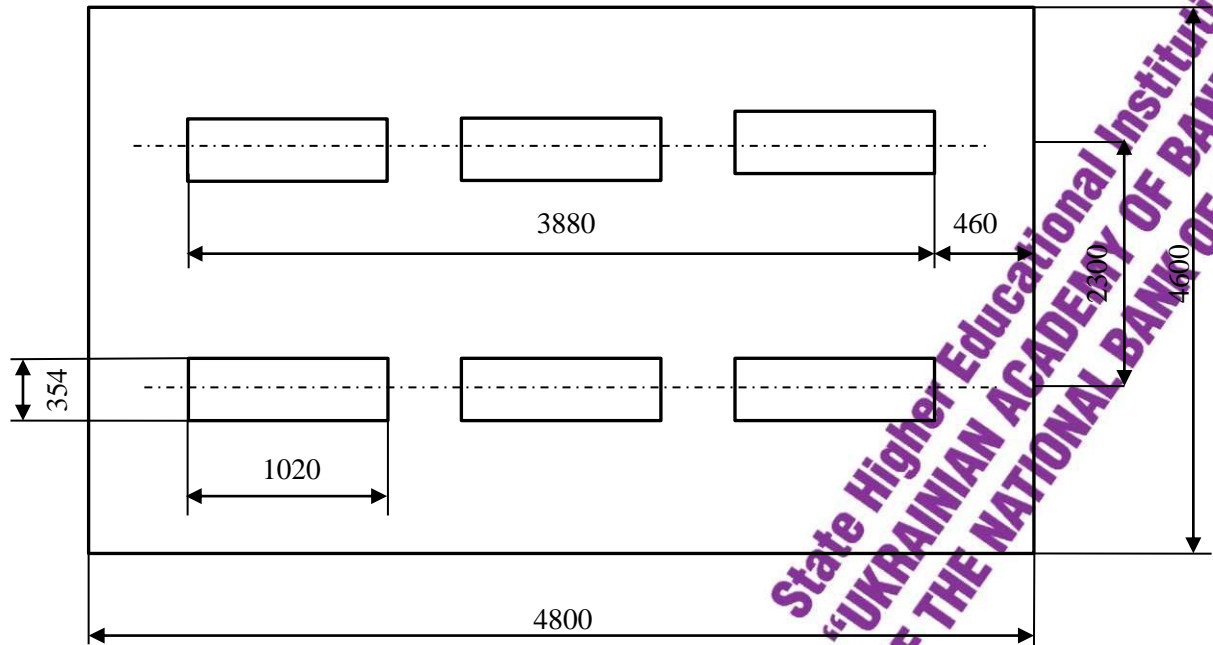

Рисунок 4.3 – Схема розташування світильників, мм.

У будь-який час доби в приміщенні використовується система загального рівномірного штучного освітлення. Є 2 ряди по 3 світильники Л201Б 2x40-0.3, у кожному з яких перебуває по дві лампи типу ЛБ-40. Характеристики світильників і ламп наведені в таблиці 4.4 і таблиці 4.5.

Таблиця 4.4 – Характеристика люмінесцентного світильника Л201Б 2x40-0.3

Тип світильника	Кількість ламп, шт.	Розміри, мм			Умовний номер групи	Примітка
		Довжина	Ширина	Висота		
Л201Б	2	1020	354	127	9	Настільний

Таблиця 4.5 – Характеристика люмінесцентної лампи ЛБ-40

Тип лампи	Потужність, Вт	Напруга, В	Світловий потік, лм		Довжина, мм		Діаметр, мм
			номінальний	не менше	без штирьків	з штирьками	
ЛБ-40	40	103	3120	2810	1199.4	1213.4	40

Загальне природне освітлення забезпечується через велике вікно офісу, яке забезпечує нормальне природне освітлення приміщення офісу.

Дослідивши стан природного та штучного освітлення можна зробити висновок, що освітлення в даному приміщенні відповідає нормі.

Шум негативно впливає на здоров'я та працездатність людей. Тривалий вплив шуму великої інтенсивності викликає патологію слухового органу, яка може перейти в глухоту, порушує регуляторну функцію нервової системи, внаслідок чого притупляється гострота зору, з'являється головний біль та запаморочення, підвищується артеріальний тиск.

Основним джерелом шуму на ТОВ «Номак-Інвест» в приміщенні є:

- робота вентилятора в блоці живлення ПК;
- робота принтера.

Рівень шуму не перевищує допустимих норм ДСанПін 3.3.2-007-98 [19] та становить менше ніж 50 дБА, відповідно Акту перевірки Держсанепідслужби. Тому спеціальних заходів для зниження шуму в розглянутому приміщенні застосовувати немає необхідності. Джерела вібрації в приміщенні відсутні.

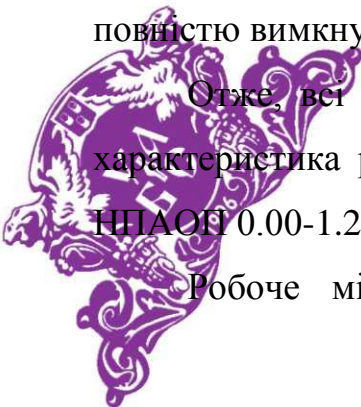
В приміщенні використовується однофазна електрична мережа з напругою 220В і частотою 50 Гц.

ЕОМ, периферійні пристрої ЕОМ, електроприводи та кабелі за ступенем захисту відповідають класу зони за ПВЕ, мають апаратуру захисту від струму короткого замикання та інших аварійних режимів. Застосовуються дроти з важкогорючою і негорючою ізоляцією. Лінія електромережі виконана як окрема групова трипровідна мережа шляхом прокладання фазового, нульового робочого та нульового захисного провідників. Нульовий захисний провідник використовується для заземлення (система занулення).

У приміщенні встановлений аварійний резервний вимикач, який може повністю вимкнути живлення приміщення, крім освітлення.

Отже, всі параметри робочого місця, відповідають нормам. Загальна характеристика робочого приміщення задовольняє вимогам поставленим у НПАОІ 0.00-1.28-10, ДСанПін 3.3.2.007-98 [35,19].

Робоче місце, що розглядається, задовольняє вимогам ДСанПін

3.3.2.007-98 [19], щодо розташування та параметри конструкції столу з ВДТ, стільця, екрану ВДТ, клавіатури.

Умови мікроклімату розглянутого приміщення задовольняє вимогам поставленим ДСН 3.3.6.042-99 [20].

4.3 Безпека в надзвичайних ситуаціях на ТОВ «Номак-Інвест»

Дане приміщення ТОВ «Номак-Інвест», згідно до ОНТП 24-86 [36], відноситься до категорії В, бо містить тверді горючі речовини, пил та волокна:

- меблі, що містять дерево, пластик, тканину;
- комп'ютерна техніка, переважно має пластмасові корпуси;
- паперові документи тощо.

Також, згідно ГОСТ 12.1.004-91 [10] приміщення відноситься до класу П-Ша. Приміщення не межує з приміщеннями категорій А та Б.

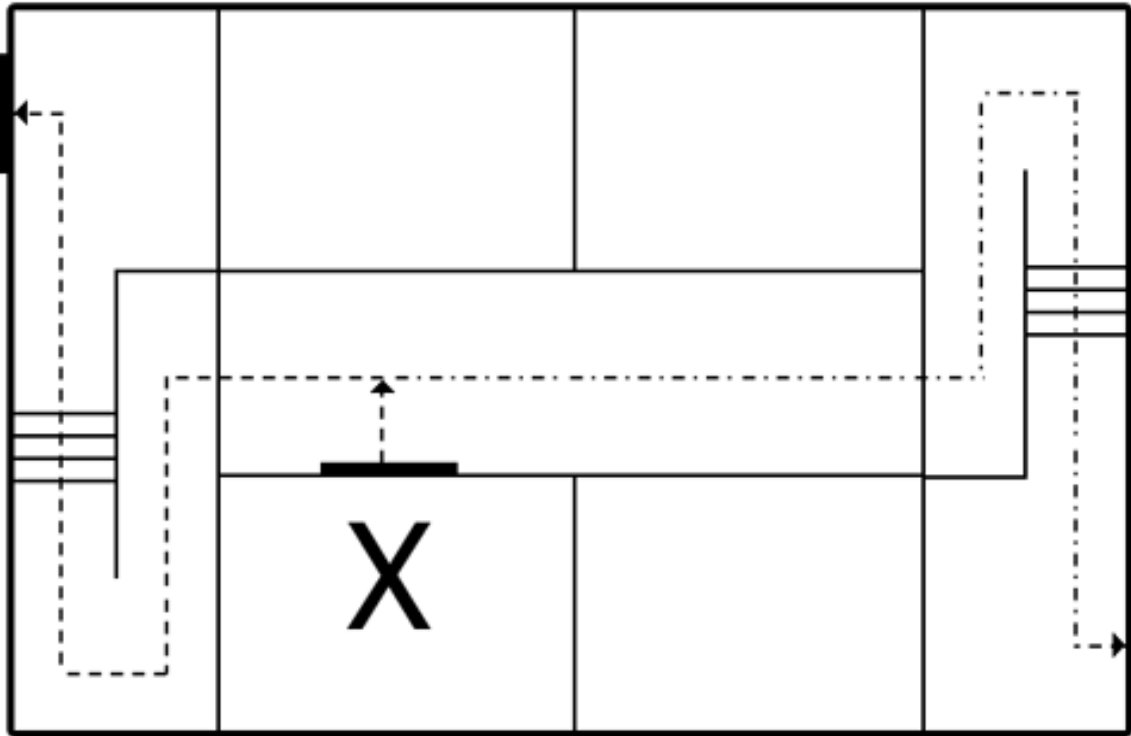
Можливими причинами виникнення пожежі в приміщенні можуть бути коротке замикання або перевантаження електромережі, несправність електрообладнання, порушення вимог техніки пожежної безпеки (використання відкритого вогню, побутових обігрівачів, паління тощо).

Вибухопожежобезпека приміщення забезпечується 3-ма системами:

- система попередження вибухів та пожеж;
- система протипожежного та противибухового захисту;
- система організаційно-технічних заходів.

На рисунку 4.4 приведено план евакуації з помешкання ТОВ «Номак-Інвест» у випадку виникнення пожежі.

«X» – приміщення, яке розглядається;

-----> - напрямок евакуації з приміщення у випадку виникнення пожежі;

-----> - запасний напрямок евакуації з приміщення у випадку пожежі.

Рисунок 4.4 – План евакуації ТОВ «Номак-Інвест»

Як первинні засоби пожежогасіння в приміщенні використовуються вогнегасники ВВ-2-(3) (норматив – 2 вогнегасники на 20м²). Вогнегасники вуглекислотні відповідність ДСТУ 3675-98 [21], як і вимагають норми при загорянні приладів під напругою. Один розташований біля входу, інший біля робочого місця. У коридорі є 2 пожежних крани.

Також у приміщенні сумлінно підтримують у робочому стані предмети протипожежного захисту, пожежну техніку, устаткування, не допускають їхнє використання не по призначенню, проводять періодичний огляд ЕОМ на предмет виявлення несправностей.

Дисплей та клавіатура ноутбука Acer Aspire 5920G відповідають ергономічним вимогам, а саме:

- конструкція дисплею має регулятори яскравості, контрастності, зміщення зображення, а також змінення розмірів зображення по горизонталі і вертикалі;
- корпуса комп'ютерів покрашені в світло-сірий колір;
- комп'ютери мають матову поверхню одного кольору з коефіцієнтом відображення 0,5;
- монітор при використанні відеокарти GeForce підтримує 4млн. кольорів, що сприяє кращому сприйманні інформації;
- при використуванні відеокарти GeForce і розширенні 1024*768 пікселів підтримується частота 100Гц;
- конструкція русифікованої клавіатури передбачає виділення функціональних клавіш іншим кольором, стандартне розміщення букв, розміри кнопок, виділення російського шрифту іншим кольором.

В результаті аналізу пожежної безпеки було встановлено, що приміщення належить до зони П-Па та категорії приміщень В у відповідності з ОНТП 24-86 [36]. В приміщенні передбачені заходи, які спрямовані на мінімізацію ризику виникнення пожежі.

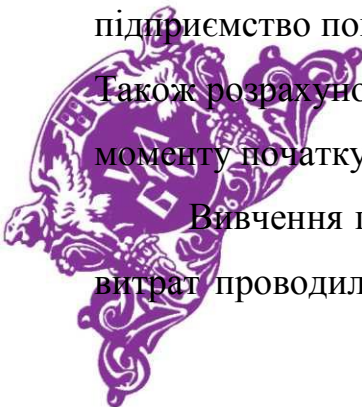
ВИСНОВКИ

Для кожного підприємства має важливе значення розмежування витрат, які включаються до собівартості продукції та які будуть віднесені на фінансовий результат. Для будівельних підприємств вплив на фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання мають фінансові витрати, які можуть бути повністю списані на витрати звітного періоду, або частково включаться до собівартості кваліфікаційного активу. Фінансові витрати підприємства, які визнані витратами звітного періоду, відшкодовують за рахунок прибутку. Суму капіталізованих фінансових витрат протягом терміну створення кваліфікаційного активу, підприємство має відображати у складі незавершених капітальних інвестицій або незавершеного будівництва. Коли кваліфікаційний актив введений в дію, то фінансові витрати, які були понесені під час його створення відображають у складі вартості цього активу та будуть амортизуватися у складі вартості активу протягом строку його використання.

Передумовою виникнення фінансових витрат, зазвичай є запозичення підприємства. Фінансові витрати відображаються на субрахунку 951 «Відсотки за кредит» та 952 «Інші фінансові витрати». Відповідно до обраного методу обліку витрат на позики дані рахунки можуть закриватись на рахунок 79 «Фінансові результати», або при капіталізації такі витрати можуть включатися до складу собівартості кваліфікаційного активу, а відповідно будуть відображені на субрахунку 151 «Капітальне будівництво» чи на рахунку 23 «Виробництво».

При застосуванні альтернативного методу визнання фінансових витрат, підприємство повинно чітко розмежовувати цільові та нецільові запозичення. Також розрахунок собівартості кваліфікаційного активу потребує визначення моменту початку та завершення капіталізації та врахування її призупинення.

Вивчення практичних аспектів організації обліку та аудиту фінансових витрат проводилось на ТОВ «Номак-Інвест», яке займається будівництвом,

тобто створює активи, що мають тривалий процес будівництва і можуть бути віднесені до складу кваліфікаційних.

Аналіз фінансово-господарського стану ТОВ «Номак-Інвест» за 2010 – 2012 р. р. показав, що:

– підприємство має достатню матеріально-технічну базу, але не використовує її в повній мірі, про що свідчить значення фінансово-економічних показників діяльності товариства;

– показники ліквідності свідчать про незадовільну ліквідність балансу, тобто товариство в змозі розрахуватись за своїми зобов'язаннями, але не в короткі строки;

– показники фінансової стійкості свідчать про незадовільну платоспроможність підприємства та незабезпеченість товариства власними оборотними засобами для здійснення своєї діяльності;

– показники ділової активності свідчать про підвищення ефективності використання наявних у товариства ресурсів;

– показники рентабельності свідчать про низький рівень рентабельності протягом 2010 року, а у останні роки підприємство працює збитково, що характеризує неефективність здійснюваної ним діяльності.

На прикладі ТОВ «Номак-Інвест» як типового будівельного підприємства наведено механізм нарахування фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів. На процес нарахування фінансових витрат мають вплив такі фактори: метод, який використовує товариство для відображення фінансових витрат; джерела фінансування, що використовуються при створенні кваліфікаційного активу; цільове призначення залучених коштів. Усі ці фактори відіграють важливу роль в діяльності товариства та мають безпосередній вплив на відображення інформації у фінансовій звітності.

Додатково ми ознайомилися з процесом проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест». Внутрішній аудит товариства зазвичай включає в себе: перевірку інформації, щодо виникнення

фінансових витрат; безпосередній контроль за отриманими банківськими кредитами, їх класифікацією, нарахуванням та сплатою відсотків; визначення цільового використання та його відповідності фактичним діям товариства; проведенням інвентаризації матеріальних цінностей; перевірка процесу капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційного активу.

Дослідження обліку та внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест» дозволило виявити ряд недоліків:

- відсутність в обліковій політиці умов визнання кваліфікаційних активів та фінансових витрат, а також методів обліку цих витрат та умови здійснення капіталізації;

- не має чітко регламентованої методики розрахунку фінансових витрат;

- виникають труднощі з визначенням періоду капіталізації кваліфікаційних активів;

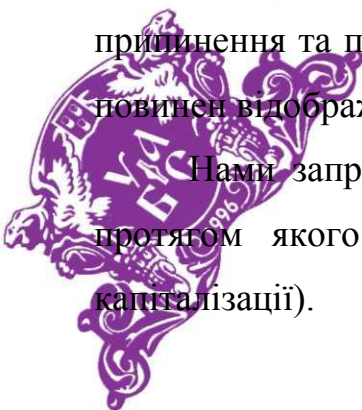
- не розроблено відповідних форм звітності, де б була відображена повна інформація про заборгованість товариства та відповідно понесені фінансові витрати;

- відсутність чітко налагодженої та організованої системи проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат.

У зв'язку з цим для ТОВ «Номак-Інвест» нами запропоновано наступні заходи по удосконаленню організації бухгалтерського обліку та проведенню внутрішнього аудиту фінансових витрат.

В обліковій політиці товариства відобразити умови визнання активу кваліфікаційним, також затвердити альтернативний метод капіталізації фінансових витрат. Потрібно розписати усі можливі випадки початку, припинення та призупинення капіталізації та зазначити як у такому випадку повинен відображати фінансові витрати у обліку бухгалтер.

Нами запропоновано застосовувати формулу для розрахунку терміну протягом якого буде відбуватись створення активу (загальний період капіталізації).

Запропоновано використовувати форми внутрішньої звітності, щодо зобов'язань за кредитами та позиками, як: ЗПК-1 «Звіт про обсяг і структуру позикового капіталу підприємства» та ЗПК-2 «Звіт про використання можливостей формування позикового капіталу», для ефективного проведення аналізу та контролю за зобов'язаннями. Застосування даних звітів дозволить виявляти та уникати порушення фінансово-кредитної дисципліни, а отже і погіршення загального фінансового стану товариства.

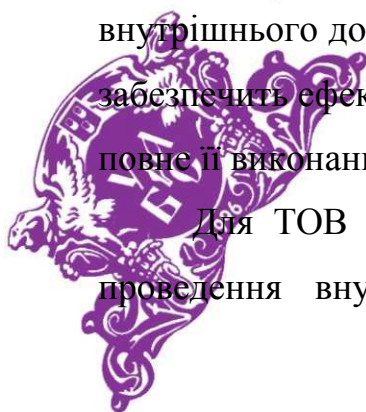
Рекомендуємо застосовувати розроблену нами методику капіталізації фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів. У ній обумовлено різні умови створення таких активів та отримання і використання позик на підприємстві.

Таким чином, запропоновані нами шляхи удосконалення будуть сприяти більш повному та об'єктивному відображенню фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів у бухгалтерському обліку підприємства.

Також для проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат на ТОВ «Номак-Інвест» пропонуємо ввести до штату товариства посаду внутрішнього аудитора, що дозволить власникам отримувати своєчасну та достовірну інформацію, щодо ведення обліку та сприятиме ефективному контролю за підрозділами підприємства. Аудит допоможе виявити слабкі місця обліку фінансових витрат та відображення їх результатів у звітності, також він забезпечить розробку пропозицій щодо налагодження обліку та ефективності роботи товариства.

Для проведення внутрішнього аудиту на ТОВ «Номак-Інвест» нами була запропонована модель проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат та як додаток до неї пропонуємо використовувати методичні прийоми внутрішнього документального та фактичного контролю. Таке впровадження забезпечить ефективну організацію роботи внутрішнього аудитора та вчасне і повне її виконання.

Для ТОВ «Номак-Інвест» нами була розроблена поетапна методика проведення внутрішнього аудиту фінансових витрат. Вона допоможе

ефективно спланувати час виконання такого аудиту, зорієнтує аудитора у послідовності здійснення перевірки та забезпечить контроль за дотримання працівниками своїх обов'язків.

Вважаємо, що реалізація на практиці зазначених рекомендацій буде сприяти підвищенню якості та достовірності облікової інформації, у частині фінансових витрат, та забезпечить швидкість прийняття ефективних управлінських рішень.

На ТОВ «Номак-Інвест» діє налагоджена система охорони праці, яка регламентується рядом необхідних розпорядчих документів, що відповідають нормативним вимогам. Служба охорони праці ТОВ «Номак-Інвест» в особі інженера та спеціаліста з охорони праці, на яких покладено відповідні обов'язки, в 2012 році відпрацювали без особливих зауважень з боку контролюючих органів.

Аналізуючи небезпечні та шкідливі фактори умов праці в кабінеті бухгалтерського обліку ТОВ «Номак-Інвест», можемо зробити висновок, що загалом основні вимоги з приводу охорони праці дотримуються з урахуванням таких факторів як мікроклімат, шум, освітлення, положення та організація робочих місць. У приміщенні товариства розміщений план евакуації з будівлі, що забезпечує швидкий вихід людей на зовні у разі виникнення надзвичайної ситуації.

Що стосується охорони праці на ТОВ «Номак-Інвест» було виявлено правильний підхід, щодо її організації. Робота з оргтехнікою відноситься до робіт з підвищеною небезпекою, тому службі з охорони праці і надалі потрібно вести постійний контроль та інструктаж за роботою персоналу по дотриманню ним правил безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беляков, В. Інформаційна база ефективності кредитних відносин [Електронний ресурс] / В. Беляков – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vknteu/2011_3/9.pdf – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

2. Блохин, К. М. Затраты по займам: определение периода капитализации [Електронний ресурс] / К. М. Блохин – Режим доступу : http://auditsp.com/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=30 – Заголовок з екрану. – [Мова рос.]

3. Бондар, О. А. Облік і капіталізація фінансових витрат [Електронний ресурс] / О. А. Бондар. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2011/Economics/7_85248.doc.htm. – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

4. Веренич, О. Облік витрат за банківським кредитом [Електронний ресурс] / О. Веренич, А. П. Шаповал. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/8_NPE_2007/Economics/20992.doc.htm. – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

5. Гнилицька, Л. В. Облікові технології управління ризиками при забезпеченні економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Л. В. Гнилицька – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/foa/2012_19/19_b_03.pdf – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

6. Голов, С. Ф. Управлінський облік [Текст] : навч. посіб. / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 703 с. – ISBN 978-379-015-6.

7. Головацька, С. І. Система внутрішнього контролю будівельних підприємств : функції та принципи [Електронний ресурс] / С. І. Головацька – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/7_84157.doc.htm – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

8. Гордієнко, Н. І. Порівняльна характеристика визнання, оцінки й відображення в обліку підприємств витрат по МСФЗ, GAAP US, П(С)БО [Текст] / Н. І. Гордієнко // Комунальне господарство міст. – 2009. – № 89. – С. 339- 344.

9. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Законодавство України.

10. ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ. Пожарная безопасность [Електронний ресурс] : Система стандартов безопасности труда. – Режим доступу: <http://www.gost.rf.com/Basesdoc/4/4653/index.htm>. – Загл. с экрана.

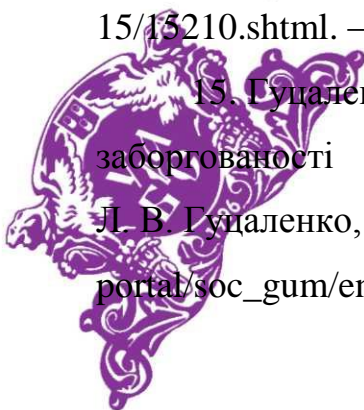
11. ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ. Общие санитарно – гигиенические требования к воздуху рабочей зоны [Електронний ресурс] : Система стандартов безопасности труда. – Режим доступу: <http://document.org.ua/ssbt.-obshie-sanitarno-gigienicheskie-trebovaniya-k-vozduhu--nor3205.html>. – Загл. с экрана.

12. ГОСТ 12.1.009-76 ССБТ. Электробезопасность. Термины и определения [Електронний ресурс] : Система стандартов безопасности труда. – Режим доступу: <http://document.ua/ssbt.-yelektrobezopasnost.-terminy-i-opredeleniya-nor3316.html>. – Загл. с экрана.

13. ГОСТ 12.1.019-79 ССБТ. Электробезопасность. Общие требования [Електронний ресурс] : Система стандартов безопасности труда. – Режим доступу: <http://www.complexdoc.ru/lib/ГОСТ%2012.1.019-79>. – Загл. с экрана

14. ГОСТ 12.2.033-78 ССБТ. Рабочее место при выполнении работ сидя. Общие эргономические требования [Электронный ресурс] : Система стандартов безопасности труда. – Режим доступа : <http://vsegost.com/Catalog/15/15210.shtml>. – Загл. с экрана.

15. Гуцаленко, Л. В. Організація контролю дебіторської і кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта [Електронний ресурс] / Л. В. Гуцаленко, Л. І. Шадурська – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2008_5_1/zbirnuk_O_FN_5_%D0%A7_1_116.pdf –

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

16. ДБН.В2.5.-28-2006. Штучне та природне освітлення [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dnop.com.ua/dnaop/act8425.htm>. – Всеукраїнський портал з охорони праці.

17. Державні будівельні норми України. Захист від пожежі. ДБН В.1.1.7–2002 Пожежна безпека об'єктів будівництва. Київ, 2002. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.poliplast.ua/doc/dbn_v.1.1-7-2002.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

18. Дерій, В. Термін «витрати» і його трактування для потреб обліку і контролю [Текст] / В. Дерій // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1(26). – С. 154-160.

19. ДСанПіН 3.3.2.007-98. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://normativ.com.ua>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

20. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://document.ua/sanitarni-normi-mikroklimatu-virobnichih-primishen-por4880.html> – Заголовок з екрану.

21. ДСТУ 3675-98 Пожежна техніка. Вогнегасники переносні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://normativ.ua/ot/tdoc6404.php> – Назва з домашньої сторінки Інтернету

22. Зеленіна, О. О. Розкриття інформації про формування та використання позикового капіталу у бухгалтерській звітності [Текст] / О. О. Зеленіна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку контролю і аналізу. – 2011. – №1(19). – С. 184-193.

23. Зеленіна, О.О. Проблемні питання оцінки та визнання балансової вартості кредиту як елементу позикового капіталу підприємства [Електронний ресурс] / О. О. Зеленіна – Режим доступу:

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2010_3_1/76.pdf

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

24. Кім, Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення [Текст] : навч. посіб. / Г. Кім, В. В. Сопко, С. Г. Кім. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 436 с. – ISBN 966-8568-42-7.

25. Клименко, О. В. Аналіз формування фінансових витрат промислового підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. В. Клименко. – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/ru/node/278>. – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

26. Коблянська, О. І. Фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. / О. І. Коблянська. – К. : Знання, 2007 р. – 471 с.

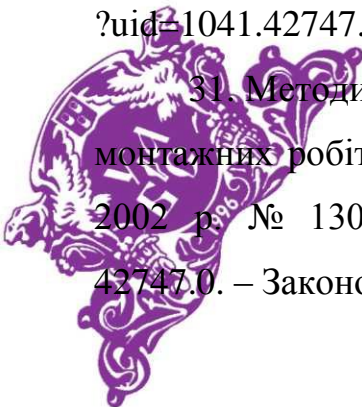
27. Кричун, П. М. Служба внутрішнього аудиту на будівельних підприємствах: Проблеми та перспективи функціонування [Електронний ресурс] / П. М. Кричун – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1050> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

28. Мельник, Л. Г. Економіка підприємства [Текст] : конспект лекцій: навч. посібник / Л. Г. Мельник, О. І. Корінцева – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 412 с. – ISBN 969-278-15-7.

29. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат [Електронний ресурс]: Наказ МФУ від 01.11.2010 р. № 1300 – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.42747.0>. – Законодавство України.

30. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торгівельній діяльності [Електронний ресурс]: Наказ МКУ від 22.05.2002 р. № 145. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.42747.0>. – Законодавство України.

31. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт [Електронний ресурс]: Наказ Держбуд України від 07. 05. 2002 р. № 1300. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.42747.0>. – Законодавство України.

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на Позики» [Електронний ресурс] : IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_042. – Законодавство України.

33. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2004 [Текст] : навчальний посібник / за ред. С. Ф. Голова. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005. – 1232 с.

34. НАОП 0.03-3.15-86. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень (СН4088-86) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://forca.com.ua/knigi/pravila/pravila-ohoroni-praci-pri-ekspluatacii-pralen-talazen_5.html. – Назва з домашньої сторінки.

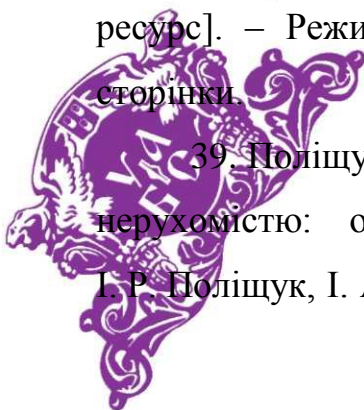
35. НПАОП 0.00-1.28-10. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин [Електронний ресурс] : Наказ Держкомітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 26.03.2010 № 65. – Режим доступу : <http://dnop.com.ua>. НПАОП 0.00-1.28-10. – Всеукраїнський портал з охорони праці.

36. ОНТП 24-86 Определение категории помещений и зданий по взрывопожарной и пожарной опасности (общесоюзные нормы технолог. проектирования) [Електронний ресурс] – Режим доступа : <http://zumf.com/doc/3687/> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

37. Партин, Г. О. Фінансові ризики підприємства та методи їх нейтралізації [Електронний ресурс] / Г. О. Партин, О. А. Бурба. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/20_9/215_Partyn_NV_20_9.pdf – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

38. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з домашньої сторінки.

39. Поліщук, І. Р. Удосконалення внутрішнього контролю операцій з нерухомістю: організаційно-методичний підхід [Електронний ресурс] / І. Р. Поліщук, І. А. Юхименко-Назарчук – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>

gov.ua/portal/soc_gum/Vzhdtu_econ/2011_4/21.pdf – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

40. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [Електронний ресурс] : Лист Міністерства Фінансів України від 01.06.2006 р. № 31-34000-10-5/11601. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basext/ua-dmtyue.htm> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

41. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 22 квітня 1993 р. № 3125-XII. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12 – Законодавство України.

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 16 липня 1999 р. 996 – XIV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> – Законодавство України.

43. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій [Електронний ресурс] : Інструкція Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. – Законодавство України.

44. Про затвердження інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній і іноземних валютах [Електронний ресурс] : Інструкція Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03> – Законодавство України.

45. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ МФУ від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> – Законодавство України.

46. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999р. № 318 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> – Законодавство України.

47. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [Електронний ресурс] : Наказ МФУ від 26 травня 2006 р. № 610. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> – Законодавство України.

48. Про затвердження Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам [Електронний ресурс] : Постанова правління НБУ від 17.06.2004 р. № 270. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0885-04/page>. – Законодавство України.

49. Про затвердження стандартів внутрішнього аудиту [Електронний ресурс]: Закон України від 04.10.2011р. № 1247. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>. – Законодавство України.

50. Про затвердження типових форм первинного обліку [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства статистики України № 352 від 29.12.95 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0508-98>. – Законодавство України.

51. Про облікову політику [Електронний ресурс] : Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – Законодавство України.

52. Про охорону праці [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.1992 № 2694-ХІІ – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>. – Законодавство України.

53. Радченко, К. М. Витрати виробництва в обліковій політиці підприємства [Електронний ресурс] / К. М. Радченко. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2011_2_1/42.pdf – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

54. Романчук, А. Л. Внутрішньогосподарського контролю на підприємствах промисловості будівельних матеріалів: організація та методика проведення [Електронний ресурс] / А. Л. Романчук. – Режим

- доступу : http://www.rusnauka.com/26__SSN_2008/Economics/35103.doc.htm –
 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
55. Савченко, В. Я. Аудит [Текст] : навч. посіб / В. Я. Савченко. – К. :
 КНЕУ, 2005. – 322с. – ISBN 966-574-423-2.
56. Сачук, А. Податкові ризики при капіталізації фінансових витрат
 [Електронний ресурс] / А. Сачук // ЛІГА ЗАКОН. – Режим доступу:
http://www.yefimov-partners.com/view_post.php?id=120 –
 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
57. Склярчук, І. П. Організаційно-інформаційна модель управління
 прибутком підприємства [Електронний ресурс] / І. П. Склярчук – Режим
 доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_3/42.pdf. –
 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
58. Слюсар, І. О. Шляхи вирішення проблем формування облікової
 політики України [Електронний ресурс] / І. О. Слюсар. – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Economics/7_106501.doc.htm. –
 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
59. СНиП 2.04.05-91. Отопление, вентиляция и кондиционирование.
 Нормы проектирования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://snip-info.ru>. – Загл. с экрана.
60. СНиП 2.09.04-87. Административные и бытовые здания
 [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://snip-info.ru>. – Загл. с экрана.
61. Сопко, В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного
 контролю та аналізу [Текст] : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. –
 К.: КНЕУ, 2004. – 411 с. – ISBN 966-574-423-2.
62. Сторожук, О. Облікова політика України та її вдосконалення
 [Текст] / О. Сторожук // Вісник податкової служби України. – 2007. – № 17. –
 С.57-63.
63. Сук, Л. К. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посіб. / Л. К. Сук. –
 К.: Знання, 2005. – 471 с. – ISBN 966-346-037-7.

64. Ткаченко, Н. М. Теоретико–методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку [Текст] / Н. М. Ткаченко. – К. : «А.С.К.», 2001. – 348 с. – ISBN 946–324–462–3.

65. Турило, А. М. Управління витратами підприємства [Текст] навч. посіб. / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с. – ISBN 966-96545-0-5.

66. Череп, А. В. Управління витратами підприємств харчової промисловості в ринкових умовах господарювання [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. док. екон. наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами» / А. В. Череп. – К, 2008. – 38 с.

67. Чижишин, О. І. Проблеми обліку капіталізації фінансових витрат [Текст] / О. І. Чижишин // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2010. – № 6. – С. 174-177.

68. Чоботар, О. І. Особливості віднесення фінансових витрат на створення кваліфікаційних активів [Текст] / О. І. Чоботар // Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу; матеріали III Міжнародної студентської наукової інтернет-конференції, 25 листопада 2011р., м. Донецьк. – 2011. – С. 157-160.

69. Чоботар, О. І. Особливості формування облікової політики будівельних підприємств [Текст] / О. І. Чоботар // Економіка в умовах глобалізації: проблеми, тенденції, перспективи ; зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 25 лют. – 1 бер. 2013 р., Дніпропетровськ. – 2013. – С. 206-210. – ISBN 978-966-350-409-4.

70. Швець, В. Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підруч. / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2004. – 447 с. – ISBN 966-346-135-7.

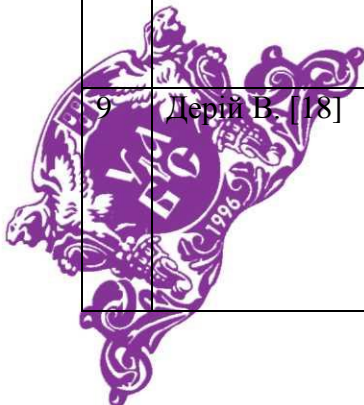

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Визначення поняття витрат підприємства

№ з/п	Джерело	Поняття
1	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 16 «Витрати» [45,46]	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період.
2	Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торгівельній діяльності, [30]	Поточні витрати підприємства в торгівлі – це грошове відбиття живої та уречевленої праці на здійснення поточної торгівельно-виробничої діяльності підприємства, що за натурально-речовим складом становлять частину матеріальних, нематеріальних трудових та фінансових ресурсів
3	Податковий кодекс України [38]	Валові витрати виробництва та обігу – сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаваються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній господарській діяльності
4	Турило А. М., Кравчук Ю. Б. [65]	Вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети.
5	Мельник Л. Г., Корінцева О. І. [28]	Прямі і непрямі, фактичні і можливі виплати або упущена вигода, необхідні для того, щоб залучити й отримати ресурси в межах даного напрямку
6	Сук Л. К. [63]	Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучень або розподілення власниками.
7	Голов С.Ф. [6]	Кошти підприємства, пов'язані з формуванням потрібних ресурсів та їх використанням.
8	Череп А. В. [66]	Економічної категорії, що відображає вартість матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів та технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції.
9	Дерій В. [18]	Повністю або частково використані у процесі господарсько-фінансової діяльності підприємства запаси, необоротні активи, трудові інтелектуальні ресурси, а також зменшення (погашення) зобов'язань підприємства перед бюджетом, кредиторами та іншими юридичними і фізичними особами.

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Порівняльна характеристика витрат за МСФЗ, ЗПБО США, П(С)БО [8]

Ознака порівняння	МСФЗ	ЗПБО США	П(С)БО
Стандарт, який регламентує	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	П(С)БО 16, НП(С)БО 1,
Визначення терміну	Витрати – це зменшення економічних вигід протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу	Витрати – це використання або споживання товарів (робіт, послуг) у процесі отримання доходів від систематичної діяльності	Витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу
Класифікація та групування витрат	МСФЗ виходять із існування загальноприйнятої практики розмежування в звітності статей витрат, які виникають в процесі звичайної діяльності організації та статтями витрат, які не пов'язані із звичайною діяльністю	ЗПБО США розподіляє всі витрати на активи і інші витрати (зокрема відкладені), а також збитки	Витрати класифікуються залежно від виду діяльності, від якого вони виникли, за економічними елементами і статтями витрат. А також виділяють прямі й непрямі витрати, змінні й постійні, одноелементні і комплексні, поточні витрати, витрати минулих і майбутніх періодів, продуктивні, непродуктивні й надзвичайні витрати

Продовження таблиці Б.1

Ознака порівняння	МСФЗ	ЗПБО США	П(С)БО
Визнання витрат	За МСФЗ витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками за конкретними статтями доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних, і тих же операцій або інших подій	Витрати і збитки визнаються в звітності у той момент, коли економічні вигоди споживаються для виробництва товарів (робіт, послуг). Споживання може бути визнане безпосередньо або шляхом зіставлення з доходами, визначеними в тому ж періоді	Витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди
Оцінка витрат	У МСФЗ створені та спеціально викладені в окремих стандартах правила відносної оцінки витрат організації, але в деяких стандартах містяться положення, що визначають оцінку відповідних витрат, що визнаються в Звіті про прибутки і збитки	У ЗПБО США до всіх видів Активів застосовується не єдиний атрибут вимірювання, а різні атрибути, які визначаються стандартами фінансової звітності в конкретних випадках і затверджуються у відповідних стандартах	У П(С)БО відсутні спеціальні, викладені в окремо узятому стандарті, правила відносно оцінки витрат організації, але стандарти указують на деякі особливості оцінки витрат

Додаток В

Підприємство ТОВ «Номак-Інвест»Територія Сумська область

Організаційно-правова форма господарювання

Вид економічної діяльності БудівництвоОдиниця виміру: тис. грн

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Контрольна сума

КОДИ

30	06	13
00413966		
4820982201		
18143		

ЗВІТ ПРО ОБСЯГ І СТРУКТУРУ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ
за II квартал 2012 р.

Стаття	Код	Сума залучення	За попередній період		Сплачена частка за звітний період за кожним кредитором			Разом за звітний період	
			тис. грн.	%	Надра Банк	Райфайзен Банк Аваль	-	тис. грн.	%
Отримані позики:	010	300	285	26,3	45	-	-	240	29,8
Векселі видані	020	-	-	-	-	-	-	-	-
Емітовані облігації	030	450	-	-	-	75	-	375	46,6
Інші надходження	040	550	550	50,7	-	-	-	-	-
Нецільові надходження	050	250	250	23,0	60	-	-	190	23,6
Разом	060	1100	1085	100	105	75	-	805	100

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток Г

Підприємство ТОВ «Номак-Інвест»Територія Сумська область

Організаційно-правова форма господарювання

Вид економічної діяльності БудівництвоОдиниця виміру: тис. грн

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Контрольна сума

КОДИ		
30	06	13
00413966		
4820982201		
18143		

ЗВІТ ПРО ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

за II квартал 2012 р.

Джерело надходжень	Код	На початок періоду	Використана сума фінансових витрат			На кінець періоду
			Об'єкт 1	Об'єкт 2	Об'єкт 3	
Отримані позики	010	-	-	-	-	-
Надра Банк		36,8		9,2		46
Векселі видані	020	-	-	-	-	-
Емітовані облігації	030	-	-	-	-	-
Райфайзен Банк Аваль		25,2	8,3	-	-	33,5
Інші надходження	040	-	-	-	-	-
Нецільові надходження	050	-	-	-	-	-
Надра Банк		14,2	4,7	-	-	18,9
Разом	060	76,2	13,0	9,2	-	98,4

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток Д

Таблиця Д.1 – Умови призупинення та припинення капіталізації фінансових витрат для ТОВ «Номак-Інвест»

№ з/п	Умова	Сутність
Умови призупинення капіталізації фінансових витрат		
1	Вимушене призупинення	Підприємство повинно тимчасово призупинити капіталізацію фінансових витрат протягом тривалих періодів, у яких тимчасово переривається активна розробка кваліфікаційного активу
2	Часткове завершення активу	Підприємство може брати на себе фінансові витрати протягом тривалого періоду, в якому воно тимчасово призупинить дії, необхідні для підготовки активу для його використання за призначенням або продажу.
Умови припинення капіталізації фінансових витрат		
1	Завершення активу	Потрібно припинити капіталізацію витрат на позики, якщо вся діяльність, необхідна для підготовки кваліфікаційного активу для його використання за призначенням або продажу, завершена.
2	Завершення активу, з доведенням до потрібного стану	Актив, як правило, вважається готовим для його використання за призначенням або продажу, якщо фізичне будівництво активу завершено, навіть якщо адміністративна підготовка ще триває. Якщо необхідно завершити незначні модифікації (деталі), як наприклад, інтер'єр згідно вимог покупцю або споживача, то діяльність щодо активу вважається по суті завершеною.
3	Часткове завершення активу	Якщо підприємство завершує будівництво кваліфікаційного активу частинами і кожна частина може використовуватися, тоді як будівництво інших частин триває, підприємство повинно припинити капіталізацію витрат на позики, якщо вся діяльність, необхідна для підготовки цієї частини для її використання за призначенням або продажу, по суті завершена.

Додаток Е

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ТОВ «Номак-Інвест»

А.Г. Сагач

« ____ » _____ 2009 р.

ПОЛОЖЕННЯ про службу охорони праці

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Згідно з Законом України „Про охорону праці” служба охорони праці створюється власником або уповноваженим ним органом (надалі - власник) на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності та видів їх діяльності для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям в процесі праці.

1.2. Відповідно до цілей, зазначених у п. 1.1. цього Типового положення, служба охорони праці вирішує завдання:

- а) забезпечення безпеки виробничих процесів, устаткування, будівель і споруд;
- б) забезпечення працюючих засобами індивідуального та колективного захисту;
- в) професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці, пропаганди безпечних методів і в праці;
- г) вибору оптимальних режимів праці і відпочинку працюючих;
- д) професійного добору виконавців для визначених видів робіт.

1.3. Служба охорони праці входить до структури підприємства, установи, організації як одна з основних виробничо-технічних служб.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки в разі ліквідації підприємства.

1.4. Служба охорони праці в залежності від чисельності працюючих може функціонувати як самостійний структурний підрозділ або у вигляді групи спеціалістів чи одного спеціаліста, у тому числі за сумісництвом.

1.5. Служба охорони праці комплектується спеціалістами, які мають вищу освіту та стаж роботи за профілем виробництва не менше 3 років. Спеціалісти з середньою спеціальною освітою приймаються в службу праці у виняткових випадках. Обмеження не стосуються: щодо виробничого стажу - осіб, які мають спеціальну освіту з охорони праці, за рівнем освіти - осіб, які прийняті на посаду до затвердження цього Типового положення.

1.6. Перевірка знань з питань охорони праці працівників служби охорони праці проводиться в установленому порядку до початку виконання ними своїх функціональних обов'язків та періодично, один раз на три роки.

Продовження додатку Е

1.7. На підставі цього Типового положення з урахуванням специфіки виробництва опрацьовуються та затверджуються власниками Положення про службу охорони праці підприємств, установ та організацій.

Положення про службу охорони праці міністерства, державного комітету, концерну, корпорації та іншого об'єднання підприємств, створених за галузевим принципом, узгоджується з Державним комітетом по нагляду за охороною праці.

1.8. Працівники служби охорони праці у своїй діяльності керуються законодавством про працю, міжгалузевими і галузевими нормативними актами з охорони праці і Положенням про службу охорони праці.

1.9. Працівники служби охорони праці мають право видавати керівникам підприємств, установ, організацій та їх структурних підрозділів обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків.

Припис спеціаліста з охорони праці, у тому числі про зупинення робіт, може скасувати в письмовій формі лише посадова особа, якій підпорядкована служба охорони праці.

1.10. Працівники служби охорони праці не можуть бути притягнуті до виконання функцій, не передбачених Законом „Про охорону праці” та цим Типовим положенням.

2. СЛУЖБА ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Служба охорони праці створюється на підприємствах, у виробничих і науково-виробничих об'єднаннях, кооперативних, колективних та інших організаціях (надалі – підприємство) виробничої сфери з числом працюючих 50 і більше чоловік.

В інших випадках функції цієї служби можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які пройшли перевірку знань з охорони праці.

В установах, організаціях не виробничої сфери та в навчальних закладах власниками також створюються служби охорони праці.

2.2. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівникові підприємства.

2.3. За своїм посадовим становищем та умовами оплати праці керівник служби охорони праці прирівнюється до керівників основних виробничо-технічних служб підприємства, такий принцип зберігається при визначенні посадового становища та окладів і для інших працівників служби охорони праці.

2.4. Служба охорони праці виконує такі основні функції:

2.4.1. Опрацьовує ефективну цілісну систему управління охороною праці сприяє удосконаленню діяльності у цьому напрямку кожного структурного підрозділу і кожної посадової особи.

2.4.2. Проводить оперативно-методичне керівництво роботою з охорони праці.

2.4.3. Складає разом з структурними підрозділами підприємства комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища (підвищення існуючого рівня охорони праці, якщо встановлені норми досягнені), а також розділ „Охорона праці” у колективному договорі.

2.4.4. Проводить для працівників увідний інструктаж з питань охорони праці.

2.4.5. Організує:

а) забезпечення працюючих правилами, стандартами, нормами, положеннями, інструкціями та іншими нормативними актами з охорони праці;

б) паспортизацію цехів, дільниць, відповідності їх вимогам охорони праці;

в) облік, аналіз нещасних випадків, аварій, а також шкоди від цих подій;

г) підготовку статистичних звітів підприємства з питань охорони праці;

д) розробку перспективних та початкових планів роботи підприємства щодо створення безпечних та нешкідливих умов праці;

Продовження додатку Е

е) роботу методичного кабінету охорони праці, пропаганду безпечних та нешкідливих умов праці шляхом проведення консультацій, оглядів, конкурсів, бесід, лекцій, розповсюдження засобів наочної агітації, оформлення інформаційних стендів тощо;

є) допомогу комісії з питань охорони праці підприємства в опрацюванні необхідних матеріалів та реалізації її рекомендацій;

ж) підвищення кваліфікації і перевірку знань посадових осіб з питань охорони праці.

2.4.6. Бере участь у:

а) розслідуванні нещасних випадків та аварій;

б) формуванні фонду охорони праці підприємства і розподілі його коштів;

в) роботі комісії з питань охорони праці підприємства;

г) роботі комісії по введенню в дію закінчених будівництвом, реконструкцією або технічним переозброєнням об'єктів виробничого та соціального призначення, відремонтованого або модернізованого устаткування;

д) розробці положень, інструкцій, інших нормативних актів про охорону праці, що діють у межах підприємства;

е) роботі постійно діючої комісії з питань атестації робочих місць за умовами праці.

2.4.7. Сприяє впровадженню у виробництво досягнень науки і техніки, у тому числі ергономіки, прогресивних технологій, сучасних засобів колективного та індивідуального захисту працюючих, захисту населення і навколишнього середовища.

2.4.8. Розглядає листи, заяви та скарги працюючих з питань охорони праці.

2.4.9. Надає методичну допомогу керівникам структурних підрозділів підприємства у розробленні заходів охорони праці.

2.4.10. Готує проекти наказів та розпоряджень з питань охорони праці, загальних для всього підприємства.

2.4.11. Розглядає факти наявності виробничих ситуацій, небезпечних для життя чи здоров'я працівників або для людей, які їх оточують, і навколишнього середовища, у випадку відмовлення з цих причин працівників від виконання дорученої їм роботи.

2.4.12. Контролює:

а) дотримання чинного законодавства, міжгалузевих, галузевих та інших нормативних актів, виконання працівниками посадових інструкцій з питань охорони праці;

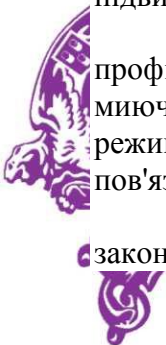
б) виконання приписів органів державного нагляду, пропозицій та подань уповноважених трудових колективів і профспілок з питань охорони праці, використання за призначенням коштів фонду охорони праці;

в) відповідність нормативним актам про охорону праці машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, технологічних процесів, засобів протиаварійного, колективного та індивідуального захисту працюючих; наявність технологічної документації на робочих місцях;

г) своєчасне проведення навчання та інструктажів працюючих, атестації та переатестації з питань безпеки праці посадових осіб та осіб, які виконують роботи підвищеної небезпеки, а також дотримання вимог безпеки при виконанні цих робіт;

д) забезпечення працюючих засобами індивідуального захисту, лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, миючими засобами, санітарно-побутовими приміщеннями; організацією питного режиму; надання працівникам передбачених законодавством пільг і компенсацій, пов'язаних з важкими та шкідливими умовами праці;

е) використання праці неповнолітніх, жінок та інвалідів згідно з діючим законодавством;

UKRAINE

Продовження додатку Е

є) проходження попереднього (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є необхідність у професійному доборі; проходження щорічних обов'язкових медичних оглядів осіб віком до 21 року;

ж) виконання заходів, наказів, розпоряджень з питань охорони праці, а також заходів щодо усунення причин нещасних випадків і аварій, які визначені у актах розслідування.

2.4.13. здійснює зв'язок з медичними закладами, науковими та іншими організаціями з питань охорони праці, організує впровадження їх рекомендацій.

2.5. Спеціалісти служби охорони праці мають право:

2.5.1. Представляти підприємство в державних та громадських установах при розгляді питань охорони праці.

2.5.2. Безперешкодно в будь-який час відвідувати виробничі об'єкти, структурні підрозділи підприємства, зупиняти роботу виробництва, дільниць, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих; одержувати від посадових осіб необхідні відомості, документи і пояснення (письмово чи усно) з питань охорони праці.

2.5.3. Перевіряти стан безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на об'єктах підприємства, видавати керівникам перевіреного об'єкта, цеху, виробництва обов'язковий для виконання припис за формою згідно з додатком.

2.5.4. Вимагати від посадових осіб відсторонення від роботи працівників, які не пройшли медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань з охорони праці, не мають допуску до відповідних робіт або порушують нормативні акти про охорону праці.

2.5.5. Надсилати керівникові підприємства подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці; порушувати клопотання про заохочення працівників, котрі беруть активну участь у підвищенні безпеки та поліпшенні умов праці.

3. СЛУЖБА ОХОРОНИ ПРАЦІ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Для виконання делегованих корпораціям, концернам та іншим об'єднанням підприємств (надалі - об'єднання) функцій в галузі охорони праці у їх апараті створюються служби охорони праці.

3.2. Статут об'єднання (інший документ про його створення) повинен містити положення щодо організації служби охорони праці, її повноважень і прав.

3.3. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівникові об'єднання.

3.4. Підприємства, що утворили об'єднання, делегують його службі охорони праці, як правило, функції, передбачені пунктами 2.4.1. і 2.4.2., підпунктами "в", "д", "ж", пункту 2.4.5., підпунктами "а", "б", "д", пункту 2.4.6., пунктами 2.4.7. і 2.4.8. підпунктами "а", "в", "г", "д", "е", "ж" пункту 2.4.12 цього Типового положення, а також:

3.4.1. Розроблення рекомендацій, спрямованих на підвищення рівня безпеки, гігієни праці та поліпшення стану виробничого середовища на підприємствах.

3.4.2. Забезпечення підприємств інформацією з питань охорони праці, у тому числі про причини аварій і нещасних випадків, підготовку пропозицій щодо їх запобігання.

3.4.3. Формування розділу „Охорона праці” у колективному договорі у разі його заключення об'єднанням.

3.4.4. Надання допомоги підприємствам об'єднанням в вирішенні питань, передбачених підпунктами "а" і "б" пункту 2.4.5, а також:

а) використанні вітчизняного та зарубіжного досвіду охорони праці;

Продовження додатку Е

- в) координації роботи лабораторій, що проводять оцінку санітарно-гігієнічних умов праці;
- г) придбанні державних міжгалузевих та галузевих нормативних актів про охорону праці;
- д) залученні науково-дослідних, навчальних та інших організацій до розробок з охорони праці.

3.4.5. Організації навчання працівників служб охорони праці підприємств, проведення з ними семінарів.

3.4.6. Координації роботи служб охорони праці підприємств та методичне керівництво цими службами.

3.5. Спеціалісти служби охорони праці об'єднання мають права, передбачені пунктами 2.5.1 - 2.5.5 цього Типового положення; крім того вони мають право:

3.5.1. Перевіряти роботу служб охорони праці на підвідомчих підприємствах.

3.5.2. Залучати спеціалістів підприємств (з дозволу їх керівників) до перевірок додержання законодавства про охорону праці.

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Працівники служби охорони праці підприємств, об'єднань, міністерств, інших центральних та місцевих органів державної виконавчої влади несуть персональну відповідальність за:

- а) невідповідність прийнятих ними рішень вимогам діючого законодавства з охорони праці;
- б) невиконання своїх функціональних обов'язків, передбачених Положенням про службу охорони праці та посадовими інструкціями;
- в) недостовірність та несвоєчасність підготовки статистичних звітів з охорони праці;
- г) низьку якість проведеного ними розслідування нещасних випадків на виробництві.

Розробили: Головний інженер

О.М. Володіна

Спеціаліст з охорони праці

О.І. Борика

Державна
"УКРАЇНЬСЬКА АГЕНТСТВО
НАЦІОНАЛЬНА"

Додаток Ж

Таблиця Ж.1 – Нормативно-правова база з питань охорони праці та безпеки виникнення нещасних випадків

№ з/п	Нормативно-правові акти (закони, накази, положення, інструкції тощо), що повинні бути на підприємстві	Відмітка про наявність	Відмітка про відповідність чинному законодавству
1	Програма (текст) вступного інструктажу з охорони праці та тексти інструктажу на робочих місцях.	+	+
2	Положення про систему управління охороною праці (ОП).	+	+
2.1	Перелік професій працівників, звільнених від проведення первинного, повторного і позапланового інструктажів (за погодженням з державним інспектором з нагляду за охороною праці).	+	+
2.2	Перелік робіт з підвищеною небезпекою.	+	+
2.3	Положення про порядок виконання робіт з підвищеною небезпекою.	+	+
2.4	Перелік професій, виконавці яких мають право на забезпечення засобами індивідуального захисту з визначенням конкретних видів засобів для них.	+	+
2.5	Положення про навчання з питань охорони праці у закладі освіти відповідно до наказу МОН України від 18.04.2006 № 304.	-	-
2.6	Перелік робіт, для виконання яких необхідний професійний відбір.	-	-
2.8	Перелік професій працівників, які повинні проходити попередній або періодичні медичні огляди.	+	+
2.9	Перелік робіт, на яких забороняється застосування праці жінок.	-	-
2.10	Перелік робіт, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх	-	-
2.11	Склад постійно діючої комісії з перевірки знань з питань охорони праці.	+	+

Продовження таблиці Ж.1

№ з/п	Нормативно-правові акти (закони, накази, положення, інструкції тощо), що повинні бути на підприємстві	Відмітка про наявність	Відмітка про відповідність чинному законодавству
Накази			
3	Про затвердження Положення про систему управління охороною праці СУОП.	+	+
4	Про затвердження графіка проведення періодичних медоглядів працівників.	+	+
5	Про затвердження Положення про проведення триступеневого адміністративно-громадського контролю у системі управління охороною праці закладу (установи).		-
6	Про затвердження комісії з перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб.	+	+
7	Про затвердження членів добровільної протипожежної дружини і пільги для них		-
8	План локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій.	+	+
Журнали			
9	Реєстрації нещасних випадків, що сталися з працюючими на виробництві (Форма Н-1, Н-5, НПВ);	+	+
10	Реєстрації інструкцій з охорони праці;	-	-
11	Обліку повідомлень про нещасний випадок, професійних захворювань (отруєнь);	-	-
12	Реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці;	+	+
13	Реєстрації протоколів лабораторних досліджень умов праці (за потреби)	+	+
Документи, що зберігаються на підприємстві			
14	Інструкції з охорони праці (перші примірники).	+	+
15	Приписи фахівців служби охорони праці.	+	+
16	План роботи служби з охорони праці	+	+
17	Протоколи перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб підприємства.	+	+

Додаток К

Таблиця К.1 – Перелік витрат підприємства на охорону праці, тис. грн.

№ з/п	Назва групи витрат	Назва різновиду витрат	Рік		
			2010	2011	2012
1	Додаткові до страхових відшкодувань потерпілим унаслідок травм і професійних захворювань	– тимчасова непрацездатність;	-	-	-
		– одноразова допомога, вкл і утриманців загиблих;	-	-	-
		– відшкодування витрат лікувальним установам;	-	-	-
		– санаторно-курортне обслуговування;	-	-	-
		– витрати на соціальну допомогу інвалідам;	2,0	2,3	2,5
		– інші доплати	-	-	-
2	Пільги і компенсації працюючим у важких і шкідливих умовах	– додаткові відпустки; скорочений робочий день;	-	-	-
		– лікувально-профілактичне харчування;	-	-	-
		– підвищені тарифні ставки.	-	-	-
		Доплати за умови та інтенсивність праці; – пенсії на пільгових умовах	-	-	-
3	Витрати на профілактику травматизму і професійних захворювань	– витрати на працезохоронні заходи за колективним договором;	1,2	1,5	1,9
		– витрати на додаткові до колективного договору працезохоронні заходи;	-	-	-
		– витрати на працезохоронні заходи з інших джерел фінансування	-	-	-
4	Витрати на ліквідацію аварій і нещасних випадків на виробництві	– вартість зіпсованого обладнання, будівель, інструментів;	-	-	-
		– витрати на порятунок потерпілих, розслідування нещасного випадку	-	-	-
		– виплати заробітної плати і доплати за час вимушених простоїв;	-	-	-
		– вартість ремонту частково зіпсованого обладнання, будівель, інструментів;	-	-	-
		– вартість підготовки та перепідготовки працівників замість вибулих унаслідок загибелі чи інвалідності	-	-	-
5	Штрафи та інші відшкодування	– штрафи підприємства, організації за недотримання нормативних вимог охорони праці;	0,18	0,27	0,35
		– штрафи працівників за порушення законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці;	-	-	-
		– компенсації працівникам за зупинку робіт органами держнагляду за охороною праці;	-	-	-
		– компенсаційні виплати населенню за пошкодження їх житлового фонду, частки майна і забруднення навкол. середовища.	-	-	-

Додаток Л

Акт перевірки стану охорони праці на ТОВ «Номак-Інвест»
на 15 травня 2013 року

№ з/п	Найменування заходів з охорони праці	Відмінка про виконання (в балах)
1	Організаційні заходи	
1.1	Виконання заходів, передбачених колдоговорами, угодою.	5
1.2	Наявність наказу про призначення відповідальних осіб за станом охорони праці: • в установі, в кабінетах, майстернях, лабораторіях, дільницях і ін., • при експлуатації електрогосподарства; • при експлуатації котлів і обладнанні котельної.	5 5 -
2	Забезпечення безпечного проведення виробничого процесу	
2.1	Розміщення обладнання та його відповідність нормам охорони праці в приміщеннях	5
2.2	Наявність і стан захисних пристроїв на обладнанні.	5
2.3	Організація збереження кислот, горючих речовин, дугів та інших ядохімікатів	5
2.4	Відповідність кабінету вимогам Правил.	5
3	Забезпечення повітряно-теплового режиму, нормальної освітленості та гігієни	
3.1	Наявність паспорта на обладнання.	5
3.2	Наявність паспортів на вентиляційні установки.	5
3.3	Наявність графіка планово-попереджувального ремонту вентиляційних установок і його виконання.	4
3.4	Наявність акта СЕС з перевірки повітряно-теплового режиму.	5
3.5	Наявність акта СЕС з перевірки освітленості приміщення.	5
3.6	Наявність акта СЕС з перевірки на запиленість, загазованість.	5
3.7	Санітарний стан приміщень, кабінетів.	5
3.8	Проведення паспортизації робочих місць за умовами праці з участю інструментальних замірів СЕС	5
4	Безпечна експлуатація електроустановок і електромережі	
4.1	Наявність електросхем, електроустановок і електроосвітлення.	5
4.2	Наявність допуску до роботи в електрика і співробітників, працюючих на електроустановках.	5
4.3	Наявність акта перевірки контуру захисного заземлення, громовідводу тощо	5
4.4	Наявність акта випробування опору ізоляції електропроводки.	5
4.5	Наявність журналу експлуатації електроустановок і електроосвітлення.	5
5	Пожежна безпека	
5.1	Наявність поетапних планів евакуації. Проведення тренувань.	4
5.2	Наявність своєчасної зарядки вогнегасників.	4
5.3	Наявність протипожежного обладнання та інвентарю відповідно до норм.	5

Продовження додатка Л

№ з/п	Найменування заходів з охорони праці	Відмітка про виконання (в балах)
6	Пропаганда знань з охорони праці	
6.1	Проведення та оформлення інструктажів з охорони праці з працюючими і учнями відповідно до Типового положення	5
6.2	Наявність інструкцій з охорони праці, їх відповідність умовам роботи.	5
6.3	Проведення інструктажів з охорони праці із співробітниками	5
6.4	Наявність інструкцій з охорони праці в кабінетах і підрозділах.	5
6.5	Наявність плакатів, попереджувальних написів, стенда або куточка з охорони праці.	5
6.6	Наявність служби охорони праці відповідно до ст. 15 Закону України	5
7	Забезпечення спецодягом і медобслуговуванням	
7.1	Забезпечення працюючих певних категорій спецодягом, спецвзуттям і засобами індивідуального захисту.	5
7.2	Забезпечення медогляду осіб, працюючих на установках підвищеної небезпеки (електрики, кочегари), збереження спецодягу, прання і ремонт.	4
7.3	Наявність санітарних книжок на працюючих у харчоблоках (проведення періодичних медоглядів).	-
7.4	Наявність аптечок у кабінетах і приміщеннях підвищеної небезпеки (майстерні, спортзал, котельня, пральня і ін.)	5
8	Дотримання вимог трудового законодавства	
8.1	Правильність накладання дисциплінарних стягнень.	5
8.2	Порядок ведення трудових книжок, їх облік і збереження.	5
8.3	Дотримання режиму праці і відпочинку. Наявність правил внутрішнього трудового розпорядку, посадових інструкцій (розділу «Охорона праці»)	5
9	Громадський контроль	
9.1	Робота комісії з питань охорони праці, громадського інспектора з охорони праці, представника профспілки з питань охорони праці	5
9.2	Розгляд питань з охорони праці на засіданнях профспілкового комітету	5

